

T.C.
ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

ÇOCUK GELİŞİMİ ANABİLİM DALI
ÇOCUK GELİŞİMİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

**36-72 AY ARASI ÇOCUĞU OLAN ANNE-BABALARIN
ETKİLEŞİM DAVRANIŞLARININ BABA-ÇOCUK İLİŞKİSİNE
ETKİSİNİN İNCELENMESİ**

Betül KOCABEY YILDIZ

**Tez Danışmanı
Dr. Öğr. Üyesi Esin SEZGİN**

İSTANBUL-2021

T.C.
ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

ÇOCUK GELİŞİMİ ANABİLİM DALI
ÇOCUK GELİŞİMİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

**36-76 AY ARASI ÇOCUĞU OLAN ANNE-BABALARIN
ETKİLEŞİM DAVRANIŞLARININ BABA-ÇOCUK İLİŞKİSİNE
ETKİSİNİN İNCELENMESİ**

Betül KOCABEY YILDIZ

**Tez Danışmanı
Dr. Öğr. Üyesi Esin SEZGİN**

İSTANBUL-2021

ÖZET

Bu araştırmanın genel amacı 36-72 ay çocuğu bulunan anne babaların etkileşimli davranışlarının baba çocuk ilişkisine olan etkisinin incelenmesidir.

Çalışmanın örneklemini; 36-72 ay çocuğu bulunan 316 anne babadan oluşmaktadır. Araştırma nicel araştırma yöntemlerinden “Betimsel İlişkisel Tarama Modeli” kullanılmıştır. Çalışmada sosyodemografik özellikleri belirlemek için “Kişisel Bilgi Formu”, annelerin babasavarlık ile ilgili algıları için “Babasavar Annelik Ölçeği”, baba-çocuk ilişkisini incelemek için ise “Ebeveyn Çocuk İlişkisi Ölçeği Baba Formu” kullanılmıştır. “Covid 19 Salgını” nedeniyle çalışmada kullanılan ölçekler dijital ortamlarda kullanılan form yöntemi ile anne ve babalara ulaştırılmıştır. Çalışma verileri SPSS 21 istatistik programı ile toplanmış ve %95 güven seviyesi ile çalışılmıştır.

Çalışmanın bulgularına göre; Babasavar Annelik Ölçeğinde bulunan modern annelik, iki kat sorumlu annelik, geleneksel annelik, dolaylı annelik, aşırı bağlı annelik ve babasavar annelik alt boyutları ile baba yaş, anne eğitim düzeyi, baba eğitim düzeyi, aile yapısı, çocuğun yaşı ve çocuk sayısı değişkenleri arasında anlamlı farklılaşma görülmüştür. Ebeveyn-Çocuk İlişkisi Baba Formu Ölçeğinde bulunan olumlu ilişkiler, çatışma ve uyumsuzluk alt boyutları ile anne yaş, baba yaş, anne öğrenim durumu, çocuğun yaşı ve çocuk sayısı değişkenleri arasında anlamlı farklılaşmalar görülmüştür.

Çalışmada modern annelik algısı arttıkça olumlu ilişkilerin arttığı gözlenmiştir. Ev ortamında sorumluluğunu iki kata çıkaran annelerin olumlu ilişkilerinin azaldığı, uyumsuzluk ve çatışma davranışlarının da arttığı gözlenmiştir. Babalara ev ortamında fırsat verici tutumdan ziyade babasavar davranışlar sergileyen annelerin uyumsuzluk ve çatışma davranışlarının arttığı, olumlu ilişkilerinin ise azaldığı görülmüştür.

Anahtar Kavramlar: Anne-çocuk ilişkisi, Baba-çocuk ilişkisi, Babasavar anne, Çocuk, Ebeveyn

ABSTRACT

INVESTIGATION OF THE EFFECT OF INTERACTION BEHAVIORS OF PARENTS WITH CHILDREN AGED 36-72 ON FATHER-CHILD RELATIONSHIP

The general purpose of this research, 36-72 months old children are interactive events with their children.

The sample of the study; It consists of 316 parents with children aged 36-72. "Description Relational Survey Model", one of the quantitative research methods, was used in the research. In the study, "Personal Information Form" was used for sociodemographic characteristics, "Parental Attitude Scale" for mothers' perceptions of anti-patriarchy, and "Parents Child Relationship Scale Father Form" was used for research on father-child relationships. The scales used in the application within the scope of the "Pandemic Period" and the data of the mothers and fathers were obtained by filling out the form. The Study data were collected with the SPSS 21 statistical program and with a 95% confidence level.

According to the plan of the study; In the anti- father Maternity Scale, a significant differentiation was given between modern motherhood, twice-responsible motherhood, motherhood, student and fatherhood student, motherhood and anti-patriarchy, student and fatherhood level and father's age, motherhood level, father's education level, structure, number of children and children. In the Parent-Child Relationship Form Scale, there were significant differences between the age of the conflict and incompatibility sub-dimensions and age, father's age, motherhood status, number of children.

In this study, it was observed that positive relationships increased following the increase in the perception of modern motherhood. It has been determined that the positive relationships of mothers who double their responsibility in the home environment decrease, and their disharmony and conflict behaviors increase. It has been observed that the incompatibility and conflict behaviors of mothers who exhibit father repels behaviors rather than an opportunistic attitude towards their fathers in the home environment increase, while their positive relationships decrease.

Keywords: Mother-child relationship, Father-child relationship, Father repels mother, Child, Parent

TEŞEKKÜR

Çalışmamın başından sonuna kadar ilgisi, sabrı, bilgi birikimi ve tecrübeleriyle beni yönlendiren bu süreci başarıyla sonuçlandırmama destek olan sevgili danışman hocam Dr. Öğr. Üyesi Esin SEZGİN'e,

Çalışmamın gerçekleşmesinde büyük katkıları olan anketlere katılım gösteren ebeveynlere,

Çalışmamda kullandığım ölçeklere izin veren Öğr. Gör. Halil UZUN' a ve Arş. Gör. Özlem DÖNMEZ' e,

Hayatım boyunca her zaman yanımda olan, desteklerini hiç esirgemeyen, bu yolda ilerlememde maddi manevi tüm imkânlarını sağlayan en kıymetlilerim olan annem Aysun KOCABEY' e, babam Fevzi KOCABEY' e, ablam Tuğçe GÖZÜTOK' a ve eniştem Furkan GÖZÜTOK' a

Son olarak tez süresi boyunca her anımda yanımda olan ve her daim desteğini esirgemeyen, sevgili eşim Emre YILDIZ' a,

SONSUZ TEŞEKKÜR EDERİM

Betül KOCABEY YILDIZ

2021, Balıkesir

BEYAN FORMU

“36-72 Ay Arası Çocuğu Olan Anne Babaların Etkileşim Davranışlarının Baba-Çocuk İlişisine Etkisinin İncelenmesi” adlı yüksek lisans çalışmamdaki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, kullandığım verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı, yararlandığım kaynaklara bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu, tezimin kaynak gösterilen durumlar dışında özgün olduğunu, tarafından üretildiğini ve Üsküdar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Tez Yazım Kılavuzuna göre yazıldığını beyan ederim.

Tarih:03.09.2021

Betül KOCABEY YILDIZ

İmzası

İÇİNDEKİLER

ÖZET	i
ABSTRACT	ii
TEŞEKKÜR	iii
BEYAN FORMU	iv
İÇİNDEKİLER	v
TABLolar DİZİNİ	xi
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ	xiii
1. GİRİŞ	1
1.1. Araştırmanın Önemi.....	3
1.2. Araştırmanın Amacı.....	4
1.3. Hipotezler.....	5
1.4. Araştırmanın Varsayımları.....	6
1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları	7
1.6. Tanımlar	7
2.GENEL BİLGİLER	9
2.1. Ailenin Tanımı ve Önemi	9
2.1.1. Aile çeşitleri	10
2.2. Anne Baba Tutumları.....	12
2.2.1. Demokratik anne-baba tutumu.....	12
2.2.2. Otoriter anne baba tutumu.....	13
2.2.3. İzin verici (hoşgörülü) anne baba tutumu	14
2.2.4. Aşırı koruyucu anne baba tutumu	15
2.3. Aile Çocuk Etkileşimi	15
2.3.1. Anne-çocuk ilişkisi	17

2.3.2. Baba-çocuk ilişkisi.....	19
2.4. Annenin Çocuğun Gelişimine Olan Katkısı	21
2.5. Babanın Çocuğun Gelişimine Olan Katkısı	23
2.5.1. Bilişsel gelişimine olan katkısı	23
2.5.2. Sosyal- duygusal gelişimine olan katkısı	25
2.5.3. Dil gelişimine olan katkısı	27
2.5.4. Cinsel gelişimine olan katkısı	28
2.6. Anne Babaların Rol ve Sorumlulukları.....	29
2.7. Aile ve Ebeveynlikle İlgili Kuramlar	30
2.7.1. Yapısal- işlevsel kuram.....	30
2.7.2. Aile sistemleri kuramı	30
2.7.3. Sembolik etkileşim kuramı	31
2.7.4. Toplumsal değiş tokuş / mübadele kuramı	32
2.7.5. Ekolojik kuram.....	32
2.8. Ulusal ve Uluslararası Yapılan Alanda İlgili Çalışmalar	32
3.GEREÇ VE YÖNTEM.....	42
3.1. Araştırmanın Modeli	42
3.2. Çalışma Grubu	42
3.3. Veri Toplama Araçları	45
3.3.1. Kişisel bilgi formu	45
3.3.2. Babasavar annelik ölçeği	45
3.3.3. Çocuk ebeveyn ilişki ölçeği (baba formu)	47
3.4. Verilerin Toplanması	48
3.5. Verilerin Analizi	48
4.BULGULAR	51
4.1. Babasavar Annelik Ölçeğine İlişkin Bulgular	51
4.1.1. Babasavar annelik ölçeği maddelerinin ortalama ve standart sapma değerleri	51

4.1.2. Babasavar annelik ölçeği puanlarının minimum maximum, ortalama ve standart sapma değerleri	54
4.1.3. Babasavar annelik ölçeği alt boyut puanları ile anne yaşına göre karşılaştırılması	55
4.1.4. Babasavar annelik ölçeği alt boyut puanları ile baba yaşına göre karşılaştırılması	56
4.1.5. Babasavar annelik ölçeği alt boyut puanları ile anne öğrenim durumunun karşılaştırılması.....	57
4.1.6. Babasavar annelik ölçeği alt boyut puanları ile baba öğrenim durumunun karşılaştırılması.....	59
4.1.7. Babasavar annelik ölçeği alt boyut puanları ile aile yapısının karşılaştırılması ...	61
4.1.8. Babasavar annelik ölçeği alt boyut puanları ile çocuğun cinsiyetinin karşılaştırılması.....	62
4.1.9. Babasavar annelik ölçeği alt boyut puanları ile çocuğun yaşının karşılaştırılması	63
4.1.10. Babasavar annelik ölçeği alt boyut puanları ile çocuk sayısının karşılaştırılması	65
4.2. Ebeveyn-Çocuk İlişkisi (Baba Formu) Ölçeği İlişkin Bulgular	66
4.2.1. Ebeveyn çocuk ilişkisi(baba formu) ölçeği maddelerinin ortalama ve standart sapma değerleri	66
4.2.2. Ebeveyn-çocuk ilişkisi(baba formu) ölçeği puanlarının betimleyici istatistikleri	68
4.2.3. Ebeveyn-çocuk ilişkisi (baba formu) ölçeği ile anne yaşının karşılaştırılması.....	68
4.2.4. Ebeveyn-çocuk ilişkisi (baba formu) ölçeği ile baba yaşının karşılaştırılması.....	69
4.2.5. Ebeveyn-çocuk ilişkisi (baba formu) ölçeği ile anne öğrenim durumunun karşılaştırılması.....	70
4.2.6. Ebeveyn-çocuk ilişkisi (baba formu) ölçeği ile baba öğrenim durumunun karşılaştırılması.....	72
4.2.7. Ebeveyn-çocuk ilişkisi (baba formu) ölçeği ile aile yapısının karşılaştırılması ...	73
4.2.8. Ebeveyn-çocuk ilişkisi (baba formu) ölçeği ile çocuğun cinsiyetinin karşılaştırılması.....	73

4.2.9. Ebeveyn-çocuk ilişkisi (baba formu) ölçeği ile çocuğun yaşının karşılaştırılması	74
4.2.10. Ebeveyn-çocuk ilişkisi (baba formu) ölçeği ile çocuk sayısının karşılaştırılması	75
4.3. Babasavar Annelik Ölçeği ile Ebeveyn-Çocuk İlişkisi (Baba Formu) Korelasyona İlişkin Bulgular	77
4.3.1. Babasavar annelik ölçeği ile ebeveyn-çocuk ilişkisi(baba formu) ölçeği puanlarının ilişkisi.....	77
4.4. Babasavar Annelik Ölçeği ile Ebeveyn-Çocuk İlişkisi (Baba Formu) Regresyon Modeli Sonuçlarına İlişki Bulgular.....	79
4.4.1. Babasavar annelik ölçeği ile ebeveyn-çocuk ilişkisi (baba formu) regresyon model sonuçları.....	79
5.TARTIŞMA	81
5.1. Babasavar Annelik Ölçeğine İlişkin Bulguların Tartışılması	81
5.2. Ebeveyn-Çocuk İlişkisi (Baba Formu) Ölçeği İlişkin Bulguların Tartışılması	87
5.3. Babasavar Annelik Ölçeği ile Ebeveyn-Çocuk İlişkisi (Baba Formu) Korelasyona İlişkin Bulguların Tartışılması	94
5.4. Babasavar Annelik Ölçeği İle Ebeveyn-Çocuk İlişkisi (Baba Formu) Regresyon Modeli Sonuçlarına İlişki Bulguların Tartışılması	96
6. SONUÇ VE ÖNERİLER	98
6.1. SONUÇLAR	98
6.1.1. Babasavar annelik ölçeğine ilişkin sonuçlar	98
6.1.2. Ebeveyn-çocuk ilişkisi (baba formu) ölçeğine ilişkin sonuçlar	100
6.1.3. Babasavar annelik ölçeği ile ebeveyn-çocuk ilişkisi (baba formu) korelasyona ilişkin sonuçlar	101
6.1.4. Babasavar annelik ölçeği ile ebeveyn-çocuk ilişkisi (baba formu) regresyon modeline ilişkin sonuçlar	102
6.2. ÖNERİLER.....	103
7. KAYNAKLAR	105

EKLER.....	112
EK1. KİŞİSEL BİLGİ FORMU	112
EK2. ETİK KURUL ONAYI	114

TABLÖLAR DİZİNİ

Sayfa

Tablo 1. Çalışmaya katılan ebeveynlere ilişkin demografik özelliklerin dağılımı	43
Tablo 2. Çalışmaya katılan ebeveynlerin çocuklarına ilişkin demografik özelliklerin..	44
Tablo 3. Babasavar annelik ölçeği alt boyutları güvenirlik değerleri	46
Tablo 4. Çocuk ebeveyn ilişkisi ölçeği (baba formu) alt boyutları güvenirlik değerleri	48
Tablo 5. Babasavar annelik ölçeği ve ebeveyn çocuk ilişki ölçeği baba formu alt boyut puanlarının basıklık ve çarpıklık değerleri.....	49
Tablo 6. Babasavar annelik ölçeği maddelerinin ortalama ve standart sapma değerleri	51
Tablo 7. Babasavar annelik ölçeği puanlarının minimum, maksimum, ortalama ve standart sapma değerleri.....	54
Tablo 8. Anne yaş değişkeni ile babasavar annelik ölçeği alt boyutları puanlarının karşılaştırılması.....	55
Tablo 9. Baba yaş değişkeni ile babasavar annelik ölçeği alt boyutlarının karşılaştırılması	56
Tablo 10. Anne öğrenim durumu değişkeni ile babasavar annelik ölçeği alt boyut puanlarının karşılaştırılması.....	57
Tablo 11. Baba öğrenim durumu değişkeni ile babasavar annelik ölçeği alt boyut puanlarının karşılaştırılması.....	59
Tablo 12. Aile yapısı değişkeni ile babasavar annelik ölçeği alt boyut puanlarının karşılaştırılması.....	61
Tablo 13. Çocuğun cinsiyet değişkeni ile babasavar annelik ölçeği alt boyut puanlarının karşılaştırılması.....	62
Tablo 14. Çocuğun yaş değişkeni ile babasavar annelik ölçeği alt boyut puanlarının karşılaştırılması.....	63
Tablo 15. Çocuğun sayısı değişkeni ile babasavar annelik ölçeği alt boyut puanlarının karşılaştırılması.....	65
Tablo 16. Ebeveyn çocuk ilişkisi(baba formu) ölçeği maddelerinin ortalama ve standart sapma değerleri	66
Tablo 17. Ebeveyn-çocuk ilişkisi (baba formu) ölçeği puanlarının betimleyici istatistikleri.....	68

Tablo 18. Anne yaş değişkeni ile ebeveyn-çocuk ilişkisi (baba formu) ölçeği alt boyutları puanlarının karşılaştırılması.....	69
Tablo 19. Baba yaş değişkeni ile ebeveyn-çocuk ilişkisi(baba formu) ölçeği alt boyut puanlarının karşılaştırılması.....	70
Tablo 20. Anne öğrenim durumu değişkeni ile ebeveyn-çocuk ilişkisi (baba formu) ölçeği alt boyut puanlarının karşılaştırılması	71
Tablo 21. Baba öğrenim durumu değişkeni ile ebeveyn-çocuk ilişkisi (baba formu) ölçeği alt boyut puanlarının karşılaştırılması	72
Tablo 22. Aile yapısı değişkeni ile ebeveyn-çocuk ilişkisi (baba formu) ölçeği alt boyut puanlarının karşılaştırılması.....	73
Tablo 23. Çocuğun cinsiyet değişkeni ile ebeveyn-çocuk ilişkisi (baba formu) ölçeği alt boyut puanlarının karşılaştırılması.....	74
Tablo 24. Çocuğun yaş değişkeni ile ebeveyn-çocuk ilişkisi (baba formu) ölçeği alt boyut puanlarının karşılaştırılması.....	74
Tablo 25. Çocuğun sayısı değişkeni ile ebeveyn-çocuk ilişkisi (baba formu) ölçeği alt boyut puanlarının karşılaştırılması.....	76
Tablo 26. Babasavar annelik ölçeği ile ebeveyn-çocuk ilişkisi (baba formu) ölçeği puanlarının ilişkisi.....	77
Tablo 27. Babasavar annelik ölçeği ile ebeveyn-çocuk ilişkisi (baba formu) regresyon model sonuçları.....	79

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

MEGEP: Mesleki ve Teknik eğitim Programlar ve Öğretim Materyalleri

ABÖ: Annelik Bekçiliği Ölçeği

EKRÖ: Ebeveyn Kabul Red Ölçeği

AÇEV: Anne Çocuk Eğitim Vakfı

1. GİRİŞ

Çocuk dünyaya geldiği andan itibaren aile fertleri ile tanışmakta ve bu süreç boyunca her biriyle etkileşime girmektedir. Kurduğu iletişim sayesinde sosyalleşmeye dönük süreç başlamakta, yaşama yönelik bilgi ve deneyimler kazanmaktadır. Bu süreçte aile fertlerinin karakteristik davranışları, hayata yönelik bakışı çocuğun gelişim sürecine doğrudan olumlu veya olumsuz katkı sağlamaktadır (Kırık, 2014: 337). Aile içindeki yetişkinler bilen insanlardır, çocuklar ise öğrenen bireylerdir. Bireyler yaş aldıkça edindiği deneyim ve tecrübeler sayesinde bilen konumuna erişirken, çocuklar yaşama dair pek çok şeyi deneyimleyerek öğrenen konumunda olur. Bu bağlamda çocukların hayata karşı ilgi duymasına ve keşfetmesine fırsat verici ortamlar, çocukların gelişimine en iyi katkı sağlayan ortamlardır (Cüceloğlu, 2021: 18). Yaşadığı ortamda değerli görülen, gereksinimleri karşılanan, yer aldığı başarılı durumlarda destek gören ve hataları konusunda karşılıklı iletişimle düşünmesi sağlanan çocuklar, topluma kolaylıkla uyum sağlamaktadır. Böylelikle aile ortamında kurulan sağlıklı iletişim çocuğun önce kendisine sonra da çevresine faydalı bir birey olmasına katkı sağlamaktadır (Tezel Şahin ve Cevher, 2007: 777). Bu bağlamda özellikle anne ve babanın çocuk ile etkileşimi ve iletişimi çocuğun gelişimi üzerinde yadsınamayacak kadar önemlidir.

“İletişim, iki ya da daha fazla insan arasında anlaşmak için gerçekleştirilen bir değişimdir” (Çağdaş, 2020: 3). Aile içi iletişim ise aile bireylerinden eşlerin birbirleriyle, annenin ve babanın çocuklarıyla ve çocukların da birbirleriyle olan etkileşimi şeklinde tanımlanmaktadır (Şahin ve Aral, 2012: 62). Ebeveynler ile çocuk arasında kurulacak etkileşimin sağlıklı olabilmesi için ilk olarak eşlerin ikili ilişkisinin sağlıklı olması gerekmektedir. Bununla birlikte anne babanın geliştirdiği ilişki çocuğu, çocuk-anne arasındaki ilişki babayı, çocuk-baba arasındaki ilişki ise anneyi etkilemektedir. Bu bağlamda çocuğun sağlam bir benlik geliştirmesinde ve içinde yer aldığı topluma uyum sağlamasında, anne-baba-çocuk etkileşiminin önemi zamanla daha da iyi anlaşılmaktadır (Çağdaş, 2020: 30).

Aile bireylerinin görev ve mesuliyetleri, kültürel faktörler, zaman ve küresel olaylarla birlikte değişebilmekte, bazı davranışları ise kaybolmamakta, devamlılığını ve etkinliğini sürdürebilmektedir (Yurteri Tiryaki, 2020: 4). Ülkemizde çocuğun bakımı yetiştirilmesine yönelik bazı geleneksel ve kültürel tutumlar yer almaktadır. Çocuğun yetiştirilmesi anneye, evin ekonomisi, ihtiyaçların karşılanması gibi sorumluluklar da babaya yüklenmektedir (Evans 1997' den akt. Özyürek, Şahin, 2005: 20). Bununla beraber ev işleri ile anne baba etkinliklerinden ötürü çocuğa aktarılan zaman kadın ve erkek adına eşit olmamaktadır. Babalar annelere göre evde yapılacak işlerde 2 kat daha az, çocuk bakımında ise 3 kat daha az sorumluluk almaktadır. Ailenin yapısına göre annenin ev işleri için ayırdığı süre artmakta, baba da bu durumdan etkilenmemektedir (Sayın, 2020: 131). Bu bağlamda toplumsal rolleri içselleştiren anne babalar kendilerine farklı algılar geliştirmektedir. Annelerin aile işlerinin dağılımına ilişkin düşüncelerini etkileyen, babaların çocuk yetiştirmede ve ev işlerindeki sorumluluklarını engelleyici babasavar tavır ve tutumlar oluşturmalarına neden olmaktadır. Babasavar tutum geliştiren bu anneler ev ortamında kendilerinin lider konumda olması için daha fazla katım göstermesi gerektiği inancını geliştirirken babanın katılımını göz ardı etmektedir (Allen ve Hawkins, 1999). Oysa babanın çocuğun yaşamına katılımı oldukça önem arz etmektedir.

Babalar çocuklarının yaşamında oldukça büyük öneme sahiptir. Babalarıyla zaman geçiren çocuklar kendi duygularını tanıma, karşısındaki kişilerin duygularını anlama gibi farklı etkileşim becerileri geliştirmektedir. Etkili baba- çocuk ilişkisi yaşayan çocuklar akran ilişkilerini kolay kurabilmekte, kurduğu ilişkilerde daha az sorunla karşılaşmakta, sosyal becerilerini daha çabuk kavramakta ve kullanmaktadır (Saygılı ve Çankırılı, 2020: 51). Baba ile çocuk arasında kurulan bağ incelendiğinde çocuğun akademik başarısında, benlik algısının gelişiminde, bilişsel gelişiminde ve cinsel gelişiminde etkili olduğu gözlenmektedir (Seçer, 2021). Tüm bunların yanında çocuğun annesiyle sıcak bir bağ kurabilmesi için de eşini seven ona değer veren, sorumluluklarını paylaşan çok yönlü bir baba tutumunun olması gerekmektedir. Sevgi ve saygının yer almadığı bir aile ortamına maruz kalan çocuğun mutsuzluk, yalnızlık gibi çeşitli problemlerle karşı karşıya kalması

söz konusu olmaktadır. Çocuk üzerinde bu denli öneme sahip olan babanın, çocuğu ile kurduğu bağın sağlıklı olmasının yanında bu ilişkinin de güvenilir bir şekilde sürdürölmesi gerekmektedir (Aksoy, 2020: 82).

1.1. Araştırmanın Önemi

Aile, hayatın ilk dönemlerinde köklendirilen temeller ve kurulan etkileşimler açısından büyük önem arz etmekle birlikte çocuğın bütün gelişim alanlarında da etki oluşturmaktadır. Özellikle de 0-72 ay arasında çocuklar için ebeveynleri oldukça önemlidir. Çocuk aile ortamında ilk sosyal deneyimlerini gerçekleştirir ve yaşadığı yoğun iletişim, çocuğın davranışlarını oluşturmada etkili olmaktadır (Tiryaki, 2020: 6). Anne baba çocuk üçgeni oluşmadan önce de eşlerin birbirlerine karşı uyum ve tutumu önem göstermektedir. Çünkü eşler arasında kurulan iletişim çocuğın çevreye karşı bakışını ve algısını da etkilemektedir. İki birey anne baba olmaya karar verdiğinde anne babalık rol ve sorumluluklarını koşulsuz üstlenmektedirler (Aksoy, 2020: 77). Bu sorumlulukları üstlenirken birbirlerine karşı fırsat verici tutumlar sergileyip sergilemedikleri dikkat çekmektedir. Ev ortamında çoğunlukla anne ve babanın rol ve sorumluluklarını geleneksel kültür aktarımına göre ayrıştırdıkları görölmektedir. Annelerin genellikle ev işlerini yapmak ve çocuk bakmak gibi sorumlulukları üstlenirken babaların da daha çok evin ekonomik idaresi ile birlikte gerekli ihtiyaçların karşılanmasını sağlamak şeklinde sorumluluklar paylaşılmaktadır. Anneler bu kültürel etkinin getirdiğı bakış açısıyla babaları çocuk bakımında uzaklaştıran konumda bulunmaktadır. Bu durumla birlikte baba da çocuk bakımındaki sorumluluğunu görmezden gelerek uzaklaşmaktadır (Dönmez, 2019: 18).

Tüm bu durumların aksine çocuklarına karşı duyarlı davranan babaların onlarla daha olumlu ilişkiler geliştirdiğı görölmektedir (Tamis-LeMond ve diğ., 2004: 1808). Olumlu yönde etkileşime giren babaların çocuklarının bilişsel, dil, sosyal ve duygusal gelişimlerini önemli derecede etkilediğı görölmektedir (Cabrera ve diğ., 2007: 209). Çocuk ile etkileşime geçen babanın onunla ilgilenmesi, gelişimine destek olması, çocukta

problem çözme ve zihinsel beceri gelişiminde olumlu katkı sağlamaktadır (Akt. Şalcı, 2020: 12).

Bu çalışma, 36-72 ay arasındaki çocukların annenin baba üzerinde göstermiş olduğu ev ortamında ve çocuğun yetiştirilmesinde engelleyici davranışlarının baba ile çocuk arasındaki kurulan ilişkiye etkisinin gözlemlenmesidir. Buna göre istatistiksel verileri toparlayabilmek için anketler kullanılmıştır. Alınan veriler ile annenin baba üzerindeki engelleyici tutumunun babanın çocuğu ile geliştirdiği ilişki analiz edilmiştir. Yapılan çalışmayı diğer çalışmalardan ayıran, kullanılan metodolojideki okul öncesi çağda çocuğa sahip ebeveynlerin bağımsız anket soruları ile hedeflenen soruların cevaplanması, bununla birlikte baba çocuk ilişkisinin incelenmesidir. Akademik çalışmalarda annelerin her ne kadar çocuk gelişiminde etkisinin önemli olduğunu vurgulansa da, babanın 36-72 ay arasındaki çocuğun birey olarak gelişmesinde oldukça önem gösterdiği düşünülmektedir. 36-72 aylık çocuğun yetiştirilmesinde ve gelişiminin tamamlanmasında ebeveynlerin birbirlerini destekleyici tutumla katkı sağlaması gerektiği düşünülmektedir. Bu çalışmanın en önemli katkısı, 36- 72 aylık çocuğun birey olduğunu ve hayatının temellendiği zaman diliminde annenin önemi olduğu kadar babanın da önemi ve gelişimindeki katkının farkındalığını arttırmaktır. Yapılan akademik araştırmalarda annenin babalar üzerinde göstermiş olduğu engelleyici davranışlarının (babasavar annelik) babanın çocuğu ile kurduğu ilişkideki önemini gösteren çalışmaların az olması sebebiyle bu çalışmanın literatür için önemlidir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın temel amacı 36-72 ay çocuğu bulunan anne ile baba arasındaki etkileşimin baba-çocuk ilişkisine olan etkisini saptamaktır. Çalışmada kullanılacak olan “*Babasavar Annelik Ölçeği*” ve “*Ebeveyn Çocuk İlişki Ölçeği (Baba Formu)*” ile aşağıdaki sorulara yanıt aranacaktır:

- 36-72 ay arası çocukların anne-baba etkileşimi ile anne ve babanın yaşı, öğrenim durumu, aile yapısı arasında anlamlı fark var mıdır?

- 36-72 ay arası çocukların anne-baba etkileşimi ile çocuğun cinsiyeti, çocuğun yaşı, çocuk sayısı arasında anlamlı fark var mıdır?
- 36-72 ay arası çocukların babaları ile olan ilişkisinde anne ve babanın yaşı, öğrenim durumu, aile yapısı arasında anlamlı fark var mıdır?
- 36-72 ay arası çocukların babaları ile olan ilişkisinde çocuğun cinsiyeti, çocuğun yaşı, çocuk sayısı arasında anlamlı fark var mıdır?
- Babasavar annelik ile baba-çocuk ilişkisi arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
- Babasavar anneliğin baba- çocuk ilişkisi üzerinde etkisi var mıdır?

1.3. Hipotezler

H1₁. Anne yaş bağımsız değişkeni ile Babasavar annelik ölçeği alt boyutları arasında anlamlı farklılaşma vardır.

H2₁. Baba yaş bağımsız değişkeni ile Babasavar Annelik Ölçeği alt boyutları arasında anlamlı farklılaşma vardır.

H3₁. Anne öğrenim durumu değişkeni ile Babasavar Annelik Ölçeği alt boyutları arasında anlamlı farklılaşma vardır.

H4₁. Baba öğrenim durumu değişkeni ile Babasavar Annelik Ölçeği alt boyutları arasında anlamlı farklılaşma vardır.

H5₁. Ebeveynlerin aile yapısı değişkeni ile Babasavar Annelik Ölçeği alt boyutları arasında anlamlı farklılaşma vardır.

H6₁. Çocuğun cinsiyeti değişkeni ile Babasavar Annelik Ölçeği alt boyutları arasında anlamlı farklılaşma vardır.

H7₁. Çocuğun yaşı değişkeni ile Babasavar Annelik Ölçeği alt boyutları arasında anlamlı farklılaşma vardır.

H8₁. Çocuk sayısı değişkeni ile Babasavar Annelik Ölçeği alt boyutları arasında anlamlı farklılaşma vardır.

H9₁. Anne yaş değişkeni ile Ebeveyn Çocuk İlişkisi (Baba Formu) alt boyutları arasında anlamlı farklılaşma vardır.

H10₁. Baba yaş değişkeni ile Ebeveyn Çocuk İlişkisi (Baba Formu) alt boyutları arasında anlamlı farklılaşma vardır.

H11₁. Anne öğrenim durumu değişkeni ile Ebeveyn Çocuk İlişkisi (Baba Formu) alt boyutları arasında anlamlı farklılaşma vardır.

H12₁. Baba öğrenim durumu değişkeni ile Ebeveyn Çocuk İlişkisi (Baba Formu) alt boyutları arasında anlamlı farklılaşma vardır.

H13₁. Ebeveynlerin aile yapısı değişkeni ile Ebeveyn Çocuk İlişkisi (Baba Formu) alt boyutları arasında anlamlı farklılaşma vardır.

H14₁. Çocuğun cinsiyeti değişkeni ile Ebeveyn Çocuk İlişkisi (Baba Formu) alt boyutları arasında anlamlı farklılaşma vardır.

H15₁. Çocuğun yaşı değişkeni ile Ebeveyn Çocuk İlişkisi (Baba Formu) alt boyutları arasında anlamlı farklılaşma vardır.

H16₁. Çocuk sayısı değişkeni ile Ebeveyn Çocuk İlişkisi (Baba Formu) alt boyutları arasında anlamlı farklılaşma vardır.

H17₁. Ebeveynlerin Babasavar Annelik Ölçeği alt boyut ve toplam puanları ile Ebeveyn Çocuk İlişkisi Ölçeği alt boyutları ve toplam puanları arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H18₁. Babasavar Annelik ölçeği alt boyut ve toplam puanlarının Ebeveyn Çocuk İlişkisi (Baba Formu) Ölçeği alt boyutları ve toplam puanları üzerinde etkisi vardır.

1.4. Araştırmanın Varsayımları

- Çalışmada yer alan demografik bilgi formu sorularına anne-babaların verdiği yanıtların gerçeği yansıttığı varsayılmaktadır.

- Çalışmada yer alan “Babasavar Annelik Ölçeği” ve “Ebeveyn Çocuk İlişki Ölçeğinde (Baba Forumu)” yer alan soruların anne ve babalar tarafından içtenlikle ve gerçeği yansıtan cevaplar verdikleri varsayılmaktadır.
- Çalışmada yer alan soruların 36-72 ay arası çocuğu olan anne babaların yanıtladığı varsayılmaktadır.
- Araştırmaya katılım sağlayan ebeveynlerin çocuklarının normal gelişim gösterdiği varsayılmaktadır.

1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

- Araştırma 2020-2021 yılı içerisinde 36-72 aylık çocuğu bulunan anne ve babalar ile sınırlıdır.
- Araştırma sonucunda elde edilen bulgular, araştırmada kullanılan veri toplama ölçekleri ile sınırlıdır.
- Araştırma “Babasavar Annelik Ölçeği” ve “Ebeveyn Çocuk İlişki Ölçeği (Baba Forumu)” ile sınırlıdır.
- Araştırmanın verileri ölçeklerde toplanan yanıtlarla sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Babasavar Annelik: Annelerin ev ortamında çocuk bakımı ve yapılacak ev işlerinde babanın katılımını engelleyici tutum ve davranışlarıdır (Allen ve Hawkins, 1999: 210).

Erken çocukluk: Çocuğun dünyaya gelmesiyle başlayıp ilkokula kadar geçen süreci kapsamaktadır (MEGEP, 2011: 3).

Anne Baba Tutumu (Ebeveyn tutumu): Ebeveynlerin çocuklarına karşı sergilemiş olduğu davranış şekilleri ve bu doğrultuda kazandıkları eğilim veya yönelme olarak ifade edilmektedir (Uzunel, 2016: 13).

Anne-Baba-Çocuk İlişkisi: Anne baba çocuk ilişkisi ebeveynler ile biyolojik çocukları arasında veya ebeveynler ile yasal olarak evlat edindiği çocuklar arasındaki ilişki olarak tanımlanmaktadır (Mihalec Adkins, 2020).

2. GENEL BİLGİLER

Çocuklar yaşamda çevresinde var olanları kendi zihinsel becerileriyle tanımlamaya ve keşfetmeye çalışmaktadır. Bu çalışma esnasında anne ve babasının yardımlarını beklemektedirler (Yavuzer, 2018: 129). Çünkü çocuklar dünyaya geldiklerinden itibaren içinde yer aldığı aile ortamından etkilenmektedir (Çıkrıkçı, 1999: 36). Her çocuk yetenekleriyle beraber gelişme hakkına sahiptir, bu hakları yaşamlarına yerleştirirken yakın çevrelerindeki bireylere bağımlıdır (Gürşimşek ve diğ., 2002: 263). Yetişkinlerin çocuklar ile kurdukları etkileşimleri ve aktardıkları tecrübeler, onların duygusal ve zihinsel gelişimleriyle beraber düşünce ve tavırları üzerinde de etki oluşturmaktadır (Kansu ve diğ., 2002: 177). Bu bağlamda aile arasında kurulan etkileşim çocuğun gelişiminde önem arz etmektedir (Şahin ve Aral, 2012: 55). Anne ve babaların aile içinde kurduğu bu etkileşimle birlikte birbirlerine karşı gösterdikleri tavır ve tutumun da çocuğun gelişimde etkisi olduğu düşünülmektedir.

2.1. Ailenin Tanımı ve Önemi

“Aile” evlenme ile başlangıç gösteren, doğumla veya evlatlık edinme ilişkisiyle süre gelen, toplumun alt yapısını oluşturan, kişileri ve topluluğu etkisi altına alan kuruluştur (Tiryaki, 2020: 3). Bir başka tanımda ise “Aile” biyolojik etkileşimlerin neticesinde insan neslinin devamlılığını getiren, toplumsallaşma yolunda atılan ilk adım olan, karşılıklı etkileşimlerde sosyal normlara bağlanan, geçmişten günümüze topluma yerleşen maddi ve ruhsal normları nesilden nesile aktaran aynı zamanda biyolojik, ruhsal, ekonomik, sosyal ve hukuksal gibi özelliklere sahip kurumdur (Sayın, 2020: 33).

Erken çocukluk gelişim süreci zihinsel, dil, fiziksel ve sosyal-duygusal alanlarda mühim değişimlerin meydana geldiği duyarlı bir dönemdir (Saçkes, 2013: 1676). Doğum öncesi süreçten başlayıp hayatının son dönemine kadar kişinin yaşamı üzerinde etkili olan anne ve babalar, çocuğun yaşamının ilerlemesinde büyük ehemmiyet göstermektedir. 0-6 yaş aralığındaki çocuğun ebeveyni ile geliştireceği duyarlılık düzeyi çeşitli gelişim

alanlarını hızlandırmakla birlikte çocukta motivasyonun artmasında, sosyal becerilerinin gelişmesinde ve bir üst düzey eğitim basamağına geçişte olumlu etkiye sahiptir (Gürşimşek ve diğ., 2002: 263).

Aile içerisinde ebeveynler, çocuğun fizyolojik ve güvenlik ihtiyaçlarının karşılanması yanında akademik anlamda öğrenme ortamları sağlamaktadır. Ebeveynler, çocuğa karşı yeterli ilgi ve şefkat göstererek, gereksinimlerini zamanında doyurarak, çocukta güven duygusunu temellendirmektedir. Bu durum çocuğun var olan potansiyelinin gelişmesine katkı sağlamaktadır. Bu bağlamda da ebeveynler çocuğu yaşama hazırlamada en önemli ortam olarak görülmektedir (Çağdaş, 2020: 135).

Sağlıklı bir aile ortamında olan çocuk, kendisini her alanda geliştirmek için uğraşacaktır. Lakin sağlıksız bir aile kurumu varsa çocuk iyi bir ebeveyn rolünden mahrum büyür; sevgi, dostluk, dayanışma, iyi ahlak yerine nefreti, bencilliği, kavgayı, kötü ahlakı benimserse bu durumda hem ebeveynler hem de toplum zarara uğrar (Stelkel, 2006: 212). Bu bağlamda ebeveynler geleceğin çocuklarını yetiştirecekleri için, her zamankinden daha fazla ve titizlikle çocukların eğitimlerine önem vermeli kendilerini yeterince geliştirmeleri gerekmektedir (Ertuğrul, 2006: 192). Çünkü toplumu meydana getiren en küçük yapıyı aile oluşturmaktadır. Bu sebeple sağlıklı toplum bireylerinin yetişebilmesi için çocuğun gelişmesinde ve eğitiminde ailenin katkısı oldukça önem arz etmektedir.

2.1.1. Aile Çeşitleri

Sanayi Devrimi öncesinde topluluklarda ve kırsal kesimlerde çoğunlukla gözlemlenen aile yapısıdır (Sayın, 2020: 42). Bu aile çeşidinde birçok nesil bir ortamda yaşamını sürdürmektedir. Ailede bulunan büyük ebeveynler, anne, baba, çocuklar, kuzen gibi yakın akrabalar aynı yerde bulunmaktadır. Bir arada yaşayan kişi sayısı fazladır. Türkiye’de de kırsal bölgede sıkça görülen aile çeşididir (Canatan ve Yıldırım, 2013: 71). Bu aile biçiminde evde bulunan kadının, yaşlının ve gencin üstünde erkeğin egemenliği görülmektedir. Aile içinde karşılıklı ilişkide eşitlik söz konusu değildir. Evdeki aile

bireylerinin tamamını veya bir bireyini ilgilendiren konularda karar verme yetkisi büyük çoğunlukla yaş olarak büyük olan bireyler ve erkeklerdedir (Karataş, 2001: 93). Erkeğin eşi ise ailedeki diğer kadınlar üzerinde benzer etkiye sahiptir. Toplum ile kurulan etkileşimlerde gelenek, görenek, töre ve dini inançlar etkili olmaktadır. Bu aile yapısı üretim, tüketim, eğitim, koruma ve üreme gibi birçok işlevi yerine getirmektedir. Günümüzde ise az gelişen topluluklarda ve ekonomisini tarım ile sağlayan ülkelerde rastlanmaktadır (Çimen, 2008: 29).

Ekonomik geçimini tarımla sağlayan toplulukların yerini, sanayileşme ile birlikte modern yapılar almaktadır. Çekirdek aile de modern toplulukların temel yapılarından birini oluşturmaktadır (Sayın, 2020: 52-53). Karı-koca ve karı-kocanın çocuklarının bir araya gelmesiyle oluşmaktadır. Bu aile yapısı, çocuklarını toplumla bütünleştiren, uygarlıklarını, gelenek-göreneklerini öğreterek çocukları medenileştiren ve geleneklerine uyumlu sosyal rollerini meydana getiren yapıdır (Ercan, 2020: 60). Bu aile yapısında, ailede bulunan birey sayısı azlığı, evliliklerin geç olması, eşler arasında eşit sorumluluk paylaşımı, kişinin özne olması gibi modernliğin getirdiği roller dikkat çekmektedir. Bu yapı aynı zamanda şehrin sosyal etkileşimleri, iş ve yaşam şekli gibi özelliklerden meydana gelen kendine has yaşam şekli ve beraberinde sağladığı kolaylıklar nedeniyle “kent ailesi” şeklinde de isimlendirilmektedir (Canatan ve Yıldırım, 2013: 76).

Çekirdek aile yapısının parçalanması sonucu meydana gelen aile yapısı (Sayın, 2020: 60) olarak adlandırılan parçalanmış aile, bir başka ifadeyle “*Ölüm, boşanma, ayrı yaşama gibi sebeplerle karı veya kocadan birinin ya da her ikisinin bulunmadığı aile biçimi*” olarak da tanımlanmaktadır (Türkdoğan, 2003: 178). Karı kocanın kendi içinde ortaya çıkan ayrılma, boşanma, ölüm veya geçinememe gibi olaylar sonunda ailede parçalanma görülür (Erürker, 2017: 22). Parçalanma söz konusu olan ailelerde, aile bireylerinin çocukları da bu durumdan belirli seviyede etkilenmektedir (Pulat, 2018: 19). Çocuk anne veya babası ile birlikte yaşar buna bağlı olarak da birlikte yaşamadığı ebeveyniyle görüşme halindedir. Ailenin parçalanması ebeveyn ve çocuk arasındaki duygusal etkileşimin azalmasına sebep olur. Bu durum kişinin sadece duygusal hayatını

etkilemenin dışında, fiziksel, ruhsal ve toplumsal gelişiminin ilerlemesini de negatif olarak etkiler (Yavuzer, 2012: 138).

2.2. Anne Baba Tutumları

Çocuğun gelişimi için okul öncesi dönemi oldukça önem arz etmekle birlikte ebeveynlerin çocuğa karşı göstermiş oldukları davranış şekilleri de büyük önem göstermektedir. Psikanalitik kuramın öncüsü olan Freud, kişiliğin ortaya çıkmasında ve ilerlemesinde ilk çocukluk sürecinin önemini kişiliğin temel yapısının 0-5 yaş arasında oluşturulduğunu ifade etmektedir. Bu söylemde, bebeklik ve ilk çocukluk zamanında yaşanan olayların ne kadar önem arz ettiğini göstermektedir (Tatlılıoğlu, 2012: 83).

Ebeveynlerin çocuğuna karşı takınmış olduğu tutum, çocuğun benliğine, ruhsal ve sosyal gelişiminin oluşmasında etki etmektedir. Çocuğun olumlu, olumsuz, kaygılı, dengeli kişilik geliştirmesi içinde yetiştiği aile ile ilgilidir. Bireyin ebeveynleri ile güvene dayalı sağlıklı iletişim halinde olması ileriki yıllarda çevresiyle kuracağı bağlarda sağlam temellerin oluşmasına katkı sağlamaktadır. Sevgi ve saygıya dayalı aile ortamına sahip çocukların gelişim süreçlerinin daha sağlıklı ilerlediği gözlenmektedir (Kuzgun ve Eldeleklioğlu, 1999: 70).

2.2.1. Demokratik Anne-Baba Tutumu

Demokratik anne baba tutumunda ebeveynler tarafından çocuğa yönelik samimi ve derin sevgi gösterilir. Ebeveynler tarafından çocuğa örnek olunur, karşılaşılan sorunlara yönelik çözüm için yol gösterici rolü üstlenilir. Ailenin bir üyesi olan çocuğun ilgi ve ihtiyaçlarına saygı duyulur. Olaylar karşısında düşünceleri önemsenir (Kaya ve diğ., 2012: 211). Ebeveynler çocuğun yeni bir şeyleri deneyimlemesine olanak sağlar ve yaratıcılığının geliştirilmesinde katkıda bulunur. Bu tutumda yaşamında uyum göstermesi gereken kurallar daha önceden sınırları belirlenmiş olarak oluşturulduğu için, hangi tavır

ve tutumuyla mükâfatlandırılacağını hangisiyle de olumsuz yaptırımla karşı karşıya kalacağını bilmektedir (Tuzcuoğlu, 2005: 42).

Demokratik aile ortamında çocuğu olduğu gibi kabullenip gelişimini destekleyen ebeveynler çocuğun kendine olan benliğinin temellerini atarlar. Bu tutumla kendi denetimini sağlayan, kendine ait görüşlerini açıklayabilen, sorumluluk duygusunu sahip, hak ve özgürlüklerinin sınırını bilen bireyler yetişmektedir (Yavuzer, 2020: 121-126). Demokratik tutumda yetişen çocuklar; dengeli, uyumlu, ne istediğini bilen, çevresinde yer alan yetişkinler ve akranlarıyla sağlıklı etkileşimde bulunan ve risk almaktan korkmayan bireyler olmaktadır (Tuzcuoğlu, 2005: 42). Çocukta sosyal-duygusal, zihinsel ve ahlak gelişiminde en faydalı olan esnek, sıcak ve demokratik anne baba tutumu görülmektedir (Bornstein ve Bornstein, 2007: 3).

2.2.2. Otoriter Anne Baba Tutumu

Otoriter anne baba tutumunda ebeveynler, çocuğun konulan kurallara koşulsuz uymasını, sorgulamaksızın her söylediklerini yerine getirmesini, çocuğun tavır ve tutumlarını kontrol altına alarak yetişmelerini sağlamaktadırlar. Oluşturmuş oldukları idealler ve kalıplamalar içerisinde büyümelerini çabalamaktadırlar. Çocuğun bağımsız kişilik geliştirmesi desteklenmemektedir. Çoğunlukla kuralları uygulamadığında olumsuz yaptırımla karşılaştığı, duyarlılığın az, yüksek denetimin fazla olduğu, çocuğun ilgi ve isteklerini önemsemediği ebeveynlerdir (Çağdaş, 2004: 264-265). Anne babaların sert tavır ve tutumları nedeniyle çocuklar bağımsız davranışlar sergileyememektedir. Bu tutumla çocuğun bireysel hareketlerine önem verilmemekte ve özgüven eksikliğinin yaşanmasına sebep olmaktadır (Yavuzer, 2019: 28).

Otoriter anne baba tutumu ortamında yetişmiş çocuklar, sürekli baskıcı bir ortama maruz kaldığından en ufak bir güç karşısında isyan, direnme, hırçnılık gibi duygu durumları ile karşılaşlabilmektedir. Çocuk hem özsaygısının zedelendiği hem de gereksinimlerinin yerine getirilmediği düşüncesine kapılarak ebeveynlerine karşı fazlaca öfke gösterebilmektedir (Canatan ve diğ., 2020: 155). Sürekli baskı altında kalan çocuk,

kibar, dürüst, çekimser tavırları yerine çabuk kırılan, kendini anlatmada yetersizlik ve başka bireyler tarafından kolay etki altına giren kişilik geliştirmektedir. Bu çocuklar sürekli suçlanma ve olumsuz yaptırıma maruz kaldıkları için tepkilerini ağlama ve isyan etme ile ifade etmektedir. Çoğunlukla otoriter ortamda yetişen çocuklarda sosyal etkileşimlerde başarısız olma, uyum ve davranış karışıklığı, yetememe duygusu ve bağımsız hareket etme becerisinde eksiklikler meydana gelmektedir (Yavuzer, 2012: 136-137).

2.2.3. İzin Verici (Hoşgörülü) Anne Baba Tutumu

Hoşgörülü tutuma sahip anne babalar çocuklarına karşı teslim olan, ısrarcı isteklerini yerine getiren, fazlaca özgürlük tanıyan, yumuşak huylu ve tutarsız davranan, aşırı boyutlara ulaştığında ihmal ve terk edebilen kişilerdir. Çocukların istedikleri her şeyi yapmasına müsamaha gösterilir (Yavuzer, 2020: 122). Aşırı hoşgörü ve üzerine titremek çocukta bencil davranışlara sebep olmaktadır. Sürekli diğer insanların dikkatini çekerek kendi isteklerinin yerine getirilmesini istemektedir. Bu şekilde yetişme çocuğun evde ve dışarıdaki yaşamında sosyal açıdan uyumu zayıf olmaktadır (Yavuzer, 2012: 135).

Çocuk ile fazlasıyla alakalıymış gibi duran ebeveynler, aslında çocuğunu denetlemede oldukça başarısızdır. Bu tutuma sahip olan ebeveynlerin çocukları kendi denetimini sağlamayı içselleştirememekte ve istediği durumun gerçekleşmesi için çaba göstermektedir (Yılmaz, 2020: 32).

Hoşgörücü tutum ile büyüyen çocuklar ilerleyen yaşlarında akademik ve iş hayatında karşısına çıkan toplumsal kurallarda uymada zorluk, hayal kırıklıkları ve sıkıntılar yaşamaktadır. Ne istediğini bilmeyen, tutarsız, şımarık çocuklar olarak yetişmektedir. Nerede, ne zaman ve ne şekilde davranacaklarını bilememekle birlikte çevresindeki bireylerle de sağlıklı etkileşim kuramamaktadır (Tuzcuoğlu, 2005: 36). Bu duruma rağmen bu tutumla büyüyen bazı çocuklar ise duygusal anlamda güveni tam, özgür, öğrenme için çaba sarf eden, olumsuz sonuçla karşılaştığında bu sonucu kabullenen ve

başka bireylerin yardımını almadan yaşayabilen kişilik geliştirebilirler (Yılmaz, 2020: 33).

2.2.4. Aşırı Koruyucu Anne Baba Tutumu

Aşırı koruyucu anne baba tutumu sergilenen ortamda çocuğa derin bir sevgi sunulur, fazlaca koruma içgüdüğü sergilenir. Bu tutumda çocuğun yanlış bir tutum sergileyeceği endişesiyle çocuğun üzerine fazlaca titrenir, çocuğun yerine getirmesi gereken sorumlulukları ebeveynleri gerçekleştirir. Bu durum çocuğun bağımsız hareket etmesini engeller (Kaya, 1997: 199). Bu tutumda çocuğu haddinden fazla kontrol altına alma ve önem gösterme görülmektedir. Çocuğun yaptığı davranışlarda kısıtlama ve serbest hareket etmesi engellendiği için ebeveyne bağımlı, özgür hareket edememe, kaygılı ve güven eksikliği ile büyümesi söz konusu olmaktadır (Sargın, 2012: 32).

Sürekli koruma altında olan çocuk kendini koruma becerisini geliştiremediği için hayata karşı savunmasız, ortama hızlı uyum sağlayan, çekingen kimlik oluşturmalarının yanında, sorumluluklarını yerine getirmeyen, şımartılmış yapı da ortaya çıkmaktadır. Aşırı koruyucu tutumla büyüyen çocukta problem çözme becerisinin gelişmesinde de sorunlar yaşanabilmektedir (Navaro, 1989: 123). Ailenin aşırı koruyarak fazlaca müdahale etmesi çocuğa karşı özenli olmadığı görüşünü ortaya çıkarmaktadır. Bu durum neticesinde de çocuk, kendisine karşı güvensiz, etrafında yer alan başka bireylere aşırı bağımlı ve duygusal anlamda yaralara sahip birey olmaktadır (Yavuzer, 1982: 211-212).

2.3. Aile Çocuk Etkileşimi

Aile karşılıklı birbiriyle etkileşime geçen “*karı-koca, anne-baba-çocuk ve kardeşler*” alt sistemlerinden meydana gelmektedir. 0-6 yaş aralığındaki okul öncesi çocukları için ebeveynleriyle etkileşimi önem arz etmektedir. Anne baba çocuk etkileşiminin yanı sıra anne-babanın kendi arasındaki iletişimin de çocuğun gelişiminde oldukça etkili olmaktadır (Akt. Öngider, 2013: 421).

Bebeğin dünyaya gelmesinden itibaren ilk önce iletişime geçtiği bireyleri içermesi ve bebeğin kritik gelişim aşamalarının bu yapıda inşa edilmesi sebebiyle aile oldukça önem arz etmektedir. Çocuğun toplumsal yaşama ayak uydurabilmesi için oluşturulan ilk tutum ve davranış örüntülerini aile içerisinde öğrenir. Bu anlamda aile, yaşamın başlangıcından itibaren çocuğun gelişimi ve akademik ilerlemesinden sorumludur (Saygı, 2011: 7).

Çocuğun karakterinin, kişiliğinin ve benlik saygısının oluşmasında, en büyük katkı rol modelleri olan anne ve babasının kişilik yapısı ile ilgilidir. Çocuğun ebeveynlerinin tutumlarını özümseyebilmesi için, ebeveynler ile çocuk arasında “sevgi, saygı ve güven” olması gerekmektedir (Yavuzer, 2019: 39).

Ebeveyn ortamında, eşlerin karşılıklı etkileşimi birincil etkileşimdir. Ebeveynler arasında gelişen etkileşimden çocuklar da fayda veya zarar görmektedir. Anne babaların davranışlarıyla çocuk üstünde ikili denetim ortaya çıkar. Anne-baba ve çocuk etkileşiminde ebeveynin çocuk için etkisinden bahsedilir fakat çocuğun dünyaya gelmesiyle çocuğun kendilerinde yarattığı etkiyle eşlerin de davranışları değişir (Arabacı, 2011: 36).

Ebeveyn-çocuk etkileşiminin sağlıklı sürdürülebilmesi için önce eşler arasındaki etkileşimin sağlıklı olması gerekmektedir. Aile içerisinde eşlerin ilişkisi çocuğu, anne-çocuk ilişkisi babayı, baba-çocuk arasındaki ilişki de anneyi etkisi altına almaktadır. Ebeveyn ilişkisi sağlıklı olan çocuklar, yaştlarına göre kaygılı davranışlarının daha az ve akranlarıyla olan etkileşiminin daha olumlu sonuçlar doğurduğu gözlenmektedir (Arabacı, 2011: 37).

Anne babanın sağlıklı ilişki geliştirebilmeleri için, birbirlerine karşı sevgi ve saygı göstermeleri, karşılıklı düşüncelerine hoşgörü göstermeleri, güven ortamı oluşturmaları ve desteklemeleri gerekmektedir (Yavuzer, 2019: 40).

“Aile içi ilişkiler yatay ve dikey ilişkiler olarak ikiye ayrılabilir. Yatay ilişkiler anne baba arasındaki ilişki çeşididir ve dikey ilişkiler ise anne- çocuk ve baba-çocuk arasındaki ilişkilerdir” (Usta, 2014: 29).

2.3.1. Anne-Çocuk İlişkisi

Anne; çocuğun dünyaya gelmesinden itibaren büyümesi, akademik gelişimi ve sağlıklı yaşamı gibi tüm ihtiyaçlarının yerine getirilmesinde büyük sorumluluk sahibi olan kişidir (Alisinanoğlu, 2003: 1).

Çocuk için doğumdan sonra gözlerini ilk açtığında sevgi, güven ve bağlanma duygusunu geliştirdiği kişi annedir (Kazan ve Sarısoy, 2021: 449). Anne-çocuk arasındaki ilişkinin en önemli aşaması doğum öncesinden başlayıp doğum sonrasındaki aylarda meydana gelen ilişkidir (Yavuzer, 2019: 13). Dünyaya geldiğinden sonra ilk zamanlarda bebek, annesini ayrı bir bireyden ziyade kendisinin bir parçası şeklinde algılamaktadır (Yörükoğlu, 1980: 20). Çocuğun bedensel ve ruhsal gereksinimlerinin annesi tarafından zamanında karşılanması “temel güven duygusunun” oluşmasına katkı sağlar (Çağdaş, 2020: 19). Anne ile çocuk arasındaki etkileşimin sağlıklı gelişebilmesi, bebeğin dünyaya gelmesinin ardından anne ile oluşturulan güvenli bağlanma ve ileriki zamanlarda meydana gelen kopmalar ile alakalıdır (Çağdaş, 2020: 19).

Anne-çocuk birlikteliğinde fiziksel temas önem göstermektedir. Annenin kokusu, vücut sıcaklığı, çocuğu kucagına alma pozisyonu anne ile çocuk arasında kurulan ilişkide önem arz etmektedir (Yavuzer, 2019: 14). Annenin çocuğuna sağlayamadığı güven duygusu ve duygusal ihmal ile çocukta dikkat problemleri, aşırı hareketlilik, öğrenme bozuklukları ve huzursuzluk gibi sorunlar meydana gelmektedir. Ortaya çıkan ihmal 0-8 yaşta erken müdahale ve fazlaca gösterilen gayret sonucunda telafisi gerçekleşebilmektedir. Bu sebeple doğumdan sonraki ilk yıllarda kurulan anne-çocuk bağı çocuğun ileriki yaşlarında sağlıklı olabilmesi için en önemli temel adımdır (Kazan ve Sarısoy, 2021: 449).

Yapılan gözlemler doğum sonrası ilk yılda beslenme ve bakım dışında anne-çocuk arasında oluşan duygusal etkileşimin varsayılandan daha da önem arz ettiği kanıtlanmaktadır. Bu süreçte çocuğun ihtiyaçları daha yalın olmakla birlikte, eksik karşılanması ve daha sonraki zamanlarda telafi edilmeye çalışılması çok güç

olumsuzluklar meydana getirmektedir. Bir başka ifadeyle yaşamın ilk yıllarında çocuğun fiziksel sağığı gibi zihinsel sağığının da temelleri oluşturulmaktadır (Yörükoğı, 1980: 19).

“Anneliğı hazırlık”, ayrı önem gerektirmektedir. Anne olmaya hazır olan kişi, çocuğı ile ten temasında olur ve bütünleşir. Anne sütünle beslenmesine gayret gösterir. Bu bağlamda çocuk için “yeterli duygusal bağı” ona geçirebilir. Böylelikle sıcak ve sevgi dolu ortamda istenilen sağıklı etkileşim çevresi kendiliğınden meydana gelir (Yavuzer, 2018: 129).

Annenin çocuğı karşı takındığı tutum, çocuğun bütün hayatını etkilemektedir. Çocuğun hayatı boyunca geliştireceğı insan ilişkilerinin temelini, annesi ile oluşturmuş olacağı ilişki ile ilgilidir. Bu sebeple uzmanlar çocuğun ebeveynleri ile geçirdiğı ilk altı yılın önemini vurgulamaktadırlar (Çiftçi, 1994: 3).

Anne–çocuk birlikteliğinin devam ettirilmesindeki en mühim problem annenin çocuğı kabullenememesidir. Ülkemizde sahip olunan çocuğun cinsiyeti ve sayısı, çocuğun kabullenilmesini ketleyen nedenler arasında gösterilmektedir. Temellenmemiş evliliklerle birlikte planlanmadan doğurulan çocuklar, anne- çocuk ilişkisini yaralayan önemli bir etmendir (Yavuzer, 2019: 14).

Anne ve babaların çocuğı yönelik bugünkü tutumlarının kökünde, kendi çocukluklarındaki anne-babasıyla olan ilişki yer almaktadır (Yavuzer, 2019: 14). Sağıklı anne–çocuk etkileşimin meydana gelebilmesi için annenin psikolojisi de önemlidir. Mutlu olunmayan bir evlilik neticesinde, annenin eşi tarafından gerekli ilgi gereksinimini karşılayamaması, aile içinde ekonomik problemler, çocuğun dünyaya gelmesinde babanın isteksizliğı gibi nedenlerle annenin gergin olması, bu bağlamda anne–çocuk ilişkisine zarar veren sebeplerdendir (Yavuzer, 2019: 15). Sonuçta “mutlu ve doyumlu çocuklar yetiştirebilmek için, öncelikle annenin mutlu ve doyumlu bir birey olması gerekir” (Yavuzer, 2018: 129).

2.3.2. Baba-Çocuk İlişkisi

“Bir sevgi nesnesi ve özdeşim modeli olan baba, çocuğu anne bağımlılığından koparıp onun “dünyaya açılma” sını sağlayan, sosyal gelişiminde ve özgüveninin sağlanmasında etkili olan kişidir” (Yavuzer, 2018: 130).

“İyi baba olmak; sevgi, deneyim, sabır ve bilgilenme işidir.” Babalık hayatı, eşin hamile kalmasıyla birlikte başlamaktadır. Bu süreçte baba adayı, anne adayı ile birlikte doğum öncesi süreci aşama aşama takip eder. Anneyi gergin ortamlardan uzak tutmak için çaba sarf eder. Böylelikle babalık sorumluluğunu kazanmaya başlar (Yavuzer, 2019: 18).

Geniş aile yapısında aile büyükleri ile birlikte yaşanılmasından dolayı babalar geleneklerin etkisinde kalarak çocuğu ile ilgilenmede çekimser kalabilmektedir. Çocuğun bakımında büyük anne ve babaların gönüllü olmaları babayı çocuğun hayatında daha da geri plana itmiştir. Çekirdek aile yapısına geçişin yoğunlaşmasıyla beraber, babanın çocuğun yaşamına katılması da artmaktadır. Baba-çocuk arasında oluşturulan bağ, çocuğun benlik ve duygusal gelişimine etki etmektedir (Ünüvar, 2008: 21).

Dünyaya gelen bebeğin anne-çocuk ilişkisini kurabilmesi için ilk saatler ve ilk günler oldukça önem arz etmektedir. Babalar açısından da aynı durum geçerlidir. İlk günlerde bebek bakımına aktif olarak katılan baba, sonraki süreçte de bebekle daha çok ilgilenmekte ve vakit geçirmektedir (Özkardeş, 2020: 132).

Doğum sonrasında anne ile kurulan bağ gibi, babanın da çocuk ile duygusal anlamda etkileşim oluşturabilmesi için çocukla kurulacak fiziksel temasa gereksinim vardır. Bu anlamda babanın da çocuğun besin alımında ve oyun etkinliklerinde aktif olması gerekmektedir. Bebek için ilk yıllarda oluşan dış dünya algılarında anne aktifken, iki yaş itibarıyla git gide babaya olan önem artmaktadır (Yavuzer, 2019: 19).

Bebekler doğdukları ilk günden itibaren çevresinde bulunan büyüklerle farklı ilişkiler geliştirmektedir. Örnek verilecek olursa, bebek babası tarafından oynanmak istenen oyun etkinliğine karşı daha pozitif yönde tepki vermektedir (Özkardeş, 2020: 129).

Baba- bebek bağlanması ve babalık davranışları fazla araştırma konusu olmamakla birlikte; herhangi bir çocuğunun doğum anına tanıklık etmesiyle bebeği kucaklamasına izin verilen babaların, doğumuna tanıklık etmediği çocuğuna göre daha kuvvetli bağ oluşturdıkları gözlenmektedir (Gander ve Gardiner, 2015: 216).

Yapılan çeşitli çalışmalarda, anneler kadar babaların da çocukların psikososyal ve bilişsel gelişimlerinde etkili rol alabildikleri gösterilmektedir. Babaların da anneler kadar çocuğun tepkilerine hassas davrandıkları, dünyaya doğdukları ilk andan itibaren baba ile bebek arasında ayrıcalıklı etkileşim oluşturdıkları ve sadece anneye bağlı kalmadıkları gözlenmiştir (Çağdaş, 2020: 27).

Toplumumuzda var olan aile yapıları, kültür ve toplumsal değerler; çocuğun yetiştirilmesinde ve ev işlerinde öncelikli olarak anneyi sorumlu göstermektedir. Fakat hem ülkemizde hem de farklı ülkelerde yapılan çalışmalar neticesinde çocuğun yetiştirilmesi ve eğitiminde anne kadar baba da önem arz etmektedir. Bugüne baktığımızda çalışma hayatına katılan anne sayısının çoğalmasıyla birlikte evde işbölümlerinin çeşitlenmesiyle baba ile çocuk arasında geçirilen süreler çoğalmaktadır (Ünüvar, 2008: 28).

Baba, çocuk açısından hem sevgi objesi hem de model alınacak kişidir. Baba ile kurulan ilişki, ilerleyen zamanlarda, kız ve erkek çocuğun “cinsel kimliklerine” yönelik pozitif tutum geliştirmelerinde önemli katkı sağlamaktadır. Aile toplum etkileşiminde önemli bir köprü kuran baba, bu rolüyle çocuğun “sosyal gelişimine” ve “özgüven” kazanmasında katkı sağlamaktadır (Yavuzer, 2018: 131).

Son yıllarda gerçekleştirilen çalışmalarda, babanın doğum sürecinden itibaren çocuğun gelişimine çeşitli açılardan katkı sağladığı gözlenmektedir. Babaların annelere göre daha fazla çocuğun etrafını keşfetmesini, bağımsız davranışlar sergilemesini ve cesaretlendirici bir tutum sergiledikleri ortaya konulmaktadır (Çağdaş, 2020: 28).

Erken çocukluk döneminden itibaren çocukları ile “ten teması” halinde olan ve onları sarmalayan babaların çocukları, daha sonraki zamanlarda okul başarısına olumlu yönde katkı sağladığı gözlenmektedir (Yavuzer, 2018: 131). Dünyayı tanıma sürecine girdiği, etrafındakilerle yeni ilişkiler geliştirdiği bu yaş döneminde çocuk, babasının yanında yer aldığını ve her daim elini uzattığında ulaşabileceği konumda olduğunu bilmek kendisine güven ve cesaret vermektedir (Saygılı ve Çankırlı, 2020: 49).

Yapılan çalışmalar, çocukları arasında kız-erkek ayırımına gitmeyen, otorite oluşturmak için dayak yöntemine başvurmayan, benliği ve tavır- tutumlarıyla örnek alınacak ideal babalar tarafından; “ilgi ve sevgi” gören çocuklar daha aktif, sosyal, akranlarıyla sağlıklı etkileşim sağlayabilen, lider ve uyumlu oldukları gözlenmektedir (Saygılı ve Çankırlı, 2020: 50).

2.4. Annenin Çocuğun Gelişimine Olan Katkısı

Annelik hisleri içgüdüsel olmakla birlikte anne bebek bağının kurulmasında ön koşul olarak görülmektedir. Anne ile çocuk arasında kurulacak olan etkileşim karşılıklı davranışlarla temellendirilmektedir (Çağdaş ve Seçer, 2005: 120). Anne-bebek arasındaki, çevreden bakıldığında anlamsız görülen “kuşdiliyle anlaşma”, gerçek anlamda çocuğun en önemli ruhsal kaynağıdır. Zihinsel yeteneklerinin uyarılması ve sağlıklı şekilde gelişebilmesi açısından en önemli kaynak olarak görülmektedir (Yörükoğlu, 1980: 24).

Annenin kendisine ve “annelik rollerini” gerçekleştirdiğinde hissettiği güven duygusunun düzeyi çocuğu ile iletişimini etkilemektedir. Annenin etkileşim biçimi, çocuğun sosyal-duygusal gelişimine etki ettiği gibi bilişsel ve algısal gelişimine de etki etmektedir (Davaslğıl, 2020: 26-28). Zihinsel sağlığın kökeninde bebeklik ve çocukluk dönemlerinde anne ile kurulan sevgi ve yakın etkileşim temel oluşturmaktadır. “Anne yoksunluğu” geniş bir anlam ifade etmektedir. Genel olarak annenin kısmen yokluğu veya annenin ölümü ile gerçekleşen tamamen yoksunluğunu ifade eden bu kavram, çocuğu ile birlikteyken de annenin yeterinde sevgi gösterememesi durumunu da

içermektedir. Annesinin yoksunluğunu yaşaması çocukta çeşitli derecelerde davranış bozukluklarına neden olmaktadır. İç dünyasındaki duygu durumlarını “endişe, aşırı sevgi ihtiyacı, intikam ve bu duygular sonucunda meydana çıkan suçluluk” gibi tepkiler gösteren çocuğun sinirsel gelişiminde, davranışlarında ve karakteristik yapısında sorunlar gözlenmektedir. Aynı zamanda çocuğun hayatından annenin eksilmesi durumunda gelişimsel anlamda gecikmeler, gerilemeler ve aksaklıklar gözlenmektedir (Yavuzer, 2012: 139-140).

Sosyal beceriler, çocuğun içerisinde bulunduğu sosyal çevrede istenmesini ve sosyal etkileşiminin pozitif yönde gelişmesine katkıda bulunan duygu, görüş, tutum ve hareketlerdir (Akbaş, 2019: 26). Çocuğun sosyal becerilerini geliştirmede anne ile kurduğu ilişki büyük önem taşımaktadır. Anne- çocuk arasında oluşan sağlıklı etkileşim, çocuğun sağlam kişilik yapısı oluşturmalarını sağlamaktadır. Çevresindeki kişilerle olumlu etkileşim kurması içinde temel oluşturmaktadır (Kandır ve Alpan, 2008: 35).

Annenin çocuğa karşı geliştirdiği tutum, çocuğun bütün hayatına etki etmektedir. Çocuk- anne arasında kurulan etkileşim, onun yaşamı boyunca kuracağı insan ilişkilerinin temel yapısını oluşturmaktadır (Çiftçi, 1991: 3). Annelerin çocuk üstündeki kontrolleri, çocukta gelişen mizacı negatif yönde etkilerken olumsuz duyguların da meydana çıkmasına neden olmaktadır (Gürbüz, 2017: 35).

Bebegin hayata karşı uyumlu olabilmesi için, anne-bebek arasında olumlu bağlanmanın kurulması önem arz etmektedir. Dünyaya geldikten sonra annenin, bebeğin çevresinde yer alması ve gereksinimlerini yerine getirmesi bebekte “temel güven duygusunun” gelişmesini sağlamaktadır. Bu bağlamda güvenli bağlanmayı oluşturan çocuklar ilerleyen süreçte akranları içerisinde lider, öğrenmeye hevesli, sosyal, etrafındaki kişilerin ilgisini çeken ve çevresiyle iş birliği geliştiren bireyler olarak görülmektedir (Çağdaş, 2020: 22).

2.5. Babanın Çocuğun Gelişimine Olan Katkısı

Babaların çocuğun gelişmesi ve akademik çalışmalarına katılmaları çocuğun gelişim alanlarında olumlu katkı sağlamaktadır. Çocuklarının eğitime destek olan babaların çocukları zihinsel ve akademik beceriler, dil gelişimi ile sosyal duygusal beceriler açısından, destek sağlamayan babaların çocuklarına göre daha olumlu yönde gelişim gösterdiği görülmektedir (Gürşimşek ve diğ., 2007: 182).

2.5.1. Bilişsel Gelişimine Olan Katkısı

Bilişsel gelişim, dünyaya gelme ile birlikte süre gelen ve bireyin çevreye karşı bir tür uyum göstermesidir. Bu süreçte birey çevresinden aldığı uyarıyı işlemekten geçirir, değişiklik yapar veya aynı şekilde kabul eder, tüm bunları birbiriyle ilişkili olacak yapıda bir araya getirir (Lindberg, 2011: 1). Çocuk içine geldiği dünyayı anlama gayreti süreklilik gösterir ve basitten karmaşığa bilişsel seviye geliştirerek çevreye uyum sağlamayı becerir (Cüceloğlu, 2021: 348).

Bilişsel gelişim çocukların içinde var olduğu başka bir alan olarak görülmektedir. Ve bu alanda çocuklar babaların etkisine yönelik oldukça hassasiyet geliştirmektedir (Radın, 1986: 79). Baba- çocuk arasında kurulan sıcak ve olumlu ilişki, zekâ ve akademik başarının pozitif yönde etkilendiği söylenmektedir. Tam tersi durum gözlemlendiğinde, yani babasına karşı kendini uzak hisseden, aralarında sıcak ilişki geliştiremediğini düşünen çocukların hem bilişsel gelişiminde hem de akademik başarı bu durumdan negatif olarak etkilenebilir. Yapılan birçok çalışmada babanın yoksunluğuna maruz kalan çocukların da yine hem zekâ hem de okul başarısında olumsuz etkilendiği söylenmektedir. Babasını erken yıllarda yitiren ve babası olmayan, özellikle erkek çocukların bilişsel gelişimi ve akademik başarısı olumsuz etkilenebilir. Bununla birlikte çocuğun “bilişsel stillerini” de etkilemektedir (Özkardeş, 2020: 133).

Babaları ile yakın temasta olan çocukların bilişsel gelişimlerinde artmalar gözlenmektedir. Yapılan çalışmalarda babaları ile bilişsel beceri gerektiren oyunlar oynayan ve babasıyla yakın etkileşimde bulunan çocukların; dil gelişimi ve problem çözme becerisi ile ilgili olan testlerde, babasıyla etkileşimde bulunmayıp oyunlar oynamayan çocuklara nazaran daha yüksek sonuçlar aldığı gözlenmektedir. Çocuğun baba ile birlikte farklı uyarıcılara maruz kalması bilişsel ve duygusal gelişimine katkı sağlamaktadır (Saygılı ve Çankırlı, 2020: 52).

Gelişimin çok hızlı seyrettiği 0-3 yaş döneminde babanın çocuk bakımında aktif olduğu ve çocuk ile yakın etkileşime girmesi çocuk gelişimi açısından oldukça önem arz etmektedir. Sıcak, hassas ve ilgi gören babayla yetişen çocuklar, arkadaşları ile ilişkilerinde başarılı, psikolojik uyumluluk gösteren ve daha az davranışsal sorunlar yaşayan bireyler olmaktadır (AÇEV, 2017: 11-12).

Yapılan çalışmalarda, baba-çocuk etkileşiminin çocuğun zihinsel gelişimi ve akademik başarısına büyük katkı sağlamakla birlikte, babasıyla yakın ve kaliteli ilişki geliştiren çocukların akademik başarısı ile bilişsel gelişiminin olumlu etkilediği gözlenmektedir (Yavuzer, 2019: 23).

Baba askerlik veya işi için, ev ortamından uzun süre uzak kaldığında, özellikle erkek çocuğun akademik başarısında azalmalar gözleendiği, güven eksikliği yaşayan ve anneye daha bağımlı olarak davranış sorunları meydana geldiği saptanmıştır (Çağdaş, 2020: 29).

Birçok sayıda bulgu, babaların çocuğun huzuru ve varlığı için ciddi önemde olduğunu tezini savundu. Örneğin, gelişimi boyunca birçok çocuk üzerinde yapılan araştırmalarda baba katılımının olumlu faydaları olsa da (Panter-Brick ve diğ., 2014), araştırma sonuçları aynı zamanda babanın olmamasına ilişkili sayısız riske de işaret etmiştir (örn. Amato, 1994). Üstelik anneler vakitlerini en fazla kısmını çocuklara harcasalar da, özellikle orta sosyoekonomik ailelerde babalarında anneler kadar çocukların bakımına katkısı artmıştır (Paquette ve Bigras, 2010; Yeung ve diğ., 2001). Araştırmaların sonucu olarak, yalnız babaların çocuklarıyla harcadıkları sürenin uzunluğuna değil, aynı zamanda (daha az ölçüde de olsa) onların etkileşimlerinin

kalitesine de odaklanmıştır. Çocuklar üzerinde yapılan bu duyuşal çalışmalar, ebeveynlerin etkileşim şeklinde benzerlik göstermektedir. Baba-ocuk etkileşimlerinin farklı bir kaliteye sahip olduğunu görüşü ortaya konmuştur, anne-ocuk etkileşimlerine oranla daha dikkat çekici, algı arttırıcı, güçlüdür (Dixon ve diğ., 1981; MacDonald ve Parke, 1986). Çocukların risk alma ve etkileşimli zamanlarında keşfetme eğilimleri vardır bu durum çocuğu yönlendirir (Kromelow ve diğ., 1990), çocukların bilişsel becerilerinin gelişimini arttırabilir. Bununla birlikte, babalar ve annelerle olan iletişim daha önceden sosyal deneyimler, çocukların büyümesini farklı şekilde gelişimini etkileyebilir (Cabrera ve diğ., 2007; Hunter ve diğ.,1987). Sonuç olarak, annelerin etkisini inceleme üzerine, babaların ocuk gelişimini daha ilk yaşlarında nasıl etkilediğini değerlendirmek de çok önemlidir.

2.5.2. Sosyal- Duyguşal Gelişimine Olan Katkısı

Sosyal- duyguşal gelişim çocukta duyuşal, zihinsel ve bedensel gelişimle doğruşal olarak gelişir ve farklı aşamalardan ilerleyerek çocuğu topluma yetiştirir (Cüceloğlu, 2021: 358). Anne-baba okul öncesi dönemde çocuğun hayatında olduğa etkili sosyalleşme merkezidir. Çocuğun duyguşal ve sosyal becerilerinin gelişmesinde “babanın” da önemli etkisi gözlenmekle birlikte ebeveynlerine karşı güven bağını geliştiren çocukların daha sosyal davranışlar sergilediği gözlenmektedir (Kandır ve Alpan, 2008: 35).

Teorik Perspektiflere göre, aileler uzun zamandır çocukların gelişim aşamasındaki sosyal davranışlarının bir sosyalleşme aracı olarak kabul edilmektedir. Böylelikle, ailenin ifadesi, aile içinde bulunan fertlerin, babaların, kardeşlerin ve evlilik ilişkisinin tümünün çocuğun gelişimi açısından etkilediği bir yaşam sistemi olarak grlmektedir. Bununla birlikte birbiri ile bağlantılı süreçlerin çocuğun sosyal gelişimi üzerindeki etkisini incelemek de giderek daha önemli hale gelmiştir. Bu duruma ek olarak, kalabalık aile, olgun danışmanlar ve çocukların akranları bu durumun içindedir. Burada asıl amaç, çocukların özellikle yaşıtları ile ilişkileri arasındaki bağlantıları incelemektir. Çocuklar

sosyal gelişimi, çocukların sosyal davranışlarındaki, algılarındaki, yaşlarındaki ve tutumlarındaki değişikliklerin tanımı ve açıklaması olarak tanımlanmaktadır (Parke ve Clarke-Stewart, 2010).

Erken bebeklik, baba-bebek bağının oluşması için kritik bir dönem olsa da, babalık desteği kesinlikle bebeklik döneminde bitmemektedir. Her yaştan çocuğu olan ailelerde babanın rolü desteklenilmesi gerekmektedir (Nelms, 2004: 114). Çocuğun bakımı ile alakadar olan ve onun etkinliklerine katılan babanın çocukları, daha uyumlu ve sosyal olmasıyla birlikte; babasıyla kurduğu bağdan keyiflenerek baba-çocuk arasında sıcak bir ilişkinin meydana gelmesi söz konusudur (Uludağı, 2017: 73).

Erkek evlatların babaları ile geliştirdiği etkileşimin sağlıklı olması, “erkek rol modeli ni” yaşamında uygulaması anlamına gelmektedir. Öğrendiği rol model sayesinde karşı cinsle kuracağı ilişkiden, problem çözme ve hislerini belli etmeye kadar birçok alanda sağlıklı örnekler geliştirecektir. Aynı şekilde kız çocukları ile babaları arasında geliştirdikleri etkileşim sayesinde karşı cinsle dair özellikleri anlama şansı gösterecektir. Babası ile kurduğu nitelikli ve sağlıklı etkileşim sayesinde benlik saygısı ve kendine olan özgüveni artmaktadır. Ne istediğini bilen, yanlış doğruyu ayırt edebilen benlik geliştirmesine katkı sağlamaktadır (Saygılı ve Çankırılı, 2020: 54).

Otoriter ve ilgisini çok göstermeyen babaların çocuklarında, çekimserlik, utangaç olma gibi benlik özelliklerine daha fazla rastlanılmakla birlikte, babası tarafından hoşgörüyle karşılanan çocuklarda özellikle erkek çocukları- akranlarıyla olan ilişkileri daha iyi, liderlik vasfı gösteren ve daha uyumlu kişiler olduğu görülmektedir. Araştırmalar babası tarafından reddedilen ve ihmal edilen çocukların geliştirdiği kişilik algısının daha olumsuz olduğunu vurgulamaktadır (Özkardeş, 2020: 134).

Çocuğun benlik gelişiminde özdeşim kuracağı kişi olması nedeniyle “baba” büyük önem taşımaktadır. Babanın olmaması, pasif konumda bulunması veya ilgisiz tutum sergilemesi çocuğun kişiliğini, bedensel ve ruh sağlığını etkilemekte ve bununla birlikte bazı uyum ve davranış problemleri görülebilmektedir (Yavuzer, 2019: 23).

Babalar çocuklarıyla birlikte oyun oynadıklarında pek çok etkileşim meydana gelmektedir. Bu etkileşimle birlikte çocuklar hislerini ve davranışlarını kontrol altına almayı, duruma uygun tepki vermeyi, kurallara uymayı ve birlikte iş yapmayı öğrenmektedir. Babası ile birlikte oyun oynayan çocukların kendilerini kıymetli ve özel hissetmekte; fiziksel, zihinsel, sosyal ve duygusal açıdan ilerleme kaydetmektedir (Saygılı ve Çankırılı, 2020: 55).

2.5.3. Dil Gelişimine Olan Katkısı

Dil; anlama, üretme ve kullanma özellikleri açısından sadece insanlarda var olan bir yetenektir (Karacan, 2000: 263). Dil, çocuğu egosundan uzak tutarak sosyal birey olmasını destekleyen, kendini denetleyen ve izlettiren, duygu, düşünce ve tutumlarını yavaş yavaş öğretebilen ve kendini güvende hissetmesini sağlayan olgudur (Yavuzer, 2012: 43).

Doğumdan sonraki ilk yıllar bebeğin dil gelişimi için oldukça önem arz etmektedir. Çocuk konuşmasa da en çok kelimeyi ilk yıl içerisinde öğrenir. Dil de sosyal etkileşim sayesinde öğrenildiği için bu anlamda anne babalar çocuğun ilk öğretmeni olmaktadır.

“Anne- baba- çocuk” bir araya gelmeden dil gelişmemektedir. Anne ne kadar tek başına önem arz etse de çocuğun erken konuşmasında, dili etkili kullanmasında ve kelime dağarcığının gelişmesinde baba da anne kadar önemlidir. Baba evde olduğu süreçte bebeğin bakımına destek sağlayıp ve oyunlar oynarsa, farklı ve fazla uyarıcılar aldığı için dili daha etkili ve hızlı gelişmektedir. Baba yoksunluğu ile büyüyen veya babanın hiç etkileşime geçmediği çocuklarda dil gelişimi zayıf olduğu gözlenmektedir (Seçkin ve Oral, 2020: 55-56).

Çocukların hayatlarının ilk üç senesinde babalar, eğitim ve dil girdisi ile çocukların dil gelişiminde önemli katkılar sunmaktadır. Özellikle küçük yaştaki çocuklarıyla etkileşime geçen babaların kullandığı dil, erken dil gelişimini pozitif yönde etkileyebilmektedir (Pancsofar ve Vernon- Feagans, 2010: 450).

2.5.4. Cinsel Gelişimine Olan Katkısı

İnsan yaşamının sağlıklı bir boyutu olan cinsellik, hayat boyu devam eden bir gelişimdir. Doğum öncesi süreçten başlayarak ölüme kadar devam etmektedir. Bu anlamda önemli olan cinsel gelişim ile ilgili ebeveynler bilgilendirilmeli, bilinçli anne baba olmaları ve pedagojik yaklaşımla bu eğitimin verilmesi gerekmektedir (Yavuzer, 2020: 98).

Babanın cinsiyet kimliği ve görevleri, çocuğun gelişmesinde, cinsel kimliğini edinmede ve uyum sağlamada temel yapı taşlarını oluşturmaktadır (Seçkin ve Oral, 2020: 95). Baba, bilhassa erkek çocuğu açısından, yalnızca kişilik gelişimi için özdeşim örneği olmanın yanı sıra, cinsel gelişim açısından da önemli rol oynamaktadır (Yavuzer, 2018: 130).

Babası ile olan etkileşimi kız çocuklarının da cinsel gelişimine katkı sağlamaktadır. Babanın çocuğu kabulü ve desteği sayesinde kadın davranışlarını geliştirmekte, bununla birlikte yetkin ve maskülen davranışlar sergileyen baba ile iletişimde bulunduğu, kız çocuğu karşı cinse yönelik geliştireceği iletişimin temellerini oluşturmaktadır. Bu anlamda babası ile ilişkisi iyi olan kız çocuklarının, karşı cinsiyetle kurduğu etkileşimde daha problemsiz olduğu gözlenmektedir (Özkardeş, 2020: 133).

“Psikoanalitik teoristler, özdeşleşme sürecinde kızların babanın sevgisi için anne ile rekabete girmesi sonucunda cinsiyet rollerini kazandığı şekilde açıklamaktadırlar. Sosyal öğrenme teoristleri ise kızların erkeklerle etkileşiminde, özel becerileri içinde alan kadınsı davranışları kazanmada baba ile etkileşiminin ve deneylerin önemli olduğunu savunmaktadırlar” (Çağdaş, 2020: 29).

Babanın çocuğun cinsel kimliğinin gelişimi sırasında çocuğuna, bilhassa erkek çocuğuna ne şekilde örnek olduğu, erkeksi rollerin ne kadarına sahip olduğu ve aile içerisinde ne derece etki gösterdiği önem arz etmektedir (Kuzucu, 1999: 23). Babası var olan “erkek çocukların” babası olmayan çocuklara nazaran daha erkeksi tavır ve

tutumlara sahip olduğu belirtilmektedir. Özellikle okul öncesi dönemde bulunan çocuklardaki baba yoksunluğu erkek çocuklarında cinsel kimlik rollerinin öğrenilmesinde sorunlara neden olmaktadır (Güngörmüş'ten akt. Telli, 2014: 11).

2.6. Anne Babaların Rol ve Sorumlulukları

Anne bebek arasında var olan ilişkide kültürel yapılar açısından farklılıklar görülse de karında taşıma, dünyaya getirme, emzirerek besleme ve bakım gibi temel faktörleri her çağda benzer şekillerde meydana getirmiştir. Lakin baba ve babalık rolleri anne ile çocuk arasındaki ilişkiye üçüncü boyut olarak katılmakta ve dönemler boyunca birbiriyle benzer seyretnemektedir (Seçkin ve Oral, 2020: 171). Tarih öncesi dönemde baba, çocuğun büyütülmesi ve yetiştirilmesinde sorumluluk almaktan uzak durmaktadır. Erkek çocuğunu kendine rakip olarak görmekle birlikte, büyüdüğünde kendisine karşı koyacağı ve kendisini devirip yerine geçmek isteyeceği düşüncesi hâkimdir (Seçkin ve Oral, 2020: 174).

Geçmiş dönemlerde biyolojik faktörlerden ötürü çocukların yetiştirilmesi çoğunlukla “kadın işi” olarak görülmekteydi. Kadınlar bu işi yaparken yemek hazırlamak ve temizlik yapmanın yanında yaptığı için çocukların yetiştirilmesi önemli bir iş olarak benimsenmemekteydi. Babanın rolü ise hayatiydi. Evin geçimini sağlayan, aileye bakan ve koruyan kişi olarak görülmekteydi. Çocukları ile ilişkisinde “mesafeli ve disiplin” hâkimdi (Palmer, 2019: 155).

Toplum ve aile yapılarında meydana gelen değişimler, fırsat ve imkân eşitliği, kadınların ekonomik anlamda bağımsızlaşmasıyla anne ve babanın, geleneksel ebeveyn rollerinde farklılaşmalara neden olmaktadır (Saygılı ve Çankırlı, 2020: 45; Palmer, 2019: 155). Geçmişte ahlaki eğitim veren, maddi geçimi sağlayan ve cinsiyet örneği rollerinin üstlenen baba olmanın yanında, çocuğa bakma, eğitimine destek olma, anneye ev işleri konusunda yardımda bulunma rollerini de üstlenmeye başlamaktadır. Babanın çocuğu ile oyunlar oynama, ödevlerinde yardımda bulunma, üzüldüğü durumlarda duygularını paylaşma ve tüm gelişim alanlarının gelişmesine katkıda bulunma gibi doğrudan rolleri

de bulunmaktadır (Saygılı ve Çankırılı, 2020: 46). Bilinçli bir baba eşinin tavır ve tutumu ne olursa olsun çocuğun beslenmesi dışındaki konularda çocuğun yaşamında yer alarak sorumluluk üstlenmede ısrarcı olması gerekmektedir. Çocuğun babasıyla sağlıklı bir şekilde büyüebilmesi açısından oldukça önem arz etmektedir (Yavuzer, 2021: 116).

Anne ve babaya düşen rollerin birbirlerinden ayrıldığı noktada anne ve baba birbirlerinin yerini tutamamaktadır. Yetişmekte olan çocuğun bir anne modeline bir de baba modeline gereksinimi bulunmaktadır (Saygılı ve Çankırılı, 2020: 47). Çünkü çocuk yetiştirmek bir takım işidir; ebeveynleri olarak hem anne hem de babanın ortak sorumluluk alması gerekmektedir (Yavuzer, 2021: 114).

2.7. Aile ve Ebeveynlikle İlgili Kuramlar

2.7.1. Yapısal-İşlevsel Kuram

Yapısal-İşlevsel kuram Emile Durkheim'in düşünceleri ile şekillenmekle birlikte, Merton, Smelser ve Parsons tarafından geliştirilmiştir. En önemli temsilcisi ise Talcott Parsons 'tur. Bu kuramda ailenin anlaşılması için "ailenin yapısı ve işlevleri" ön plana çıkartılmıştır. Kuram aile üyelerini anne, baba, çocuk ve akraba olarak ifade ederken "işlevler" ise ailenin yaşama ve bakım adına zihinsel ve bedensel gereksinimleri karşılama olarak ifade etmektedir. Buradaki işlevler toplumdaki bütünlüğü korumak adına önem arz etmektedir bu sebeple de aile toplumun omurgası konumundadır (Beşirli, 2020: 66-67).

2.7.2. Aile Sistemleri Kuramı

Bu kuramda aile, "uyum, denge ve değişme" özelliklerini gösteren açık sistem olarak görülmektedir. Sistem kuramı hedefe yönelmiş, bütünsel, kendini kurmayı ve devamlılık sağlamayı öne çıkartan bir aile bakışı sağlamaktadır. Ailede yer alan her bireyi bir alt sistem olarak görmektedir. Aile bireylerinde meydana gelen değişim tüm fertleri etkilemektedir. Ailenin, durağanlık ve değişme arasında denge kurabileceğini, aile

bireylerinin davranışlarını doğrusaldan ziyade döngüsel şekilde işlendiğinde daha faydalı olacağını vurgulamaktadır (Beşirli, 2020: 76-77). Aile Sistemleri Kuramında anne babalık davranışları, aile içerisinde ki ilişki olarak tanımlanmakta ve sosyal, kültürel, yöresel ve aile içerisindeki tüm ilişkilerin etkileşimi göz önünde alınarak anlaşılabilirliğini savunmaktadır. Bu kuram anne babaların ilişkilerinde bulunan bağlamları sınırlamakta böylelikle yer alan bu bağlamların hepsinin aynı zamanda incelenmesi gerektiğini savunmaktadır (Baydar ve diğ., 2017: 83).

2.7.3. Sembolik Etkileşim Kuramı

Sembolik etkileşim kuramı, kişinin başkalarıyla kurmuş olduğu iletişime odaklanmaktadır. Bu kurama göre insanın davranışları, insana ait güdüler ile yönlendirilmektedir. Yaratıcı düşünebilme ve sembolleri kullanabilen birey, etrafındaki durumlara anlam yükleyerek verdiği anlamları da başka kişilerle paylaşabilmektedir. Etkileşim sayesinde öğrenilen anlamlar da aile fertleri için önem göstermektedir. Bu kuramda aile davranışlarını anlayabilmek için ailedeki bireylerin arasında kurulan ilişkinin anlamlandırılması gerekmektedir. Sosyal etkileşimcilere göre “çocuğun zihni boş levhadır” ve etkileşimlerle birlikte sosyal birey olur. Sosyalleşmenin temelini oluşturmaya katkı sağlayan ise değer, anlam ve sembollerin öğreniminin gerçekleştiği aile ortamıdır (Erarslan ve Demirel, 2020: 15). Anne babalar, ebeveynliğin yanında “eş, komşu, gelin, çalışan” gibi pek çok farklı toplumsal role de sahiptir. Bu kuramda ebeveynler anne ve babalık rollerinden toplumun beklentilerini açık bir şekilde anladığı takdirde, diğer sosyal rollerinin olanakları doğrultusunda tüm rollerinin talepleri çerçevesinde ebeveynlik rollerini sergilemektedirler. Bu çerçeveden incelendiğinde, anne babalığın tavır ve tutumlarını belirleyen faktör sosyal ve kültürel çevredeki anlamıdır (Baydar ve diğ., 2017: 83).

2.7.4. Toplumsal Değiş Tokuş / Mübadele Kuramı

Sosyal mübadele kuramında ekonomi bilimine dayalı olarak ailenin içindeki tavır, tutum ve ilişkilerin rasyonel ya da ruhsal getirileri ve maliyetleri göz önüne alınarak ve sergilenen alternatif davranışların değerlendirilmesiyle anlaşılabilceğini savunmaktadır. Bu bağlamda anne babalık davranışlarının ebeveynlerin çocuğuna karşı yapmış olduğu yatırım olarak algılanmaktadır. Ebeveynler yapmış olduğu bu yatırımın karşılığındaki maliyete ve getireceği getiriye göz önüne alarak çocuklarıyla kurduğu ilişkiyi düzenlemektedir. Bu tutumun sonucunda maliyetine oranla yüksek getiri sağlayan davranış sıklıkla yapmaktadır (Baydar ve diğ., 2017: 82). Bu kuramda bireyler kendisine fayda sağlayacak ilişkilerde bulunmaktadır. Evlilik bir anlaşma olarak görülmekte ve mübadele kuralları kabul edilmediği takdirde ailede çatışma durumları görülmektedir. Çoğunlukla eşler arasındaki etkileşimi incelemekle birlikte, evlilik sistemlerini, eş seçmeyi, yeniden evlenmeyi ve anne-baba- çocuk ilişkilerini de konu edinmiştir (Beşirli, 2020: 78).

2.7.5. Ekolojik Kuram

Brofenbrenner tarafından oluşturulan kuram temelde aile sistemleri modeli olarak görülmektedir. Bu kuram aileyi çevredeki değişikliklere uyum gösteren ve kendini tekrardan örgütleyebilen bir takım şeklinde betimlemektedir. Ekolojik kuram aileyi incelerken çevreyi, sosyal kurumları, aile ve ruhsal değişkenlerin arasında kurulan etkileşimleri ele almaktadır. Diğer kuramlardan farklılık gösteren bu kuramda çocuğun en yakın çevresinden başlayıp toplumsal düzene doğru devam eden etkileşimleri ele almaktadır (Beşirli,2020:77).

2.8. Ulusal ve Uluslararası Yapılan Alanda İlgili Çalışmalar

De Luccie (1995)' nin yapmış olduğu çalışmada; bozulmamış aile ortamında babaların çocuklarıyla ilgilenme derecesine etki ettiği varsayılan anne özellikleri

modelini incelemiştir. Evlilik, çalışma durumu, anne ve çocukların kişisel özellikleri gibi faktörlerin baba katılımındaki memnuniyet ve önemi değerlendirmektedir. Standart testlerle 144 anneye anket çalışması uygulanmıştır. Çalışmanın sonucunda; annelerin Babasavar tutumu, evlilikte yaşadığı doyum ve çocuğun yaşı ile %79 olarak baba katılımını etkilediği tespit edilmiştir.

Gaunt (2007)' un yapmış olduğu çalışmada, anne bekçiliği, arka planındaki nedenleri, psikolojik etkilerini ve çocuk bakımında anne-babanın katılımını incelemektedir. Çalışmaya 6-36 aylık çocuğu bulunan 209 ebeveyn katılmıştır. Çalışmanın sonucunda; kapı bekçiliğinin alt boyutlarının annelik bekçiliğinin psikolojik öncülleri ve sonuçlarıyla ilişkili olduğu bulunmuştur. Kapı bekçiliğinde yer alan “Standartlar ve Sorumluluklar” alt boyutu annenin benlik saygısı ile ilişkili olduğu bununla beraber babanın çocuk katılımını yordadığı sonucuna ulaşılmıştır. “Anne Kimliğini Doğrulama” boyutu ise annenin kimliğinin belirginliği ile ilişkili olduğunu ve çocuğun bakımında kendi katılımını öngördüğü tespit edilmiştir.

Reed (2009)'in yapmış olduğu doğum öncesi eş ebeveynlik ve annelik bekçiliği ilişkisinin incelendiği çalışmada doğum öncesi anne bekçiliği ile birlikte ebeveynliğin özelliklerini belirlemeyi amaçlamaktadır. Çalışmada hamileliğin son üçüncü aylık döneminde ilk kez anne olacak olan 56 katılımcı yer almaktadır. Eğitim düzeyi, menşee ailede ebeveynlik kalitesi, kararsız cinsiyetçilik ve ebeveyn rolleri hakkındaki tutumlara bakılmıştır. Çiftlerin doğum öncesi etkileşiminin doğum sonrasındaki etkileşimlerini öngören çalışmaları doğrulamıştır. Hiçbir faktörün annenin doğum öncesi bekçiliğini öngöremediğini bulmuştur.

Kulik ve Tsoref (2010)' in yapmış oldukları çalışmada; Aile Sistemleri yaklaşımına dayanarak, annenin cinsiyet rolü ideolojisi, kontrol isteği, eşinin çocuğun bakımına katılmasından duyduğu memnuniyeti, geniş aileden çocuk bakımında destek alma algısı, annenin çocuk ve çift ilişkisinde yer alan değişkenler ile babasavar annelik ilişkisini incelemektedir. Çalışmada 2-6 yaş çocuğu bulunan 88 İsrailli anne bulunmaktadır. Çalışmanın sonucunda; babasavar annelik ile ilişkisinde en çok annenin cinsiyet algısına yönelik ideolojisi etki ettiği görülmektedir. Annenin eşinin çocuk bakımına katılımından

duyduğu memnuniyet, annenin eğitim seviyesi ve ailenin gelir durumu da diğer etki eden faktörler arasında bulunmaktadır.

Saygı (2011)'nın yapmış olduğu çalışmada; "Ebeveyn-Çocuk İlişkisi Ölçeği" nin Türkçe'ye uyarlayarak, Türkiye'de yaşayıp okul öncesi eğitime devam eden 5-6 yaş çocukların üzerinde geçerlilik ve güvenirlik çalışmasını incelenmektedir. İlişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Çalışmanın evren ve örneklemi; İstanbul ilinin Kadıköy, Ataşehir ve Maltepe ilçelerinden rastgele seçilen 5-6 yaş okul öncesi eğitime devamlılık gösteren çocuklar ve annelerinden oluşmaktadır. Yapılan çalışmanın sonunda "Ebeveyn Çocuk İlişkisi Ölçeği" nin dilsel eş değeriyle göstermekle birlikte güvenilir ve geçerli olduğu saptanmıştır. Bununla birlikte babanın yaşı ve ailenin gelir durumunu içeren değişkenler ile anlamlı farklılaşma görülmemektedir. Çocuğun cinsiyeti, yaşı, devamlılık gösterdiği okul türü, annenin yaşı, anne babanın öğrenim durumu, annenin çalışma durumu ve ebeveynlerin sahip olduğu çocuk sayısı değişkenleri ile anlamlı farklılaşma olduğu tespit edilmiştir.

Zvara, Schoppe-Sullivan ve Kamp Dush (2013)'ün yapmış oldukları babaların çocuk sağlığı bakımına katılımı: doğum öncesi katılım, ebeveynlerin inançları ve anne bekçiliği ile ilişkileri incelediği çalışmada doğum öncesi katılım, cinsiyet rolü inancaları ve anne bekçiliği ile yeni babaların çocuk sağlığı bakımına katılımı arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamıştır. Çalışmaya ebeveynliğe geçiş yaşayan 182 çift katılmıştır. Çalışmanın sonucunda doğum öncesindeki baba katılımının, çocuk sağlığı bakımında direkt katıldığı ve çocuk sağlığı ile ilgili karar vermede algıladıklarının ilişkili olduğu sonucunda ulaşılmıştır. Annelerin cinsiyet rolleri konusunda geleneksel olmayan düşünceye sahip olduklarında babaların çocuk sağlığına daha fazla katıldığı gözlenmiştir. Anneler babaların çocuk yetiştirmeye katılım göstermelerini desteklediklerinde, babaların çocuk sağlığı ile ilgili konularda karar vermekte daha etkin olduklarını hissetmişlerdir. Bunun yanında anneler daha fazla babasavarlık gösterip babayı uzaklaştırdığında, daha geleneksel cinsiyet rolü düşüncesine sahip babaların kendilerini aktif hissetmedikleri gözlenmiştir.

Uyanık ve ark. (2015)'nın yapmış oldukları araştırmada, okul öncesi eğitime devam etmekte olan çocuğu bulunan sosyoekonomik düzeyi düşük olan babaların baba-çocuk ilişkisini çeşitli değişkenlere göre incelemeyi amaçlamıştır. Çalışmanın evren ve örneklemini Afyonkarahisar ilindeki Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı olan okul öncesi eğitime devamlılık gösteren çocukların babaları katılım göstermektedir. Çalışmada amaçlama örnekleme yönteminden olan ölçüt örnekleme tercih edilmiştir. Çalışma sonunda cinsiyet ve çocuk sayısının baba çocuk ilişkisini etkilediği, çocuğun doğduğu sıra ve babanın eğitim seviyesi değişkenlerinin ise etkisinin olmadığı saptanmıştır.

Aydın Kılıç (2016)'ın yapmış olduğu çalışmada; Ankara, Trabzon, Erzurum illerinde okul öncesi eğitime devamlılık gösteren çocukların babalarının, çocukların hayatına katılımı ve baba çocuk ilişkisine olan etkisini incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada genel tarama modellerinden ilişkisel tarama modeli seçilmiştir. Çalışmanın evren ve örneklemini; Erzurum, Trabzon ve Ankara illerinde yaşayan ve bağımsız anaokullarına devam etmekte olan 4-6 yaş çocuğu olan 870 baba katılım göstermiştir. Yapılan çalışmanın sonucunda Ankara, Erzurum ve Trabzon illerinde babanın çocuğun yaşamına katılım göstermesi ve baba çocuk ilişkisi arasındaki sonuç illere göre benzerlikler saptanmıştır. Erken çocukluk süresinde çocuklar annelerini olduğu kadar babalarını da örnek aldıkları düşünülürse babanın çocuğun yaşamındaki etkisi tüm gelişim alanlarına katkı sağlayacağı ve baba çocuk ilişkisini olumlu yönde destekleyeceği söylenmektedir.

Karabulut ve Şendil (2017)'in yapmış oldukları çalışmada, babaların çocuklara olan erişimini kısıtlayan anneleri değerlendirmek için Fagan ve Barnett 2003 tarafından geliştirilen “Annelik Bekçili Ölçeği 'nin (ABÖ)” Türkçe 'ye uyarlama çalışmasıdır. Orijinal çalışma grubu, 3-16 yaş aralığında en az bir çocuğu bulunan, çocuğu annesi ile ya da ebeveynleriyle birlikte yaşayan ailelerdeki annelerden oluşmaktadır. Bu çalışmadaki grup ise lise bir veya ikinci sınıfa devam etmekte olan 136 çocuğun babasından oluşmaktadır. Katılımcıların ABÖ puan ortalamaları bazı demografik özellikler açısından da incelenmiştir.

Akgöz Aktaş (2017)'in yapmış olduğu çalışmada; baba katılımı ile çocuğun uyumu arasındaki ilişkide anne babaların evlilik uyumu ile anne bekçiliğinin etkisini

incelemektedir. Çalışma grubu, Mersin ilinde okul öncesi kurumunda okuyan 4-6 yaş arası 265 çocuğun ebeveynleri ile öğretmenin katılımını ile olmuştur. Araştırma en az bir çocuğu olan ve birlikte yaşayan anne babaları kapsamaktadır. Çalışmanın sonucunda babaların kızlardan ziyade erkek çocuklarına daha fazla bakım sağladığı, babaların eğitim düzeyi arttıkça baba katılımının arttığı ve çocuk sayısı arttıkça da babaların çocuklarıyla yaptıkları aktivitelerin azaldığı bulunmuştur. Düzenleyici etki analizleri, annelerin babalar üzerindeki engelleyici bekçiliği arttıkça babanın evlilikteki uyumunu azalttığı ve bu durumun baba katılımını düşürdüğü sonucuna ulaşılmıştır. Yapısal eşitlik modellemesi ile baba katılımının çocuğun içe ve dışa yönelim problemlerini negatif yönde yordadığı saptanmıştır. Çocuğun olumlu sosyal davranışların ise anne bekçiliği ile ilişkili olduğu bulunmuştur.

Alabay (2017)'ın yapmış olduğu çalışmada; 48-72 aylık çocuğu bulunan ebeveynlerin, çocuk yetiştirmede gösterdikleri anne baba tutumlarının farklı değişkenler açısından incelemektedir. Çalışmanın örneklemi; İstanbul ilinin Pendik ilçesinden rastgele seçilen 422 anne babadan oluşmaktadır. Araştırmada betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Çalışmanın sonucunda, çalışmayan anne babanın çalışan anne babaya göre daha fazla koruyucu tutum sergilediği, çocuk gelişimi seminerlerine katılım gösteren ebeveynlerin otoriter ve aşırı koruyucu tutum puanlarının düştüğü, anne babaların kız çocuklarına göre erkek çocuklarına daha baskıcı tutum sergilediği saptanmıştır. Anne babaların yaş, öğrenim düzeyi, gelir durumu ve çocuk sayısı değişkenleri ile ebeveyn tutum ölçeği alt boyutları arasında anlamlı farklılaşma tespit edilmiştir.

Kurşun (2019)' un yapmış olduğu çalışmada; anne bekçiliği davranışları ve baba katılımının lise seviyesindeki çocukların algıladıkları baba kabul ve reddi arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamıştır. Çalışma grubu 264 baba ve lise öğrencileri çiftlerinden oluşmuştur. Çalışmanın sonucunda annelik bekçiliği ve baba katılımı arasında anlamlı farklılaşma görülmemiştir. Ergenlerin algılamış olduğu baba kabul ve red/kontrol boyutları ile baba katılımı arasında negatif yönde anlamlı ilişki saptanmıştır. Diğer alt boyutlarda ise anlamlı düzeyde yordadığı tespit edilmiştir. Bazı demografik değişkenlere göre de baba kabul ve reddi alt boyutlarında farklılaşma bulunmuştur.

Özkan (2019) 'ın yapmış olduğu araştırmada; okul öncesi eğitimine devam eden 5-6yaş grubunda olan çocuklarda bağlanma ve anne-baba-çocuk ilişkisini incelemeyi amaçlamıştır. Çalışmada sonuçlara ilişkisel tarama modeli ile ulaşılmıştır. Araştırmanın örneklemini, 2017-2018 eğitim yılında Kütahya il merkezinde bulunan devlete bağlı kurumlara devamlılık gösteren 5-6 yaş grubu okul öncesi 51 çocuk ve anne-babalarını kapsamaktadır. Edinilen sonuçlara göre; anne ve babalara ayrı ayrı analizler yapılmıştır. Anneden gelen dönütlere göre iletişim, disiplin, özerklik ve katılım alt boyutlarında çocuğun cinsiyeti, yaşı, annenin yaşı ve eğitim seviyesine farklılıklar tespit edilmemiştir. Babalardan edinilen sonuçlarda sadece bir alt boyutta farklılaşma gözlenmiştir. Sadece 6 yaş çocuğu olan babaların 5 yaş çocuğu bulunan babalardan özerklik desteği puanı daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Güvenli ve kaçınan bağlanma stiline sahip çocukların anne babalarından elde edilen tespitlere göre iletişim, disiplin, özerklik ve katılım boyutlarında anlamlı farklılıkların olmadığı gözlenmiştir. Edinilen sonuçlarda güvenli bağlanan çocukların anne ve babalarında bu alt boyutlardan elde ettikleri puanlar anlamlı şekilde yüksek olduğu saptanmıştır.

Özsoy Yanbak (2019) 'ın yapmış olduğu çalışmada; okul öncesi kurumlarında eğitim alan çocukların öz düzenleme becerilerinin baba-çocuk ilişkisine olan etkisi araştırılmaktadır. Bu çalışmada demografik özelliklerin etkisinin belirlenebilmesi için betimsel desende araştırma yöntemi, baba-çocuk ilişkisinin incelemesi için ise nicel araştırma yönteminde korelasyonel desende çalışmalar yürütülmüştür. Çalışma grubunu 2018-2019 eğitim öğretim döneminde Milli Eğitim Bakanlığına bağlı Kırıkkale ili ve ilçesinde bulunan anaokulu ve anasınıflarından 48-72 aylık 208 çocuk ve babası oluşturmaktadır. Çalışmadan çıkarılan sonuçlara göre; Okul Öncesi Öz Düzenleme Ölçeğinin duygu alt boyutu yüksek, dikkat/dürtü kontrol boyutunun ve toplam bulunan öz düzenleme puanlarının ise orta seviyede olduğu tespit edilmiştir. Çocuk Ebeveyn İlişki ölçeğinin olumlu ilişki alt boyutunun yüksek, bağlanma ve çatışma alt boyutlarının orta seviyede olduğu bulunmuştur. Okul Öncesi Öz Düzenleme Ölçeğinin alt boyutlarının toplam puanları; cinsiyet, kardeş sayısı, okula devamlılık süresi, babanın eğitim seviyesi ve mesleği, evde yaşayan bireyler gibi değişkenlere göre yapılan analizlerde anlamlı

farklılık görülmüştür. Çocuğun gittiği kuruma, annenin yaş ve eğitimine, babanın yaşına, doğum sırası gibi faktörlere göre anlamsal farklılık görülmemiştir. Çocuk Ebeveyn İlişki Ölçeğinin olumlu ilişki, bağlanma ve çatışma boyutlarına göre yapılan incelemede; çocuğun gittiği okulun türü, devamlılık süresi, anne-babanın yaşı, eğitimi ve evde bulunan birey faktörlerine göre anlamlı farklılıklar bulunurken; cinsiyet, kardeş sayısı, doğum sırası ve babanın mesleği gibi değişkenlerde farklılık bulunmadığı tespit edilmiştir. Baba-çocuk olumlu ve çatışmalı ilişkisi ile öz düzenleme becerisi arasında pozitif yönde ilişki tespit edilmiştir. Baba-çocuk bağlanma ilişkisinin öz düzenleme becerisinde etkisinin olmadığı sonucuna varılmıştır.

Uzun ve Baran (2019) 'ın yapmış oldukları çalışmada; okul öncesi dönem çocukları ile babalarının arasındaki ilişkinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesini amaçlamışlardır. Araştırmada betimsel tarama modeli tercih edilmiştir. Araştırmaya Kilis ilinde yaşayıp okul öncesi kurumunda çocuğu olan 158 baba katkıda bulunmuştur. Çalışma sonucunda babaların eğitim düzeyindeki yükselişin baba çocuk arasındaki ilişkinin olumlu yönde sonuç gösterdiği bulunmuştur. Yaşı genç olan babaların yaşı daha ileri olan babaların çocuklarıyla olan ilişkilerinden daha olumlu yönde olduğu tespit edilmiştir. Bulunan sonuçlara göre uzun süren evlilik sürecinin baba ve çocuk ilişkisini olumsuz etkilediği belirtilmiştir.

Güzel (2019) 'ın yaptığı araştırmada; okul öncesi eğitime devamlılık gösteren 36-72 ay çocukların babalarıyla olan ilişkisini demografik özelliklere göre incelenmesini amaçlamıştır. Çalışmada ilişkisel tarama yöntemi kullanılmıştır. Çalışmanın evren ve örnekleme; Gaziantep Şehitkâmil ve Şahinbey ilçelerinde Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı okul öncesi 299 kurumdan 32433 çocuğun babaları katılım göstermiştir. Çalışma sonucunda çocuk cinsiyeti ve yaşına göre babaların aldıkları puanda farklılıklar gözlenmemiştir. Yaşı genç olan babaların çocukları ile daha fazla tartışma yaşadıkları saptanmıştır. Babaların eğitim seviyesi arttıkça çocukları ile kurdukları ilişki düzeyi olumlu artış gösterirken eğitim seviyesi düştüğünde ise tartışmaların arttığı gözlenmiştir. Çalışmaya göre memur olan babaların çocukları ile ilişkisinde diğer meslek grubundan olan babalara göre daha az tartışma halinde oldukları gözlenmiştir. Gelir durumu alt

düzeyde olan ve çocuk sayısı fazla olan babaların çocukları ile ilişkisinde olumsuz oldukları saptanmıştır.

Karabulut (2019)' un yapmış olduğu annelerin bildiriminden annelik bekçiliği: çeşitli değişkenler açısından incelenmesi adlı çalışmada ilkökul döneminde çocuğı bulunan annelerin sergilemiş oldu annelik bekçiliğı davranışlarını, annelerin kendi ifadeleriyle değerlendirmeyi ve demografik değişkenler için farklılaşma durumunu ortaya çıkarmayı amaçlamıştır. İstanbul ilinde yaşayan evli 7-11 yaş çocuğı bulunan 173 anne yer almaktadır. “Demografik Bilgi Formu” ve “İlkokul-Anne Formuna Yönelik Anne Bekçilik Ölçeğı” adlı ölçekler kullanılmıştır. Çalışmanın sonucunda anne bekçiliğinin anneye göre farklılaşıp farklılaşmadığı ortaya çıkarılmıştır. Çocuğun cinsiyeti, annenin öğrenim durumu, babanın öğrenim durumu, ailenin ekonomik durumu değişkenlerine bakılmıştır. Anne kapı bekçiliğı arasındaki korelasyonların yanı sıra annelerin yaşı, babaların yaşı, çocukların yaşı, toplam annelerin eğitim yılları, babaların toplam eğitim yılları, çocuk sayısı, babaların toplam evlilik yılları, günlük ve haftalık çalışma saatleri de incelenmiştir. Analiz sonuçları, literatürde yer alan diğer sonuçlar temelinde değerlendirildiğı tespit edilmiştir.

Akgöz Aktaş ve Aydın (2020)' ın yapmış oldukları çalışmada; anne bekçiliğı davranışlarını babalar açısından değerlendiren bir ölçeğın Türkçe haline uyarlanması amaçlanmıştır. Çalışmanın örneklemi; 3-7 yaş aralığında en az bir çocuğı bulunan 255 evli babadan oluşmaktadır. Çalışmanın sonucunda babaların eşleri tarafından algılamış olduğı teşvik edici seviyelerinin baba katılı ile pozitif yönde ilişkili, algılanmış olan engel ve kontrol bekçilik seviyelerinin ise baba katılı ile negatif yönde ilişkili olduğı tespit edilmiştir. Algılanan bekçilik çeşitleri ile bazı demografik özellikler ilişkili bulunmuştur ve babaların en fazla geleneksel sınır koyucu bekçilik alt boyutunu algıladıkları tespit edilmiştir.

Gözübüyük (2020)'ün yapmış olduğı çalışmada; okul öncesi dönem çocuğunun motivasyon seviyesi ile baba-çocuk ilişkisi ve bağlanma şekilleri arasında bulunan ilişkiyi inceleyip buna yönelik bulunan sonuçları ortaya çıkarmayı amaçlamıştır. Çalışmada genel tarama modeli benimsenmiştir. Belirlenen amaçların ilişkisine- bakıldığı için

ilişkisel tarama modeli de kullanılmıştır. Çalışmanın evren ve örnekleme; 2018-2019 eğitim öğretim yılında Diyarbakır'ın Silvan ilçesinde bağımsız anaokulu ve ilkokula bağlı bulunan anasınıfına devam etmekte olan 48-72 ay döneminde bulunan 331 çocuktan oluşmaktadır. Çalışmanın sonucunda çocukların isteklilik seviyesi, okul öncesi kurumuna 2 yıl devamlılık gösteren, annesi çalışmakta olan, babasının öğrenim durumu ve meslek grubunun düzeyine göre yüksek olması çocukların lehine anlamlı farklılıklar göstermektedir. Cinsiyet, çocuk sırası, anne babanın yaşı, eğitim durumları gibi değişkenlere bakıldığında anlamlı farklılıklar görülmemektedir. 48-72 aylık çocukların baba-çocuk ilişkileri, okul öncesi kurumuna 2 yıl devamlılık gösterme, babanın mesleğindeki konumuna göre anlamlı farklılıklar göstermekte; doğum sırası, çocuğun cinsiyeti, anne babanın yaşı, annenin çalışması, anne babanın öğrenim durumu gibi değişkenlerde farklılık göstermemektedir. Çocukların gösterdiği bağlanma biçimlerine göre ise; anne babasının yüksek eğitim görmesi, çocuğun 2 yıl okul öncesi kurumuna devam etmesi çocuklar için anlamlı farklılıklar göstermektedir. Cinsiyet, çocuk sayısı gibi değişkenler açısından anlamlı farklılık gözlenmemektedir. Çocukların isteklilik seviyesi ile bağlanma şekiller arasında güvenli bağlanan çocuklarda anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Motivasyon seviyesi ile baba-çocuk ilişkisi arasında negatif yönde, orta seviyede anlamlı ilişki gözlenmektedir.

Güzel ve Tüfekçi (2021)'nin yapmış oldukları çalışmada, 36-72 aylık çocuğu bulunan babaların babalık rolü algısı ile baba-çocuk ilişkisi arasındaki etkileşimi incelemektedir. Çalışma grubu, okul öncesi çocuğu bulunana gönüllü katılım gösteren 1015 babadan oluşmaktadır. İlişkisel tarama modeli uygulanmıştır. Çalışmanın sonucunda; babaların "Balık Rolü Algı Ölçeği" puanlarının, ebeveynlerin öğrenim seviyesi anne-babanın yaşları, meslekleri, gelir seviyeleri, algıladıkları sosyoekonomik seviye, ilk kez baba olma yaşı, aile yapısı, çocuk sayısı ve yaşına göre anlamlı farklılıklar olduğu tespit edilmiştir. Bununla birlikte "Babalık Rolü Algı Ölçeği" puanları ile "Çocuk Ebeveyn İlişkisi Ölçeği" puanları arasında orta seviyede ve negatif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Yukarıda yer alan araştırmalar sonucunda 36-72 ay arası çocuğu bulunan ebeveynlere yönelik çalışmalarda daha çok babaların çocuklarıyla ilgilenme derecesi,

babalık rolü algısı, annelik bekçiliği ile ilgili olduğu görülmektedir. İlgili literatürde 36-72 ay arası çocuğu bulunan annelerin babalar üzerinde göstermiş olduğu babasavar davranışların baba-çocuk ilişkisine etkisi konusunda araştırmalara rastlanmamıştır.

3. GEREÇ VE YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve analiz süreçleri yer almaktadır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışma da 36-72 ay arası çocuğu olan anne-babaların etkileşim davranışlarının baba- çocuk ilişkisine etkisinin incelenmesi amacı ile nicel araştırma yöntemlerinden “Betimsel İlişkisel Tarama Modeli” kullanılmıştır. Betimsel ilişkisel tarama modeli, *“herhangi bir durum veya olguyu aynı şekilde tasvir eden, söz edilen durum ve olguları etkilediği düşünülen değişkenlerin ilişkisini veya etki derecesini olduğu gibi meydana çıkarmayı amaç edinen çalışma türüdür”* (Kaya ve diğ., 2012: 1235).

3.2. Çalışma Grubu

Bu çalışmada kolayda (uygun) örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Kolayda uygun örnekleme yöntemi olasılığa dayalı olmayan bir örnekleme yöntemi olup araştırmacının çalışacağı çalışma grubuna kolaylıkla ulaşabilmesine olanak sağlayan örnekleme yöntemlerinden biridir. Bu örnekleme yöntemi kolay uygulanabilir ve ekonomik olması sebebiyle daha uygun bir yöntem olarak görülmektedir (Kozak, 2017). Çalışma grubu, araştırmaya gönüllü katılan 36-72 aylık çocuğu bulunan 316 çocuğun anne ve babasından oluşmaktadır. Çalışmaya katılan annelerin “Babasavar Annelik Ölçeğini”, çalışmaya katılan babaların “Ebeveyn Çocuk İlişkisi (Baba Formu) Ölçeğini” doldurmaları istenmiştir. Araştırma sürecinde kullanılan ölçekler Covid 19 salgınında okulların kapalı olması nedeniyle katılımcılara 01.02.2020/28.02.2020 tarihleri arasında interaktif kanallar aracılığı ile ulaşılarak uygulanmıştır. Araştırma için gerekli örneklem büyüklüğünü belirlemek için G*Power 3.1.9.2 paket programı kullanılmıştır.

Araştırmanın etki düzeyi 0,15; tip1 hata miktarı α değeri 0,05 ve güç değeri $(1 - \beta)$ 0,80 olarak alınmıştır.

Aşağıda yer alan tabloda çalışmaya katılan ebeveynlerin demografik bilgi yer almaktadır.

Tablo 1. Çalışmaya katılan ebeveynlere ilişkin demografik özelliklerin dağılımı

		n	%
Annenin yaşı	35 yaş ve altı	231	73,1
	36 yaş ve üstü	85	26,9
Babanın yaşı	35 yaş ve altı	162	51,3
	36 yaş ve üstü	154	48,7
Medeni durumunuz	Evli	301	95,3
	Bekâr	4	1,3
	Birlikte yaşıyor	7	2,2
	Ayrı yaşıyor	4	1,2
Annenin eğitim düzeyi	Ortaokul ve öncesi	33	10,4
	Lise	84	26,6
	Lisans	171	54,1
	Yüksek lisans-Doktora	28	8,9
Babanın eğitim düzeyi	Ortaokul ve öncesi	36	11,4
	Lise	93	29,4
	Lisans	157	49,7
	Yüksek lisans-Doktora	30	9,5
Annenin çalışma durumu	Evet	145	45,9
	Hayır	171	54,1
Babanın çalışma durumu	Evet	307	97,2
	Hayır	9	2,8
Toplam gelir durumu	3000 TL ve altı	54	17,1
	3001-6000 TL	118	37,3
	6001-9000 TL	72	22,8
	9001 TL ve üstü	72	22,8
Aile yapısı	Çekirdek aile	275	87,0
	Geniş aile	38	12,1
	Tek ebeveyn	3	0,9

Ankete cevap veren annelerin %73,1'inin yaşı 35 yaş ve altı, %26,9'unun yaşı ise 36yaş ve üstüdür. Ankete cevap veren babaların %51,3'ünün yaşı 35yaş ve altı,

%48,7'sinin yaşı 36yaş ve üstüdür. Ankete cevap verenlerin %95,3'ü evli, %1,3'ü bekâr (eşinden ayrılmış, eşi vefat etmiş kişileri kapsamaktadır), %2,2'si birlikte yaşamakta ve %1,2'ü ayrı yaşamaktadır. Ankete cevap veren annelerin %10,4' ü ortaokul ve öncesi, %26,6'sı lise, %54,1'i lisans ve %8,9' u yüksek lisans-doktora eğitim düzeyinde yer almaktadır. Ankete cevap veren babaların %11,4'ü ortaokul ve öncesi, %29,4'ü lise, %49,7'si lisans, %9,5'i yüksek lisans-doktora eğitim düzeyinde yer almaktadır. Ankete cevap veren annelerin %45,9'u çalışmakta, %54,1'i çalışmamaktadır. Ankete cevap veren babaların %97,2'si çalışmakta, %2,8'i çalışmamaktadır. Ankete cevap veren ebeveynlerin %17,1'i 3000 TL ve altı, %37,3' ü 3001-6000TL, %22,8 'i 6001-9000 TL, %22,8'i 9001TL ve üstü gelir durumuna sahiptir. Ankete cevap veren ebeveynlerin %87,0' si çekirdek aile, %12,1'si geniş aile, %0,9'u ise tek ebeveyn yapısına sahiptir.

Tablo 2. Çalışmaya katılan ebeveynlerin çocuklarına ilişkin demografik özelliklerin

		n	%
Çocuğun cinsiyeti	Kız	156	49,4
	Erkek	160	50,6
Çocuğun yaşı	3 yaş	86	27,2
	4 yaş	64	20,3
	5 yaş	78	24,7
	6 yaş	88	27,8
Çocuğun eğitim kurumuna devam etme durumu	Evet	172	54,4
	Hayır	144	45,6
Çocuk sayısı	Tek çocuk	139	44,0
	2 çocuk	150	47,5
	3 ve üzeri	27	8,5

Ankete cevap veren ebeveynlerin %49,4'ünün kız, %50,6' sının erkek çocuğu bulunmaktadır. Ankete cevap veren ebeveynlerin %27,2'sinin 3 yaş, %20,3'ünün 4 yaş, %34,7'sinin 5 yaş, %27,8'inin 6 yaş çocuğu bulunmaktadır. Ankete cevap veren ebeveynlerin %54,4'ünün çocuğu eğitim kurumuna devam etmekte, %45,6'sının çocuğu ise bir eğitim kurumuna devam etmemektedir. Ankete cevap veren ebeveynlerin

%44,0'ünün tek çocuğu, %47,5'inin 2 çocuğu, %8,5'inin ise 3 ve üzeri çocuğu bulunmaktadır.

3.3. Veri Toplama Araçları

Yapılan araştırmada “*Kişisel Bilgi Formu*”, “*Babasavar Annelik Ölçeği*” ve “*Ebeveyn Çocuk İlişki Ölçeği (Baba Formu)*” kullanılmıştır. Çalışmaya katılan annelerin “*Babasavar Annelik Ölçeği*” ni doldurmaları, babaların ise “*Ebeveyn Çocuk İlişki Ölçeği Baba Formu*” nu doldurmaları istenmiştir.

3.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Araştırmaya katılan ebeveynlerin ve çocukları ile ilgili çeşitli demografik özellikleri öğrenmek amacıyla araştırmacı tarafından oluşturulup akademik danışman tarafından son şekli verilen 15 sorudan oluşan “*Kişisel Bilgi Formu*” çalışmada kullanılmıştır. Çalışmada yer alan kişisel bilgi formunda annenin yaşı, babanın yaşı, medeni durum, annenin eğitim düzeyi, babanın eğitim düzeyi, anne çalışma durumu, annenin mesleği, babanın çalışma durumu, babanın mesleği, ailenin toplam gelir durumu, aile yapısı, çocuğun cinsiyeti, çocuğun yaşı, çocuğun eğitim kurumuna devam etme durumu ve çocuk sayısı hakkında bilgi edinmeye yönelik sorular yer almaktadır.

3.3.2. Babasavar Annelik Ölçeği

Ölçek, Dönmez (2019) tarafından annelerin çocuklarını yetiştirirken babaları kısıtlayıcı ve destekleyici etkileşim davranışlarını ölçmek amacıyla geliştirilmiştir. 5 alt boyut ve 57 maddeden oluşmaktadır. 1.alt boyut “*Modern Annelik*”, 2. Alt boyut “*İki Kat Sorumlu Annelik*”, 3.alt boyut “*Aşırı Bağlı Annelik*”, 4.alt boyut “*Geleneksel Annelik*”, 5.Alt boyut “*Dolaylı Annelik*” olarak adlandırılmıştır. Ölçekteki sorular 5li likert tipinde olup 1 “Hiçbir zaman” 2 “Nadiren” 3 “Bazen” 4 “Genellikle” 5 “Her zaman” şeklinde

puanlanmıştır. Babasavar Annelik Ölçeği Alt boyutlarından “*Modern Annelik*” alt boyutunun güvenirlik kat sayısı ,894, “*İki Kat Sorumlu Annelik*” alt boyutu güvenirlik kat sayısı ,873, “*Aşırı Bağlı Annelik*” alt boyutunun güvenirlik kat sayısı ,851, “*Geleneksel Annelik*” alt boyutu güvenirlik kat sayısı ,710, “*Dolaylı Annelik*” alt boyutu güvenirlik katsayısı ,632 çıktığı saptanmıştır. Tüm alt boyutlarının Cronbach Alfa değerleri ,60 üzerinde olduğu için güvenilir olduğu söylenebilir (Özdamar, 1999; Akt. Yaşar, 2014).

“*Modern Annelik*” faktöründe annelerin, babaları çocuk yetiştirmede, çocukla iletişim kurmada ve ev işlerinde teşvik ettikleri ve fırsat verdikleri görülmektedir.

“*İki Kat Sorumlu Annelik*” faktöründe babaların çocuk yetiştirmede ve ev işlerinde sorumluluk almaması sebebiyle annelerin daha fazla sorumluluk üstlendikleri görülmektedir.

“*Aşırı Bağlı Annelik*” faktöründe anneler, eşlerine, çocuklarına ve ev işlerine aşırı bağlı olduğu görülmektedir.

“*Geleneksel Annelik*” faktöründe toplum tarafından kendilerine biçilen geleneksel annelik rollerini yerine getirmek için babanın ev ve çocuk ile ilgili sorumluluklar almasına engel olduğu görülmektedir.

“*Dolaylı Annelik*” faktöründe anneler, eşlerini övüyor gibi görünüp aslında eşlerinin yetersiz, kendilerinin mükemmel anne olduğunu vurguladığı görülmektedir.

Bu çalışmada yapılan güvenirlik analizinde “*Babasavar Annelik Ölçeği*” güvenirlik değerleri Tablo3’ de sunulmuştur.

Tablo 3. Babasavar annelik ölçeği alt boyutları güvenirlik değerleri

Boyutlar	Madde Sayısı	Cronbach's Alpha Değeri
Modern Annelik Alt Boyutu	17	,901
İki Kat Sorumlu Annelik Alt Boyutu	13	,869
Aşırı Bağlı Annelik Alt Boyutu	14	,806
Geleneksel Annelik Alt Boyutu	5	,734
Dolaylı Annelik Alt Boyutu	8	,490
Toplam	57	,894

Tablo3 incelendiğinde Babasavar Annelik Ölçeği alt boyutlarından modern annelik alt boyutunun güvenirlik kat sayısı ,901, “İki Kat Sorumlu Annelik” alt boyutu güvenirlik kat sayısı ,869, “Aşırı Bağlı Annelik” alt boyutunun güvenirlik kat sayısı ,806, “Geleneksel Annelik” alt boyutu güvenirlik kat sayısı ,734, “Dolaylı Annelik” alt boyutu güvenirlik katsayısı ,490 çıktığı saptanmıştır. Tüm alt boyutlarının Cronbach Alfa değerleri ,60 üzerinde olduğu için güvenilir olduğu söylenebilir.

3.3.3. Çocuk Ebeveyn İlişki Ölçeği (Baba Formu)

Ölçek Pianta (1992) tarafından anne baba çocuk ilişkisini anlamak amacı ile geliştirilmiştir. Ölçek Uzun ve Baran (2015) tarafından Türkçe uyarlama, geçerlilik ve güvenirlik çalışması yapılmıştır. Orijinali “Çatışma” alt boyutu 14 madde, “Bağlanma” alt boyutu 6 madde ve “Olumlu İlişki” alt boyutu 10 madde olmak üzere toplam 30 maddeden oluşmaktadır. Türkçe uyarlama halinde ise 23 maddeden oluşmaktadır. 5li likert tipi olup 1 “Tamamıyla Uygun Değil” 2 “Pek Uygun Değil” 3 “Kararsızım” 4 “Oldukça Uygun” 5 “Tamamıyla Uygun” şeklinde düzenlenmiştir. “Çocuk Ebeveyn İlişki Ölçeği (Baba Formu)” alt boyutlarından “Olumlu İlişkiler” güvenirliği ,76, “Uyumsuzluk” alt boyutu ,61, “Çatışma” alt boyutu ,62 bulunmuştur.

Bu çalışmada yapılan güvenirlik analizinde “Ebeveyn Çocuk İlişki(Baba Formu)” güvenirlik değerleri Tablo 4’ te sunulmuştur.

Tablo 4. Çocuk ebeveyn ilişkisi ölçeği (baba formu) alt boyutları güvenirlik değerleri

Alt Boyutlar	Madde Sayısı	Cronbach's Alpha Değeri
Olumlu İlişkiler	10	,763
Uyumsuzluk	7	,630
Çatışma	6	,630
Toplam	23	,691

Tablo 4 incelendiğinde “Çocuk Ebeveyn İlişki Ölçeği (Baba Formu)” alt boyutlarından “Olumlu İlişkiler” güvenirliği ,763, “Uyumsuzluk” alt boyutu , 630, “Çatışma” alt boyutu ,630 bulunmuştur.

3.4. Verilerin Toplanması

Araştırma için T.C. Sağlık Bilimleri Üniversitesi Hamidiye Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu Başkanlığı’ndan alınan 08.01.2021 tarihli ve 21/21 sayılı etik kurulu izni ile birlikte 36-72 aylık çocuğu bulunan anne ve babalar ile araştırma yapılmıştır. Çalışmada kullanılan “Babasavar Annelik Ölçeği” ni annelerin, “Çocuk Ebeveyn İlişki Ölçeği (Baba Formu)” nu babaların doldurması sağlanmıştır. “Covid 19 Salgını” nedeniyle çalışmada kullanılan ölçekler dijital ortamlarda kullanılan form yöntemi ile anne ve babalara ulaştırılmıştır. Çalışmaya katılan katılımcıların kişisel bilgileri gizli tutulmuş, verilen bilgiler doğrultusunda onam formu imzalatılarak ölçekler çevrimiçi olarak doldurulmuştur.

3.5. Verilerin Analizi

“36-72 Ay Arası Çocuğu Olan Anne-Babaların Etkileşim Davranışlarının Baba-Çocuk İlişisine Etkisinin İncelenmesi” konulu çalışma verilerinin analizi SPSS 21 programı ile yapılmış ve %95 güven düzeyi ile çalışılmıştır.

“Babasavar Annelik Ölçeği” ve “Ebeveyn Çocuk İlişki Ölçeği (Baba Formu) Ölçeği” alt boyut puanlarının bağımsız değişkenlerle karşılaştırırken hangi analizlerin yapılması

gerektiğini belirlemek amacıyla basıklık ve çarpıklık değerlerine bakılmıştır. Her iki ölçeğin alt boyutlarının basıklık ve çarpıklık değerleri Tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 5. Babasavar annelik ölçeği ve ebeveyn çocuk ilişki ölçeği baba formu alt boyut puanlarının basıklık ve çarpıklık değerleri

		n	Minimum	Maximum	$\bar{x}$	ss	Varyans	Çarpıklık	Basıklık
Babasavar Annelik	Modern Annelik	316	29,00	85,00	72,27	10,03	100,589	-1,360	2,606
	İki Kat Sorumlu Annelik	316	13,00	59,00	21,62	8,16	66,579	1,553	2,479
	Aşırı Bağlı Annelik	316	27,00	70,00	51,04	8,31	69,005	-0,234	-0,536
	Geleneksel Annelik	316	5,00	22,00	12,74	4,24	18,007	0,022	-0,752
	Dolaylı Annelik	316	8,00	28,00	13,31	3,48	12,138	1,010	1,459
	Babasavar Annelik	316	79,00	213,00	128,80	22,13	489,688	0,464	0,244
Ebeveyn-Çocuk İlişki (Baba Formu)	Olumlu İlişkiler	316	21,00	50,00	42,33	4,95	24,489	-0,871	1,205
	Uyumsuzluk	316	7,00	33,00	17,79	4,28	18,297	0,370	0,198
	Çatışma	316	6,00	26,00	13,12	4,12	16,940	0,481	-0,303

Ölçek puanlarının normal dağılıma uygunluğunun incelenmesi için yapılan bir işlem çarpıklık ve basıklık değerlerinin hesaplanmasıdır. Hesaplanan puanların basıklık ve çarpıklık değerlerinin +3 ile -3 arasında olması normal dağılım için yeterli görülmektedir (Groeneveld ve Meeden, 1984; Moors, 1986; Hopkins ve Weeks, 1990; De Carlo, 1997). Buna göre ölçek puanlarının tümünün normal dağılım gösterdiği kabul edilmiştir. Analizlerde parametrik yöntemler kullanılmıştır.

Çalışmada ölçek puanlarının demografik özelliklere göre farklılık göstermesi bağımsız gruplar t testi, tek yönlü ANOVA testi, Bağımsız gruplar t testi; sayısal bir değişkenin iki gruplu bir kategorik değişken bakımından karşılaştırılmasında kullanılan test tekniğidir. Tek yönlü ANOVA testi; sayısal bir değişkenin k gruplu ($k > 2$) bir kategorik değişken bakımından karşılaştırılmasında kullanılan test tekniğidir.

Kategorik (nitel) değişkenler için frekans (n) ve yüzde (%), sayısal (nicel) değişkenler için ortalama ($\bar{X}$), standart sapma (ss) istatistikleri verilmiştir.

Anova testleri sonucunda gruplar arası farkın belirlenmesi için post-hoc testlerinden Tukey testi yapılmıştır. Ölçek puanları arasında ilişki Pearson korelasyon testi ile analiz edilmiştir. Pearson korelasyon testi; iki sayısal değişken arasındaki ilişkinin yönünün ve şiddetinin belirlenmesinde kullanılan test tekniğidir.

Bağımlı değişken üzerinde etkili değişkenler çoklu doğrusal Regresyon testi ile Çoklu doğrusal Regresyon testi; bağımlı sayısal değişken üzerinde etkili sayısal değişkenlerin belirlenmesi kullanılan test tekniğidir.

4. BULGULAR

Bu bölümde toplanan verilerin analizleri doğrultusunda elde edilen bulgular, araştırma problemlerine göre yorumlanmıştır.

4.1. Babasavar Annelik Ölçeğine İlişkin Bulgular

4.1.1. Babasavar Annelik Ölçeği Maddelerinin Ortalama Ve Standart Sapma Değerleri

“Babasavar Annelik Ölçeği” maddelerinin ortalama ve standart sapma değerleri aşağıdaki tabloda yer almaktadır. Her bir maddenin ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 6’da sunulmuştur.

Tablo 6. Babasavar annelik ölçeği maddelerinin ortalama ve standart sapma değerleri

	n	$\bar{x}$	ss
Madde 1	316	1,88	,954
Madde 2	316	1,72	1,031
Madde 3	316	1,29	,685
Madde 4	316	1,33	,611
Madde 5	316	4,02	1,028
Madde 6	316	3,03	1,277
Madde 7	316	3,98	,821
Madde 8	316	4,26	,919
Madde 9	316	1,51	,958
Madde 10	316	1,08	,373
Madde 11	316	4,29	1,047
Madde 12	316	3,11	1,377

Tablo 6. Babasavar annelik ölçeği maddelerinin ortalama ve standart sapma değerleri**(devam)**

Madde 13	316	2,85	1,226
Madde 14	316	3,22	,889
Madde 15	316	2,22	1,137
Madde 16	316	2,62	1,69
Madde 17	316	1,93	1,100
Madde 18	316	1,50	,896
Madde 19	316	2,18	1,173
Madde 20	316	1,50	,889
Madde 21	316	1,44	,908
Madde 22	316	1,57	,968
Madde 23	316	1,35	,793
Madde 24	316	1,91	1,322
Madde 25	316	1,45	,966
Madde 26	316	1,36	,823
Madde 27	316	1,72	1,137
Madde 28	316	1,45	,960
Madde 29	316	2,27	1,346
Madde 30	316	1,59	,947
Madde 31	316	4,38	,727
Madde 32	316	4,05	1,096
Madde 33	316	2,57	1,321
Madde 34	316	3,00	1,413
Madde 35	316	4,14	,871
Madde 36	316	2,34	1,164
Madde 37	316	3,03	1,234
Madde 38	316	2,92	1,167

Tablo 6. Babasavar annelik ölçeği maddelerinin ortalama ve standart sapma değerleri**(devam)**

Madde 39	316	3,97	1,184
Madde 40	316	3,08	1,321
Madde 41	316	1,50	,795
Madde 42	316	2,67	1,247
Madde 43	316	1,70	,954
Madde 44	316	1,64	,867
Madde 45	316	1,30	,649
Madde 46	316	1,35	,761
Madde 47	316	1,64	,954
Madde 48	316	1,66	,941
Madde 49	316	1,68	,967
Madde 50	316	2,12	1,126
Madde 51	316	2,06	,966
Madde 52	316	1,53	,802
Madde 53	316	1,067	1,026
Madde 54	316	1,73	1,061
Madde 55	316	1,82	,954
Madde 56	316	1,98	,979
Madde 57	316	1,67	,914
Valid N (listwise)	316		

Ölçek maddelerinden, ortalama puanları en yüksek olan maddeler 5,6,7,8,11,12,14,31,32,34,35,37,39,40 şeklinde yer almaktadır. Bu maddeler, araştırmaya katılan kişilerin en fazla katılım gösterdiği ifadelerdir. Ölçek maddelerinden, ortalama puanları en düşük olan maddeler ise 3,4,10,18,20,21,23,25,26,28,41,45,46,53 olarak

görülmektedir. Bu maddeler, araştırmaya katılan kişilerin en az katılım gösterdiği ifadelerdir.

4.1.2. Babasavar Annelik Ölçeği Puanlarının Minimum Maximum, Ortalama Ve Standart Sapma Değerleri

Ölçek bilgilerine göre hesaplanan ölçek puanlarının betimleyici istatistikleri aşağıdaki tabloda yer almaktadır. Her bir boyutun minimum, maximum değerleri, ortalamaları ve standart sapma değerleri Tablo 7’ de sunulmuştur.

Tablo 7. Babasavar annelik ölçeği puanlarının minimum, maksimum, ortalama ve standart sapma değerleri

	n	Min.	Max.	$\bar{x}$	ss
Modern Annelik	316	29,00	85,00	72,27	10,03
İki Kat Sorumlu Annelik	316	13,00	59,00	21,62	8,16
Aşırı Bağlı Annelik	316	27,00	70,00	51,04	8,31
Geleneksel Annelik	316	5,00	22,00	12,74	4,24
Dolaylı Annelik	316	8,00	28,00	13,31	3,48
Babasavar Annelik	316	79,00	213,00	128,80	22,13

Babasavar annelik ölçeğinden yüksek puan almak, annelerin babalara yönelik göstermiş olduğu babasavar tutumların fazla olduğunu göstermektedir. Bu doğrultuda Tablo 7 incelendiğinde, katılımcıların alt boyutlardan babasavar annelik puanın en yüksek olduğu görülmektedir.

4.1.3. Babasavar Annelik Ölçeği Alt Boyut Puanları ile Anne Yaşına Göre Karşılaştırılması

Araştırmaya katılan annelerin yaş değişkeni ile “*Babasavar Annelik Ölçeği*” alt boyut puanları arasındaki karşılaştırmanın yapılması için Bağımsız T-Testi uygulanmıştır. Bağımsız T Testi analiz sonuçları ise Tablo 8’de sunulmuştur.

Tablo 8. Anne yaş değişkeni ile babasavar annelik ölçeği alt boyutları puanlarının karşılaştırılması

	Annenin Yaşı	n	$\bar{x}$	ss	t	p
Modern Annelik Alt Boyutu	35 yaş ve altı	231	72,27	10,13	0,008	,994
	36 yaş ve üstü	85	72,26	9,80		
İki Kat Sorumlu Annelik Alt Boyutu	35 yaş ve altı	231	21,92	8,11	1,073	,284
	36 yaş ve üstü	85	20,81	8,28		
Aşırı Bağlı Annelik Alt boyutu	35 yaş ve altı	231	51,44	7,88	1,399	,163
	36 yaş ve üstü	85	49,96	9,33		
Geleneksel Annelik Alt Boyutu	35 yaş ve altı	231	12,72	4,23	-0,173	,863
	36 yaş ve üstü	85	12,81	4,31		
Dolaylı Annelik Alt Boyutu	35 yaş ve altı	231	13,19	3,37	-1,006	,315
	36 yaş ve üstü	85	13,64	3,77		
Babasavar Annelik Alt Boyutu	35 yaş ve altı	231	129,42	22,19	0,821	,412
	36 yaş ve üstü	85	127,12	22,00		

*p<0,05 anlamlı fark var, p>0,05 anlamlı fark yok; t testi

Tablo 8 incelendiğinde, çalışmaya katılan annelerin yaş değişkeni ile “*Babasavar Annelik Ölçeği*” alt boyutları arasında anlamlı bir farklılaşmaya rastlanmamıştır (p>0,05).

4.1.4. Babasavar Annelik Ölçeği Alt Boyut Puanları ile Baba Yaşına Göre Karşılaştırılması

Araştırmaya katılan babaların yaş değişkeni ile “*Babasavar Annelik Ölçeği*” alt boyut puanları arasındaki karşılaştırmanın yapılması için Bağımsız T-Testi uygulanmıştır. Bağımsız T Testi analiz sonuçları ise Tablo 9’da sunulmuştur.

Tablo 9. Baba yaş değişkeni ile babasavar annelik ölçeği alt boyutlarının karşılaştırılması

	Babanın Yaşı	n	$\bar{x}$	ss	t	P
Modern Annelik	35 yaş ve altı	162	72,81	10,39	0,998	,319
	36 yaş ve üstü	154	71,69	9,63		
İki Kat Sorumlu Annelik	35 yaş ve altı	162	22,22	8,62	1,340	,181
	36 yaş ve üstü	154	20,99	7,62		
Aşırı Bağlı Annelik	35 yaş ve altı	162	52,10	8,01	2,352	,019*
	36 yaş ve üstü	154	49,92	8,49		
Geleneksel Annelik	35 yaş ve altı	162	12,76	4,44	0,067	,947
	36 yaş ve üstü	154	12,73	4,05		
Dolaylı Annelik	35 yaş ve altı	162	13,29	3,53	-0,105	,917
	36 yaş ve üstü	154	13,33	3,45		
Babasavar Annelik	35 yaş ve altı	162	129,90	23,84	0,904	,367
	36 yaş ve üstü	154	127,65	20,18		
	36 yaş ve üstü	154	12,86	3,98		

*p<0,05 anlamlı fark var, p>0,05 anlamlı fark yok; t testi

Tablo 9 incelendiğinde, baba yaş değişkeni ile “*Babasavar Annelik Ölçeği*” alt boyutlarından “*Aşırı Bağlı Annelik*” puanları bakımından istatistiksel anlamlı fark bulunmaktadır (p<0,05). 35 yaş ve altında olan babalarda “*Aşırı Bağlı Annelik (52,10)*” alt boyutunun algı düzeyi daha yüksektir. Diğer alt boyutlar olan “*Modern Annelik*”, “*İki Kat Sorumlu Annelik*”, “*Geleneksel Annelik*”, “*Dolaylı Annelik*” ve “*Babasavar*

Annelik” alt boyut puanları için fark anlamlı değildir ($p>0,05$). Farkın hangi gruplardan kaynaklandığını tespit etmek için post hoc test grupları içerisinde Tukey testi kullanılmıştır.

4.1.5. Babasavar Annelik Ölçeği Alt Boyut Puanları ile Anne Öğrenim Durumunun Karşılaştırılması

Araştırmaya katılan annelerin öğrenim durumu ile “*Babasavar Annelik Ölçeği*” alt boyut puanları arasındaki karşılaştırmanın yapılması için ANOVA testi uygulanmıştır. ANOVA testi analiz sonuçları ise Tablo 10’da sunulmuştur.

Tablo 10. Anne öğrenim durumu değişkeni ile babasavar annelik ölçeği alt boyut puanlarının karşılaştırılması

	Anne öğrenim durumu	n	$\bar{x}$	ss	F	p	Anlamlı Fark
Modern Annelik	Ortaokul ve öncesi(1)	33	68,27	11,41	2,108	,099	–
	Lise(2)	84	73,12	9,13			
	Lisans(3)	171	72,43	10,31			
	Yüksek lisans-Doktora(4)	28	73,43	8,39			
İki Kat Sorumlu Annelik	Ortaokul ve öncesi(1)	33	22,39	9,20	0,665	,574	–
	Lise(2)	84	20,79	7,34			
	Lisans(3)	171	22,04	8,13			
	Yüksek lisans-Doktora(4)	28	20,68	9,48			
Aşırı Bağlı Annelik	Ortaokul ve öncesi(1)	33	57,21	7,32	19,119	,000*	1-3 1-4
	Lise(2)	84	54,00	6,73			
	Lisans(3)	171	49,31	8,07			
	Yüksek lisans-Doktora(4)	28	45,46	8,22			

Tablo 10. Anne öğrenim durumu değişkeni ile babasavar annelik ölçeği alt boyut puanlarının karşılaştırılması (devam)

Geleneksel Annelik	Ortaokul ve öncesi(1)	33	13,52	4,02	2,106	,099	–
	Lise(2)	84	13,05	4,19			
	Lisans(3)	171	12,73	4,17			
	Yüksek lisans-Doktora(4)	28	11,00	4,84			
Dolaylı Annelik	Ortaokul ve öncesi(1)	33	15,48	4,66	7,259	,000*	1-3
	Lise(2)	84	13,64	3,14			1-4
	Lisans(3)	171	12,98	3,28			
	Yüksek lisans-Doktora(4)	28	11,79	2,96			
Babasavar Annelik	Ortaokul ve öncesi(1)	33	141,91	16,49	6,914	,000*	
	Lise(2)	84	130,57	19,20			1-3
	Lisans(3)	171	127,16	22,88			1-4
	Yüksek lisans-Doktora(4)	28	118,07	24,63			

*p<0,05 anlamlı fark var, p>0,05 anlamlı fark yok; ANOVA testi

Tablo 10 incelendiğinde, Anne öğrenim durumu değişkeni ile “*Babasavar Annelik Ölçeği*” alt boyutlarından olan “*Aşırı Bağlı Annelik*”, “*Dolaylı Annelik*”, “*Babasavar Annelik*” puanları bakımından istatistiksel anlamlı fark bulunmaktadır ($p<0,05$). Ortaokul ve öncesi mezunu olan annelerde lise, lisans ve yüksek lisans-doktora eğitim düzeyine göre “*Aşırı Bağlı Annelik (57,21)*”, “*Dolaylı Annelik (15,48)*”, “*Babasavar Annelik (141,91)*” algı düzeyleri en yüksektir. Eğitim düzeyi ortaokul ve öncesi eğitimden yüksek lisans-doktora eğitim düzeyine göre arttıkça mevcut özelliklerdeki algı azalmaktadır. Diğer alt boyutlardan olan “*Modern Annelik*”, “*İki Kat Sorumlu Annelik*” ve “*Geleneksel Annelik*” puanları için fark anlamlı değildir ($p>0,05$). Farkın hangi gruplardan kaynaklandığını tespit etmek için post hoc test grupları içerisinde Tukey testi kullanılmıştır.

4.1.6. Babasavar Annelik Ölçeği Alt Boyut Puanları ile Baba Öğrenim Durumunun Karşılaştırılması

Araştırmaya katılan babaların öğrenim durumu ile “*Babasavar Annelik Ölçeği*” alt boyut puanları arasındaki karşılaştırmanın yapılması için ANOVA testi uygulanmıştır. ANOVA testi analiz sonuçları ise Tablo 11’de sunulmuştur.

Tablo 11. Baba öğrenim durumu değişkeni ile babasavar annelik ölçeği alt boyut puanlarının karşılaştırılması

	Baba öğrenim durumu	n	$\bar{x}$	ss	F	p	Anlamlı Fark
Modern Annelik	Ortaokul ve öncesi(1)	36	66,94	9,17	5,494	,001*	1-3
	Lise(2)	93	71,35	12,10			
	Lisans(3)	157	74,04	8,65			
	Yüksek lisans-Doktora(4)	30	72,20	8,31			
İki Kat Sorumlu Annelik	Ortaokul ve öncesi(1)	36	25,11	10,17	3,632	,013*	1-3
	Lise(2)	93	22,28	9,16			
	Lisans(3)	157	20,41	7,04			
	Yüksek lisans-Doktora(4)	30	21,73	6,44			
Aşırı Bağlı Annelik	Ortaokul ve öncesi(1)	36	54,47	8,11	6,146	,000*	1-3
	Lise(2)	93	52,89	7,44			
	Lisans(3)	157	49,41	8,19			1-4
	Yüksek lisans-Doktora(4)	30	49,73	9,61			
Geleneksel Annelik	Ortaokul ve öncesi(1)	36	14,28	4,31	3,515	,016*	1-3
	Lise(2)	93	13,06	4,11			
	Lisans(3)	157	12,06	4,19			
	Yüksek lisans-Doktora(4)	30	13,50	4,36			

Tablo 11. Baba öğrenim durumu değişkeni ile babasavar annelik ölçeği alt boyut puanlarının karşılaştırılması (devam)

Dolaylı Annelik	Ortaokul ve öncesi(1)	36	15,33	3,85	5,873	,001*	1-3
	Lise(2)	93	13,57	3,47			
	Lisans(3)	157	12,77	3,33			
	Yüksek lisans-Doktora(4)	30	12,90	3,00			
Babasavar Annelik	Ortaokul ve öncesi(1)	36	144,19	18,10	11,428	,000*	1-3
	Lise(2)	93	132,88	24,03			
	Lisans(3)	157	123,07	20,50			
	Yüksek lisans-Doktora(4)	30	127,70	17,41			

*p<0,05 anlamlı fark var, p>0,05 anlamlı fark yok; ANOVA testi

Tablo 11 incelendiğinde, Baba öğrenim durumu değişkeni ile “*Babasavar Annelik Ölçeği*” alt boyutlarından “*Modern Annelik*”, “*İki Kat Sorumlu Annelik*”, “*Aşırı Bağlı Annelik*”, “*Geleneksel Annelik*”, “*Dolaylı Annelik*”, “*Babasavar Annelik*” puanları bakımından istatistiksel anlamlı fark bulunmaktadır ($p<0,05$). Ortaokul ve öncesi mezunu olan babalarda “*İki Kat Sorumlu Annelik (25,11)*”, “*Aşırı Bağlı Annelik (54,47)*”, “*Geleneksel Annelik (14,28)*”, “*Dolaylı Annelik (15,33)*”, “*Babasavar Annelik (144,19)*” algı düzeyleri en yüksek, lisans mezunu babaların “*Modern Annelik (74,04)*” algı düzeyi en yüksektir. Modern Annelik haricinde eğitim düzeyi ortaokul ve öncesinden yüksek lisans-doktora düzeyine doğru arttıkça mevcut özelliklerdeki algı azalmaktadır. Farkın hangi gruplardan kaynaklandığını tespit etmek için post hoc test grupları içerisinde Tukey testi kullanılmıştır.

4.1.7. Babasavar Annelik Ölçeği Alt Boyut Puanları ile Aile Yapısının Karşılaştırılması

Araştırmaya katılan ebeveynlerin aile yapısı ile “*Babasavar Annelik Ölçeği*” alt boyut puanları arasındaki karşılaştırmanın yapılması için Bağımsız T-Testi uygulanmıştır. Bağımsız T Testi analiz sonuçları ise Tablo 12’de sunulmuştur.

Tablo 12. Aile yapısı değişkeni ile babasavar annelik ölçeği alt boyut puanlarının karşılaştırılması

	Aile Yapısı	n	$\bar{x}$	ss	t	p
Modern Annelik	Çekirdek aile	275	72,69	9,99	1,822	,069
	Geniş aile	38	69,55	9,69		
İki Kat Sorumlu Annelik	Çekirdek aile	275	21,28	7,93	-1,833	,068
	Geniş aile	38	23,84	9,20		
Aşırı Bağlı Annelik	Çekirdek aile	275	50,73	8,28	-1,745	,082
	Geniş aile	38	53,24	8,57		
Geleneksel Annelik	Çekirdek aile	275	12,69	4,20	-0,742	,459
	Geniş aile	38	13,24	4,61		
Dolaylı Annelik	Çekirdek aile	275	13,29	3,51	-0,483	,630
	Geniş aile	38	13,58	3,37		
Babasavar Annelik	Çekirdek aile	275	127,62	21,70	-2,409	,017*
	Geniş aile	38	136,76	23,52		

*p<0,05 anlamlı fark var, p>0,05 anlamlı fark yok; t testi

Tablo 12 incelendiğinde, Aile yapısı değişkeni ile “*Babasavar Annelik Ölçeği*” alt boyutlarından olan “*Babasavar Annelik*” bakımından istatistiksel anlamlı fark bulunmaktadır ($p<0,05$). Geniş ailede yaşayanların “*Babasavar Annelik (136,76)*” algı düzeyi, çekirdek ailede yaşayanların “*Babasavar Annelik(127,62)*” algı düzeyinden daha yüksektir. Diğer alt boyutlardan olan “*Modern Annelik*”, “*İki Kat Sorumlu Annelik*”,

“Aşırı Bağlı Annelik”, “Geleneksel Annelik” ve “Dolaylı Annelik” puanları için fark anlamlı değildir ($p>0,05$). Farkın hangi gruplardan kaynaklandığını tespit etmek için post hoc test grupları içerisinde Tukey testi kullanılmıştır.

4.1.8. Babasavar Annelik Ölçeği Alt Boyut Puanları ile Çocuğun Cinsiyetinin Karşılaştırılması

Araştırmaya katılan ebeveynlerin çocuğunun cinsiyeti ile “Babasavar Annelik Ölçeği” alt boyut puanları arasındaki karşılaştırmanın yapılması için Bağımsız T-Testi uygulanmıştır. Bağımsız T Testi analiz sonuçları ise Tablo 13’de sunulmuştur.

Tablo 13. Çocuğun cinsiyet değişkeni ile babasavar annelik ölçeği alt boyut puanlarının karşılaştırılması

	Cinsiyet	n	$\bar{x}$	ss	t	p
Modern Annelik	Kız	156	72,93	10,00	1,162	,246
	Erkek	160	71,62	10,05		
İki Kat Sorumlu Annelik	Kız	156	21,35	7,50	-0,596	,552
	Erkek	160	21,89	8,78		
Aşırı Bağlı Annelik	Kız	156	51,67	8,29	1,337	,182
	Erkek	160	50,43	8,30		
Geleneksel Annelik	Kız	156	12,92	4,26	0,742	,459
	Erkek	160	12,57	4,23		
Dolaylı Annelik	Kız	156	13,43	3,53	0,601	,548
	Erkek	160	13,19	3,45		
Babasavar Annelik	Kız	156	128,66	21,57	-0,114	,910
	Erkek	160	128,94	22,73		

* $p<0,05$ anlamlı fark var, $p>0,05$ anlamlı fark yok; t testi

Tablo 13 incelendiğinde, Çocuğun cinsiyet değişkeni ile “*Babasavar Annelik Ölçeği*” alt boyut puanları bakımından istatistiksel anlamlı fark bulunmamaktadır ($p>0,05$).

4.1.9. Babasavar Annelik Ölçeği Alt Boyut Puanları ile Çocuğun Yaşının Karşılaştırılması

Araştırmaya katılan ebeveynlerin çocuğunun yaşı ile “*Babasavar Annelik Ölçeği*” alt boyut puanları arasındaki karşılaştırmanın yapılması için ANOVA testi uygulanmıştır. ANOVA testi analiz sonuçları ise Tablo 14’de sunulmuştur.

Tablo 14. Çocuğun yaş değişkeni ile babasavar annelik ölçeği alt boyut puanlarının karşılaştırılması

	Çocuğun Yaşı	n	$\bar{x}$	ss	F	p	Anlamlı Fark
Modern Annelik	3 yaş(1)	86	73,30	9,21	2,679	,047*	2-3
	4 yaş(2)	64	69,22	11,99			
	5 yaş(3)	78	73,44	9,38			
	6 yaş(4)	88	72,43	9,50			
İki Kat Sorumlu Annelik	3 yaş(1)	86	21,87	7,69	0,139	,936	–
	4 yaş(2)	64	21,86	8,15			
	5 yaş(3)	78	21,68	7,96			
	6 yaş(4)	88	21,16	8,88			
Aşırı Bağlı Annelik	3 yaş(1)	86	51,41	7,73	3,090	,027*	2-4
	4 yaş(2)	64	49,05	7,67			
	5 yaş(3)	78	50,18	9,54			
	6 yaş(4)	88	52,90	7,82			

Tablo 14. Çocuğun yaş değişkeni ile babasavar annelik ölçeği alt boyut puanlarının karşılaştırılması (devam)						
Geleneksel Annelik	3 yaş(1)	86	12,60	4,26	0,418	,740
	4 yaş(2)	64	12,69	4,00		
	5 yaş(3)	78	12,47	4,53		
	6 yaş(4)	88	13,16	4,18		
Dolaylı Annelik	3 yaş(1)	86	12,56	2,74	2,080	,103
	4 yaş(2)	64	13,42	3,72		
	5 yaş(3)	78	13,46	3,73		
	6 yaş(4)	88	13,83	3,67		
Babasavar Annelik	3 yaş(1)	86	127,86	20,68	0,482	,695
	4 yaş(2)	64	130,00	22,67		
	5 yaş(3)	78	126,91	23,00		
	6 yaş(4)	88	130,53	22,51		

*p<0,05 anlamlı fark var, p>0,05 anlamlı fark yok; ANOVA testi

Tablo 14 incelendiğinde, Çocuğun yaş değişkeni ile “Babasavar Annelik Ölçeği” alt boyutlarından olan “Modern Annelik” ve “Aşırı Bağlı Annelik” puanları açısından istatistiksel anlamlı fark bulunmaktadır ($p<0,05$). Çocuğu 5 yaşında olan ebeveynlerde “Modern Annelik (73,44)” algı düzeyi 3 ve 4 yaş çocuğu olan ebeveynlere göre en yüksek, çocuğu 6 yaşında olan ebeveynlerde “Aşırı Bağlı Annelik (52,90)” algı düzeyi 3, 4 ve 5 yaşında çocuğu olan ebeveynlere göre en yüksektir. Diğer alt boyutlar olan “İki Kat Sorumlu Annelik”, “Geleneksel Annelik”, “Dolaylı Annelik”, “Babasavar Annelik” puanları için fark anlamlı değildir ($p>0,05$). Farkın hangi gruplardan kaynaklandığını tespit etmek için post hoc test grupları içerisinde Tukey testi kullanılmıştır.

4.1.10. Babasavar Annelik Ölçeği Alt Boyut Puanları ile Çocuk Sayısının Karşılaştırılması

Araştırmaya katılan ebeveynlerin çocuk sayısı ile “*Babasavar Annelik Ölçeği*” alt boyut puanları arasındaki karşılaştırmanın yapılması için ANOVA testi uygulanmıştır. ANOVA testi analiz sonuçları ise Tablo 15’de sunulmuştur.

Tablo 15. Çocuğun sayısı değişkeni ile babasavar annelik ölçeği alt boyut puanlarının karşılaştırılması

	Çocuk Sayısı	n	$\bar{x}$	ss	F	P	Anlamlı Fark
Modern Annelik	Tek çocuk(1)	139	72,68	9,88			
	2 çocuk(2)	150	72,70	10,04	3,095	,047*	2-3
	3 ve üzeri(3)	27	67,70	9,94			
İki Kat Sorumlu Annelik	Tek çocuk(1)	139	22,32	7,92			
	2 çocuk(2)	150	20,71	8,02	1,893	,152	–
	3 ve üzeri(3)	27	23,11	9,78			
Aşırı Bağlı Annelik	Tek çocuk(1)	139	50,31	7,79			
	2 çocuk(2)	150	51,71	8,38	1,031	,358	–
	3 ve üzeri(3)	27	51,07	10,27			
Geleneksel Annelik	Tek çocuk(1)	139	12,42	4,16			
	2 çocuk(2)	150	12,73	4,19	2,588	,077	–
	3 ve üzeri(3)	27	14,44	4,69			
Dolaylı Annelik	Tek çocuk(1)	139	13,09	3,11			
	2 çocuk(2)	150	13,27	3,60	2,231	,109	–
	3 ve üzeri(3)	27	14,63	4,43			
Babasavar Annelik	Tek çocuk(1)	139	128,20	21,92			
	2 çocuk(2)	150	127,82	21,88	2,240	,108	–
	3 ve üzeri(3)	27	137,37	23,60			

*p<0,05 anlamlı fark var, p>0,05 anlamlı fark yok; ANOVA testi

Tablo 15 incelendiğinde, Çocuk sayısı değişkeni ile “*Babasavar Annelik Ölçeği*” alt boyutlarından “*Modern Annelik*” puanları bakımından istatistiksel anlamlı fark bulunmaktadır ($p<0,05$). 2 çocuğu olan ebeveynlerde “*Modern Annelik (72,70)*” algı düzeyi tek çocuğu olan ebeveynler ile 3 ve üzeri çocuğu olan ebeveynlere göre en yüksektir. Diğer alt boyut olan “*İki Kat Sorumlu Annelik*”, “*Aşırı Bağlı Annelik*”, “*Geleneksel Annelik*”, “*Dolaylı Annelik*” ve “*Babasavar Annelik*” puanları için fark anlamlı değildir ($p>0,05$). Farkın hangi gruplardan kaynaklandığını tespit etmek için post hoc test grupları içerisinde Tukey testi kullanılmıştır.

4.2. Ebeveyn-Çocuk İlişkisi (Baba Formu) Ölçeği İlişkin Bulgular

4.2.1. Ebeveyn Çocuk İlişkisi(Baba Formu) Ölçeği Maddelerinin Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

“*Ebeveyn Çocuk İlişkisi (Baba Formu) Ölçeği*” maddelerinin ortalama ve standart sapma değerleri aşağıdaki tabloda yer almaktadır. Her bir maddesinin ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 16’de sunulmuştur.

Tablo 16. Ebeveyn çocuk ilişkisi(baba formu) ölçeği maddelerinin ortalama ve standart sapma değerleri

	n	Mean	ss
Madde 1	316	4,54	,658
Madde 2	316	1,84	,989
Madde 3	316	4,15	,912
Madde 4	316	1,41	,778
Madde 5	316	4,65	,647
Madde 6	316	4,69	,610
Madde 7	316	2,99	1,257

Tablo 16. Ebeveyn çocuk ilişkisi(baba formu) ölçeği maddelerinin ortalama ve standart sapma değerleri (devam)			
Madde 8	316	4,29	,948
Madde 9	316	3,66	1,156
Madde 10	316	3,60	1,95
Madde 11	316	2,09	1,354
Madde 12	316	4,22	,853
Madde 13	316	2,84	1,293
Madde 14	316	2,45	1,214
Madde 15	316	2,21	1,118
Madde 16	316	3,99	,968
Madde 17	316	3,09	1,299
Madde 18	316	2,43	1,234
Madde 19	316	1,63	,884
Madde 20	316	2,26	1,194
Madde 21	316	1,54	,906
Madde 22	316	4,24	,866
Madde 23	316	4,44	,780
Valid N (listwise)	316		

Ölçek maddelerinden, ortalama puanları en yüksek olan maddeler 1,3,5,6,8,12,22,23 şeklinde yer almaktadır. Bu maddeler, araştırmaya katılan kişilerin en fazla katılım gösterdiği ifadelerdir. Ölçek maddelerinden, ortalama puanları en düşük olan maddeler ise 2,4,19,21 şeklinde görülmektedir. Bu maddeler, araştırmaya katılan kişilerin en az katılım gösterdiği ifadelerdir.

4.2.2. Ebeveyn-Çocuk İlişkisi(Baba Formu) Ölçeği Puanlarının Betimleyici İstatistikleri

“Ebeveyn-Çocuk İlişkisi(Baba Formu) Ölçek” bilgilerine göre hesaplanan ölçek puanlarının betimleyici istatistikleri aşağıdaki tabloda yer almaktadır. Her bir boyutunun minimum, maximum değerleri, ortalamaları ve standart sapma değerleri Tablo 17’de sunulmuştur.

Tablo 17. Ebeveyn-çocuk ilişkisi (baba formu) ölçeği puanlarının betimleyici istatistikleri

	n	Minimum	Maximum	$\bar{x}$	ss
Olumlu İlişkiler	316	21,00	50,00	42,33	4,95
Uyumsuzluk	316	7,00	33,00	17,79	4,28
Çatışma	316	6,00	26,00	13,12	4,12

Ebeveyn-Çocuk İlişkisi Baba Formu ölçeğinin olumlu ilişkiler alt boyutundan yüksek almak ilişkinin olumlu olduğunu, uyumsuzluk ve çatışma alt boyutundan yüksek almak ise olumsuzluk durumunu arttırdığını ifade etmektedir. Bu doğrultuda Tablo 17 incelendiğinde olumlu ilişkiler alt boyutunun yüksek olduğu görülmektedir.

4.2.3. Ebeveyn-Çocuk İlişkisi (Baba Formu) Ölçeği ile Anne Yaşının Karşılaştırılması

Araştırmaya katılan annenin yaşı ile “Ebeveyn-Çocuk İlişkisi (Baba Formu)” alt boyut puanları arasındaki karşılaştırmanın yapılması için Bağımsız T-Testi uygulanmıştır. Bağımsız T Testi analiz sonuçları ise Tablo 18’de sunulmuştur.

Tablo 18. Anne yaş değişkeni ile ebeveyn-çocuk ilişkisi (baba formu) ölçeği alt boyutları puanlarının karşılaştırılması

	Annenin Yaşı	n	$\bar{x}$	ss	t	p
Olumlu İlişkiler	35 yaş ve altı	231	42,54	4,83	1,238	,217
	36 yaş ve üstü	85	41,76	5,25		
Uyumsuzluk	35 yaş ve altı	231	17,95	4,37	1,053	,293
	36 yaş ve üstü	85	17,38	4,00		
Çatışma	35 yaş ve altı	231	13,40	4,12	1,997	,047*
	36 yaş ve üstü	85	12,36	4,03		

*p<0,05 anlamlı fark var, p>0,05 anlamlı fark yok; t testi

Tablo 18 incelendiğinde, Anne yaş değişkeni ile “Ebeveyn Çocuk İlişkisi (Baba Formu)” ölçeği alt boyutları olan “Çatışma” puanı bakımından istatistiksel anlamlı fark bulunmaktadır ($p<0,05$). 35 yaş ve altında olan annelerde “Çatışma algı düzeyi(13,40)”, 36yaş ve üstü annelerin algı düzeyleri puanlarına göre daha yüksektir. Diğer alt boyut olan “Olumlu İlişkiler” ve “Uyumsuzluk” puanları için fark anlamlı değildir ($p>0,05$). Farkın hangi gruplardan kaynaklandığını tespit etmek için post hoc test grupları içerisinde Tukey testi kullanılmıştır.

4.2.4. Ebeveyn-Çocuk İlişkisi (Baba Formu) Ölçeği ile Baba Yaşının Karşılaştırılması

Araştırmaya katılan babanın yaşı ile “Ebeveyn-Çocuk İlişkisi (Baba Formu)” alt boyut puanları arasındaki karşılaştırmanın yapılması için Bağımsız T-Testi uygulanmıştır. Bağımsız T Testi analiz sonuçları ise Tablo 19’da sunulmuştur.

Tablo 19. Baba yaş değişkeni ile ebeveyn-çocuk ilişkisi(baba formu) ölçeği alt boyut puanlarının karşılaştırılması

	Babanın Yaşı	n	$\bar{x}$	ss	t	p
Olumlu İlişkiler	35 yaş ve altı	162	42,97	4,68	2,363	,019*
	36 yaş ve üstü	154	41,66	5,15		
Uyumsuzluk	35 yaş ve altı	162	17,77	4,43	-0,123	,902
	36 yaş ve üstü	154	17,82	4,12		
Çatışma	35 yaş ve altı	162	13,38	4,24	1,122	,263
	36 yaş ve üstü	154	12,86	3,98		

*p<0,05 anlamlı fark var, p>0,05 anlamlı fark yok; t testi

Tablo 19 incelendiğinde, Baba yaş değişkeni ile “Ebeveyn Çocuk İlişkisi (Baba Formu)” “Olumlu İlişkiler” alt boyutları puanları bakımından istatistiksel anlamlı fark bulunmaktadır ($p<0,05$). 35 yaş ve altında olan babalarda “*Olumlu İlişkiler (42,97)*” algı düzeyi, 36yaş ve üstü olan babaların algı düzeyleri puanlarına göre daha yüksektir. Diğer alt boyutlar olan “*Uyumsuzluk*” ve “*Çatışma*” puanları için fark anlamlı değildir ($p>0,05$). Farkın hangi gruplardan kaynaklandığını tespit etmek için post hoc test grupları içerisinde Tukey testi kullanılmıştır.

4.2.5. Ebeveyn-Çocuk İlişkisi (Baba Formu) Ölçeği ile Anne Öğrenim Durumunun Karşılaştırılması

Araştırmaya katılan annenin öğrenim durumu ile “Ebeveyn-Çocuk İlişkisi (Baba Formu)” alt boyut puanları arasındaki karşılaştırmanın yapılması için ANOVA testi uygulanmıştır. ANOVA testi analiz sonuçları ise Tablo 20’de sunulmuştur.

Tablo 20. Anne öğrenim durumu değişkeni ile ebeveyn-çocuk ilişkisi (baba forumu) ölçeği alt boyut puanlarının karşılaştırılması

	Anne öğrenim durumu	n	$\bar{x}$	ss	F	p	Anlamlı Fark
Olumlu İlişkiler	Ortaokul ve öncesi(1)	33	42,18	5,83	0,332	,802	–
	Lise(2)	84	42,63	4,40			
	Lisans(3)	171	42,12	4,95			
	Yüksek lisans-Doktora(4)	28	42,89	5,53			
Uyumsuzluk	Ortaokul ve öncesi(1)	33	19,48	4,98	2,690	,046*	1-4
	Lise(2)	84	17,69	4,05			
	Lisans(3)	171	17,74	4,21			
	Yüksek lisans-Doktora(4)	28	16,46	4,09			
Çatışma	Ortaokul ve öncesi(1)	33	13,00	4,19	0,879	,452	–
	Lise(2)	84	12,95	3,89			
	Lisans(3)	171	13,40	4,27			
	Yüksek lisans-Doktora(4)	28	12,11	3,74			

*p<0,05 anlamlı fark var, p>0,05 anlamlı fark yok; ANOVA testi

Tablo 20 incelendiğinde, Anne öğrenim durumu değişkeni ile “Ebeveyn Çocuk İlişkisi (Baba Formu)” “Uyumsuzluk” alt boyutları puanları bakımından istatistiksel anlamlı fark bulunmaktadır ($p<0,05$). Ortaokul ve öncesi mezunu olan annelerde, “Uyumsuzluk (19,48)” algı düzeyleri lise, lisans ve yüksek lisans-doktora eğitim düzeyine göre en yüksektir. Eğitim düzeyi ortaokul ve öncesinden yüksek lisans-doktora düzeyine doğru arttıkça mevcut özelliklerdeki algı azalmaktadır. Diğer alt boyutlar olan “Olumlu İlişkiler” ve “Çatışma” puanları için fark anlamlı değildir ($p>0,05$). Farkın hangi gruplardan kaynaklandığını tespit etmek için post hoc test grupları içerisinde Tukey testi kullanılmıştır.

4.2.6. Ebeveyn-Çocuk İlişkisi (Baba Formu) Ölçeği ile Baba Öğrenim Durumunun Karşılaştırılması

Araştırmaya katılan babanın öğrenim durumu ile “Ebeveyn-Çocuk İlişkisi (Baba Formu)” alt boyut puanları arasındaki karşılaştırmanın yapılması için ANOVA testi uygulanmıştır. ANOVA testi analiz sonuçları ise Tablo 21’de sunulmuştur.

Tablo 21. Baba öğrenim durumu değişkeni ile ebeveyn-çocuk ilişkisi (baba forumu) ölçeği alt boyut puanlarının karşılaştırılması

	Baba öğrenim durumu	n	$\bar{x}$	ss	F	p	Anlamlı Fark
Olumlu İlişkiler	Ortaokul ve öncesi(1)	36	41,92	5,67	0,712	,546	–
	Lise(2)	93	42,80	5,76			
	Lisans(3)	157	42,03	4,40			
	Yüksek lisans-Doktora(4)	30	42,97	3,98			
Uyumsuzluk	Ortaokul ve öncesi(1)	36	18,28	4,83	0,462	,709	–
	Lise(2)	93	17,94	3,91			
	Lisans(3)	157	17,53	4,51			
	Yüksek lisans-Doktora(4)	30	18,17	3,45			
Çatışma	Ortaokul ve öncesi(1)	36	12,97	4,35	0,106	,956	–
	Lise(2)	93	13,32	3,78			
	Lisans(3)	157	13,06	4,34			
	Yüksek lisans-Doktora(4)	30	13,03	3,77			

*p<0,05 anlamlı fark var, p>0,05 anlamlı fark yok; ANOVA testi

Tablo 21 incelendiğinde, Baba öğrenim durumu değişkeni ile “Ebeveyn Çocuk İlişkisi (Baba Formu)” alt boyutları arasında anlamlı fark bulunmamaktadır (p>0,05).

4.2.7. Ebeveyn-Çocuk İlişkisi (Baba Formu) Ölçeği ile Aile Yapısının Karşılaştırılması

Araştırmaya katılan ebeveynlerin aile yapısı ile “Ebeveyn-Çocuk İlişkisi (Baba Formu)” alt boyut puanları arasındaki karşılaştırmanın yapılması için Bağımsız T-Testi uygulanmıştır. Bağımsız T Testi analiz sonuçları ise Tablo 22’de sunulmuştur.

Tablo 22. Aile yapısı değişkeni ile ebeveyn-çocuk ilişkisi (baba forumu) ölçeği alt boyut puanlarının karşılaştırılması

	Aile Yapısı	n	$\bar{x}$	ss	t	p
Olumlu İlişkiler	Çekirdek aile	275	42,26	5,04	-0,742	,459
	Geniş aile	38	42,89	4,31		
Uyumsuzluk	Çekirdek aile	275	17,67	4,30	-1,265	,207
	Geniş aile	38	18,61	4,09		
Çatışma	Çekirdek aile	275	13,14	4,09	0,272	,786
	Geniş aile	38	12,95	4,44		

* $p < 0,05$ anlamlı fark var, $p > 0,05$ anlamlı fark yok; t testi

Tablo 22 incelendiğinde, aile yapısı değişkeni ile “Ebeveyn Çocuk İlişkisi (Baba Formu)” alt boyutları arasında anlamlı fark bulunmamaktadır ($p < 0,05$).

4.2.8. Ebeveyn-Çocuk İlişkisi (Baba Formu) Ölçeği ile Çocuğun Cinsiyetinin Karşılaştırılması

Araştırmaya katılan ebeveynlerin çocuğunun cinsiyeti ile “Ebeveyn-Çocuk İlişkisi (Baba Formu)” alt boyut puanları arasındaki karşılaştırmanın yapılması için Bağımsız T-Testi uygulanmıştır. Bağımsız T Testi analiz sonuçları ise Tablo 23’te sunulmuştur.

Tablo 23. Çocuğun cinsiyet değişkeni ile ebeveyn-çocuk ilişkisi (baba forumu) ölçeği alt boyut puanlarının karşılaştırılması

	Cinsiyet	n	$\bar{x}$	ss	t	p
Olumlu İlişkiler	Kız	156	42,87	4,71	1,922	,056
	Erkek	160	41,81	5,13		
Uyumsuzluk	Kız	156	17,65	4,21	-0,602	,548
	Erkek	160	17,94	4,35		
Çatışma	Kız	156	13,04	3,77	-0,335	,738
	Erkek	160	13,20	4,43		

*p<0,05 anlamlı fark var, p>0,05 anlamlı fark yok; t testi

Tablo 23 incelendiğinde, Çocuğun cinsiyet değişkeni ile “Ebeveyn Çocuk İlişkisi (Baba Formu)” alt boyutları arasında anlamlı fark bulunmamaktadır (p>0,05).

4.2.9. Ebeveyn-Çocuk İlişkisi (Baba Formu) Ölçeği ile Çocuğun Yaşının Karşılaştırılması

Araştırmaya katılan ebeveynlerin çocuğunun yaşı ile “Ebeveyn-Çocuk İlişkisi (Baba Formu)” alt boyut puanları arasındaki karşılaştıranın yapılması için ANOVA testi uygulanmıştır. ANOVA testi analiz sonuçları ise Tablo 24’te sunulmuştur.

Tablo 24. Çocuğun yaş değişkeni ile ebeveyn-çocuk ilişkisi (baba forumu) ölçeği alt boyut puanlarının karşılaştırılması

	Çocuğun Yaşı	n	$\bar{x}$	ss	F	p	Anlamlı Fark
Olumlu İlişkiler	3 yaş(1)	86	42,67	4,46	0,375	,771	
	4 yaş(2)	64	42,33	4,83			
	5 yaş(3)	78	42,45	5,14			
	6 yaş(4)	88	41,90	5,36			

Tablo 24. Çocuğun yaş değişkeni ile ebeveyn-çocuk ilişkisi (baba forumu) ölçeği alt boyut puanlarının karşılaştırılması (devam)

Uyumsuzluk	3 yaş(1)	86	18,37	4,06	0,827	,480	
	4 yaş(2)	64	17,81	4,66			
	5 yaş(3)	78	17,58	4,14			
	6 yaş(4)	88	17,41	4,33			
Çatışma	3 yaş(1)	86	13,85	4,16	5,708	,001*	2-4
	4 yaş(2)	64	14,41	4,16			
	5 yaş(3)	78	12,35	3,96			
	6 yaş(4)	88	12,17	3,85			

*p<0,05 anlamlı fark var, p>0,05 anlamlı fark yok; ANOVA testi

Tablo 24 incelendiğinde, çocuğun yaş değişkeni ile “Ebeveyn Çocuk İlişkisi (Baba Formu)” alt boyutlarından olan “Çatışma” puanları bakımından istatistiksel anlamlı fark bulunmaktadır ($p<0,05$). Çocuğu 4 yaşında olan ebeveynlerde “Çatışma (14,41)” algı düzeyi 3, 5 ve 6 yaşında çocuğu bulunan ebeveynlerin algı düzeylerine göre daha yüksektir. Diğer alt boyutlar olan “Olumlu İlişkiler” ve “Uyumsuzluk” puanları için fark anlamlı değildir ($p>0,05$). Farkın hangi gruplardan kaynaklandığını tespit etmek için post hoc test grupları içerisinde Tukey testi kullanılmıştır.

4.2.10. Ebeveyn-Çocuk İlişkisi (Baba Formu) Ölçeği ile Çocuk Sayısının Karşılaştırılması

Araştırmaya katılan ebeveynlerin çocuk sayısı ile Ebeveyn-Çocuk İlişkisi (Baba Formu) alt boyut puanları arasındaki karşılaştırmanın yapılması için ANOVA testi uygulanmıştır. ANOVA testi analiz sonuçları ise Tablo 25’te sunulmuştur.

Tablo 25. Çocuğun sayısı değişkeni ile ebeveyn-çocuk ilişkisi (baba forumu) ölçeği alt boyut puanlarının karşılaştırılması

	Çocuk Sayısı	n	$\bar{x}$	ss	F	P	Anlamlı Fark
Olumlu İlişkiler	Tek çocuk(1)	139	42,84	4,39			1-3
	2 çocuk(2)	150	42,29	5,13	3,908	,021*	2-3
	3 ve üzeri(3)	27	39,96	6,03			
Uyumsuzluk	Tek çocuk(1)	139	18,27	4,06			
	2 çocuk(1)	150	17,52	4,48	1,768	,172	–
	3 ve üzeri(3)	27	16,89	4,09			
Çatışma	Tek çocuk(1)	139	13,74	3,89			
	2 çocuk(2)	150	12,80	4,24	3,610	,028*	1-3
	3 ve üzeri(3)	27	11,74	4,13			

*p<0,05 anlamlı fark var, p>0,05 anlamlı fark yok; ANOVA testi

Tablo 25 incelendiğinde, Çocuk sayısı değişkeni ile “Ebeveyn Çocuk İlişkisi (Baba Formu)” alt boyutlarından “Olumlu İlişkiler” ve “Çatışma” puanları bakımından istatistiksel anlamlı fark bulunmaktadır ($p<0,05$). Tek çocuğu olanlarda “Olumlu İlişkiler (42,84)”, 2çocuk ile 3ve üzeri çocuğu bulunan ebeveynlere göre algı düzeyleri daha yüksektir. Tek çocuğu olan ebeveynlerin “Çatışma (13,74)” algı düzeyleri 2 çocuk ile 3 ve üzeri çocuğu olan ebeveynlere göre daha yüksektir. Diğer alt boyut olan “Uyumsuzluk” puanları için fark anlamlı değildir ($p>0,05$). Farkın hangi gruplardan kaynaklandığını tespit etmek için post hoc test grupları içerisinde Tukey testi kullanılmıştır.

4.3. Babasavar Annelik Ölçeği ile Ebeveyn-Çocuk İlişkisi (Baba Formu) Korelasyona İlişkin Bulgular

4.3.1. Babasavar Annelik Ölçeği ile Ebeveyn-Çocuk İlişkisi(Baba Forumu) Ölçeği Puanlarının İlişkisi

“Babasavar Annelik Ölçeği” ve “Ebeveyn-Çocuk İlişkisi(Baba Forumu) Ölçeği” puanlarının ilişkisi Tablo 26’ da sunulmuştur.

Tablo 26. Babasavar annelik ölçeği ile ebeveyn-çocuk ilişkisi (baba forumu) ölçeği puanlarının ilişkisi

			İki Kat							
		Modern Annelik	Sorumlu Annelik	Aşırı Bağlı Annelik	Geleneksel Annelik	Dolaylı Annelik	Babasavar Annelik	Olumlu İlişkiler	Uyumsuzluk	Çatışma
Modern Annelik	r	1								
	p									
	n	316								
İki Kat Sorumlu Annelik	r	-,559**	1							
	p	0,000								
	n	316	316							
Aşırı Bağlı Annelik	r	0,071	0,069	1						
	p	0,211	0,220							
	n	316	316	316						
Geleneksel Annelik	r	-,370**	,388**	,259**	1					
	p	0,000	0,000	0,000						
	n	316	316	316	316					
Dolaylı Annelik	r	-,325**	,453**	,316**	,470**	1				
	p	0,000	0,000	0,000	0,000					
	n	316	316	316	316	316				
Babasavar Annelik	r	-,735**	,785**	,462**	,634**	,654**	1			
	p	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000				
	n	316	316	316	316	316	316			
Olumlu İlişkiler	r	,453**	-,278**	,293**	-,187**	-,125*	-,243**	1		
	p	0,000	0,000	0,000	0,001	0,027	0,000			
	n	316	316	316	316	316	316	316		

Tablo 26. Babasavar annelik ölçeği ile ebeveyn-çocuk ilişkisi (baba forumu) ölçeği puanlarının ilişkisi (devam)

	r	-,206**	,354**	,270**	,291**	,337**	,432**	-0,049	1
Uyumsuzluk	p	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,384	
	n	316	316	316	316	316	316	316	316
	r	-,262**	,415**	0,077	,240**	,337**	,398**	-,210**	,625**
Çatışma	p	0,000	0,000	0,171	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	n	316	316	316	316	316	316	316	316

Tablo 26 incelendiğinde, “Modern Annelik” puanı ile “Olumlu İlişkiler” puanı arasında orta düzey pozitif yönlü ($r=0,453$), “Uyumsuzluk ($r=-0,206$)”, “Çatışma ($r=-0,262$)” puanları arasında düşük düzey negatif yönlü, istatistiksel anlamlı ilişki bulunmaktadır ($p<0,05$).

“İki Kat Sorumlu Annelik” puanı ile “Olumlu İlişkiler” puanı arasında düşük düzey negatif yönlü ($r=-0,278$), “Uyumsuzluk ($r=0,354$)”, “Çatışma ($r=0,415$)” puanları arasında orta düzey pozitif yönlü, istatistiksel anlamlı ilişki bulunmaktadır ($p<0,05$).

“Aşırı Bağlı Annelik” puanı ile “Olumlu İlişkiler ($r=0,293$)”, “Uyumsuzluk ($r=0,270$)” puanları arasında düşük düzey pozitif yönlü, istatistiksel anlamlı ilişki bulunmaktadır ($p<0,05$).

“Geleneksel Annelik” puanı ile “Olumlu İlişkiler” puanı arasında düşük düzey negatif yönlü ($r=-0,187$), “Uyumsuzluk ($r=0,291$)”, “Çatışma ($r=0,240$)” puanları arasında düşük düzey pozitif yönlü, istatistiksel anlamlı ilişki bulunmaktadır ($p<0,05$).

“Dolaylı Annelik” puanı ile “Olumlu İlişkiler” puanı arasında düşük düzey negatif yönlü ($r=-0,125$), “Uyumsuzluk ($r=0,337$)”, “Çatışma ($r=0,337$)” puanları arasında orta düzey pozitif yönlü, istatistiksel anlamlı ilişki bulunmaktadır ($p<0,05$).

“Babasavar Annelik” puanı ile “Olumlu İlişkiler” puanı arasında düşük düzey negatif yönlü ($r=-0,243$), “Uyumsuzluk ($r=0,432$)”, “Çatışma ($r=0,398$)” puanları arasında orta düzey pozitif yönlü, istatistiksel anlamlı ilişki bulunmaktadır ($p<0,05$).

4.4. Babasavar Annelik Ölçeği ile Ebeveyn-Çocuk İlişkisi (Baba Formu) Regresyon Modeli Sonuçlarına İlişki Bulgular

4.4.1. Babasavar Annelik Ölçeği İle Ebeveyn-Çocuk İlişkisi (Baba Formu) Regresyon Model Sonuçları

Çalışmaya katılan ebeveynlerin “*Babasavar Annelik Ölçeğinin*” alt boyutları ile “*Ebeveyn Çocuk İlişkisi (Baba Formu)*” alt boyutlarının arasında yapılan çoklu lineer regresyon modeli sonuçları Tablo 27’de sunulmuştur.

Tablo 27. Babasavar annelik ölçeği ile ebeveyn-çocuk ilişkisi (baba formu) regresyon model sonuçları

Bağımlı	Bağımsız	β	t	p	R ²
Olumlu İlişkiler	Modern Annelik	0,357	5,927	,000*	0,288
	İki Kat Sorumlu Annelik	-0,043	-0,697	,486	
	Aşırı Bağlı Annelik	0,309	5,897	,000*	
	Geleneksel Annelik	-0,099	-1,716	,087	
	Dolaylı Annelik	-0,040	-0,674	,501	
Uyumsuzluk	Modern Annelik	-0,012	-0,182	,856	0,207
	İki Kat Sorumlu Annelik	0,246	3,763	,000*	
	Aşırı Bağlı Annelik	0,194	3,497	,001*	
	Geleneksel Annelik	0,084	1,379	,169	
	Dolaylı Annelik	0,121	1,919	,056	
Çatışma	Modern Annelik	-0,016	-0,257	,798	0,201
	İki Kat Sorumlu Annelik	0,314	4,787	,000*	
	Aşırı Bağlı Annelik	-0,007	-0,132	,895	
	Geleneksel Annelik	0,031	0,501	,617	
	Dolaylı Annelik	0,177	2,806	,005*	

*p<0,05 anlamlı etki var, p>0,05 anlamlı etki yok; Regresyon testi

Çalışma kapsamında yapılan çoklu lineer regresyon modeli sonuçları tabloda verilmiştir.

Tablo 27 incelendiğinde, “*Olumlu İlişkiler*” boyutu üzerinde “*Modern Annelik* ($\beta=0,357$)”, “*Aşırı Bağlı Annelik* ($\beta=0,309$)” boyutları pozitif, istatistiksel anlamlı olarak etkilidir ($p<0,05$). Diğer boyutların etkisi anlamlı değildir ($p>0,05$). Olumlu ilişkilerdeki değişimin %28,8’ini model açıklamaktadır.

“*Uyumsuzluk*” boyutu üzerinde “*İki Kat Sorumlu Annelik* ($\beta=0,246$)”, “*Aşırı Bağlı Annelik* ($\beta=0,194$)” boyutları pozitif, istatistiksel anlamlı olarak etkilidir ($p<0,05$). Diğer boyutların etkisi anlamlı değildir ($p>0,05$). Uyumsuzlukta değişimin %20,7’sini model açıklamaktadır.

“*Çatışma*” boyutu üzerinde “*İki Kat Sorumlu Annelik* ($\beta=0,314$)”, “*Dolaylı Annelik* ($\beta=0,177$)” boyutları pozitif, istatistiksel anlamlı olarak etkilidir ($p<0,05$). Diğer boyutların etkisi anlamlı değildir ($p>0,05$). Çatışmadaki değişimin %20,1’ini model açıklamaktadır.

5.TARTIŞMA

Bu bölümde “36-72 Ay Arası Çocuğu Olan Anne Babaların Etkileşim Davranışlarının Baba-Çocuk İlişisine Etkisinin İncelendiğı” bu araştırmada elde edilen bulgular ile ulusal ve uluslararası literatür sonuçları tartışılıp yorumlanmıştır.

5.1. Babasavar Annelik Ölçeğine İlişkin Bulguların Tartışılması

Araştırmada “anne yaş” değişkeni ile Babasavar Annelik Ölçeğı alt boyutları arasında herhangi bir farklılaşmaya rastlanılmamıştır. Annenin yaş düzeyi modern annelik, dolaylı annelik, geleneksel annelik, aşırı bağı annelik, babasavar annelik ve iki kat sorumluluk gösteren annelik gibi özelliklerde etkisinin olmadığı sonucuna varılmıştır. Bu duruma annelerin yaşı ilerlese de benimsediğı tutumun süreklilik göstermesi neden olabileceğı düşünülmektedir. Karabulut ve Şendil (2017) babaların çocuklara olan erişimini kısıtlayan anneleri değerlendirmek için Fagan ve Barnett 2003 tarafından geliştirilen “Annelik Bekçilik Ölçeğı ’nin (ABÖ)” Türkçe ’ye uyarlama çalışmasında annelerin mevcut yaşı arttıkça sergiledikleri annelik bekçiliğinin azaldığı bulunmuştur. Bir başka çalışmada Akgöz Aktaş ve Aydın (2020) anne bekçiliğı davranışlarını babalar açısından değerlendiren bir ölçeğın Türkçe haline uyarlanması çalışmasında annenin yaşının etkisinin olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Pesen (2015) ebeveynlerin çocuk kavramına yükledikleri meteforlar çalışmasında 36-72 ay aralığında çocuğu olan anne ve babaların yaşları artış gösterdikçe, anne ve babalık görevlerinin azaldığı sonucuna ulaşmıştır. 36-72 ay aralığında çocukları olan baba ve annelerin “soylu/kurtarıcı” çocuk metaforlarının daha fazla kurulan yüzeysel ilişkilerinin olduğunu saptamıştır. Lindeberg (2012) çocuk yetiştirme tarihi açısından Türkiye’de çocukluğun tarihi aldı çalışmasında 36-72 ay aralığında çocuğu olan annelerin, anne yaşlarına göre annelik sorumluluklarının ne azalıp ne arttığı sonucuna ulaşmıştır. Aynı zamanda, annenin yaşına göre sorumluluklarının değişkenlik gösterdiğini bulmuştur.

Araştırmada “baba yaş” değişkeni ile alt boyutlardan olan “Aşırı Bağlı Annelik” puanları arasında anlamlı farklılaşma görülmektedir. Babaların yaş seviyesi azaldıkça annelerin ailesine karşı göstermiş olduğu aşırı bağlılığın daha fazla olduğu saptanmıştır. Bu durum annelerin de genç olması, yetiştirme tarzı, bakış açısı, tutumları gibi etkenlerden kaynaklanabileceği düşünülmektedir. Yapılan literatür taramasında Kulik ve Tsoref (2010) aile sistemleri yaklaşımına dayanarak, annenin cinsiyet rolü ideolojisi, kontrol isteği, eşinin çocuğun bakımına katılmasından duyduğu memnuniyeti, geniş aileden çocuk bakımında destek alma algısı, annenin çocuk ve çift ilişkisinde yer alan değişkenler ile babasavar annelik ilişkisini incelediği çalışmada baba yaşı ile annelerin babasavar davranışları arasında anlamlı farklılıklar bulunmamıştır. Bir diğer çalışma olan Akgöz Aktaş ve Aydın (2020) anne bekçiliği davranışlarını babalar açısından değerlendiren bir ölçeğin Türkçe haline uyarlanması çalışmasında babanın yaşının etkisinin olmadığı tespit edilmiştir. Karabulut (2019) annelerin bildiriminden annelik bekçiliği: çeşitli değişkenler açısından incelenmesi çalışmasında babaların yaşı arttıkça annelerin göstermiş olduğu annelik bekçiliği davranışlarının da arttığı tespit edilmiştir. Bell (1993) yapmış olduğu araştırmasında, babanın yaş seviyesi artış gösterdikçe, ailesine karşı gösterdiği aşırı bağlılığın azaldığını tespit etmiştir. Vaugh ve ark. (1988) 3 ile 7 yaş arasında çocukları olan kişilik gelişimleri ile ebeveyn tutumları arasındaki ilişkiyi incelemek için yapmış olduğu çalışmada, çocukların ergenlik çağındaki kişilik gelişimlerine ilişkin veriler değerlendirilmiştir. Değerlendirme sonucunda erken çocukluk dönemlerinde ailedeki sosyalleşme deneyimlerinin çocukların psikolojik gelişimleri için önemli olduğu sonucuna varılmıştır. Bu çalışmada aynı zamanda anne ve baba yaşının çocuğun kişilik gelişimine nasıl etkilediğine de bakılmıştır. Ancak, anne ve baba yaşının hiçbir şekilde etki etmediği tespit edilmiştir.

Araştırmada anne “eğitim durumları” değişkeni ile Babasavar Annelik Ölçeği alt boyutlardan olan “Aşırı Bağlı Annelik, Dolaylı Annelik, Babasavar Annelik” puanları arasında anlamlı farklılaşma görülmektedir. Alt boyutların içerikleri incelendiğinde ortaokul ve öncesi eğitim düzeyine sahip olan annelerin lise, lisans ve yüksek lisans-doktora eğitim durumlarına göre algı düzey puanları daha yüksek olduğu görülmüştür.

Bir başka değişle eğitim düzeyi arttıkça mevcut özelliklerdeki algı düzeyleri azalmaktadır. Bu duruma annelerin eğitim seviyesinin artmasıyla birlikte iş hayatına atılmış olma durumları, eşlerine olan bakış açısının değişmesi, çocuğu ile geliştirdiği iletişimin gelişmesi gibi faktörler etki edebileceği düşünülmektedir. Diğer alt boyutlarda farklılaşma görülmemektedir. Literatür taramasında ise Reed (2009) doğum öncesi eş ebeveynlik ve annelik bekçiliği ilişkisini incelediği çalışmada eğitim seviyesi yüksek annelerin daha az yardımsever cinsiyetçilik gösterdiği daha sıcak ve işbirliğine yönelik davranışlar geliştirdiği bulunmuştur. Karabulut ve Şendil (2017) babaların çocuklara olan erişimini kısıtlayan anneleri değerlendirmek için Fagan ve Barnett 2003 tarafından geliştirilen “Annelik Bekçili Ölçeği ’nin (ABÖ)” Türkçe ’ye uyarlama çalışmasında herhangi bir anlamlı farklılaşma görülmese de lise ve üzeri eğitime sahip olan annelerin annelik bekçiliğine yönelik puan ortalamasının daha düşük çıktığı bulunmuştur. Zvara ve ark.(2013) babaların çocuk sağlığı bakımına katılımı: doğum öncesi katılım, ebeveynlerin inançları ve anne bekçiliği ile ilişkileri incelediği çalışmada doğum öncesi katılım, cinsiyet rolü inancaları ve anne bekçiliği ile yeni babaların çocuk sağlığı bakımına katılımı arasındaki ilişkiyi inceledikleri çalışmada annenin öğrenim durumu ile baba katılımında önemli derecede orta seviyede ilişkili olduğu tespit edilmiştir. Bir farklı çalışma olan Kurşun (2019) anne bekçiliği davranışları ve baba katılımının lise seviyesindeki çocukların algıladıkları baba kabul ve reddi arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmada anne ve babanın eğitim seviyesiyle annelik bekçiliği ile baba katılımı arasında anlamlı farklılaşma bulunmuştur. Bu doğrultuda ilkokul mezunu olan anne ve babaların annelik bekçiliği puanlarının daha fazla olduğu tespit edilmiştir. Hall ve ark. (2008) araştırmasına göre, anne ve babaların yaşı artış gösterdikçe, anne ve babalık sorumluluklarının daha da azaldığını bulmuşturlar.

Araştırmada “baba öğrenim durumu” değişkeni ile Babasavar Annelik Ölçeği alt boyutları incelendiğinde “Modern Annelik, İki Kat Sorumlu Annelik, Aşırı Bağlı Annelik, Geleneksel Annelik, Dolaylı Annelik, Babasavar Annelik” puanları arasında anlamlı farklılaşma görülmektedir. Bir diğer ifadeyle babanın eğitim seviyesi azaldıkça annelerin ev ortamında gösterdikleri aşırı bağlılık, geleneksel davranışlar, eşlerini

yetersiz görüp kendini daha iyi görme gibi davranışların daha fazla olduğu bulunmuştur. Lisans mezunu babaların eşlerinde ise modern annelik algısının yüksek olduğu yani eşlerine ev ortamında, çocuk bakımı gibi konularda fırsat verici tutumlar sergilediği gözlenmiştir. Bu duruma babaların yetişme koşulları, kişilikleri, bununla birlikte benimsedikleri düşünce yapıları gibi değişkenlerin etki edebileceği düşünülmektedir. Literatür taraması sonucunda bulunan sonuçların, yapılan çalışmadaki sonuçları desteklediği görülmüştür. Akgöz Aktaş (2017) baba katılımı ile çocuğun uyumu arasındaki ilişkide anne babaların evlilik uyumu ile anne bekçiliğinin etkisini incelediği çalışmada babanın eğitim düzeyi arttıkça annenin göstermiş olduğu anne bekçiliğinin azaldığı tespit edilmiştir. Karabulut ve Şendil (2017) babaların çocuklara olan erişimini kısıtlayan anneleri değerlendirmek için Fagan ve Barnett 2003 tarafından geliştirilen “Annelik Bekçilik Ölçeği ’nin (ABÖ)” Türkçe ’ye uyarlama çalışmasında lise ve üstü öğrenim durumuna sahip babaların daha az annelik bekçiliğine maruz kaldığı görülmüştür. Zvara ve ark.(2013) babaların çocuk sağlığı bakımına katılımı: doğum öncesi katılım, ebeveynlerin inançları ve anne bekçiliği ile ilişkileri incelediği çalışmada doğum öncesi katılım, cinsiyet rolü inancaları ve anne bekçiliği ile yeni babaların çocuk sağlığı bakımına katılımı arasındaki ilişkiyi inceledikleri çalışmada babanın öğrenim durumu ile babanın katılımı arasında önemli derecede orta düzeyde ilişkili olduğu bulunmuştur. Akgöz Aktaş ve Aydın (2020) anne bekçiliği davranışlarını babalar açısından değerlendiren bir ölçeğin Türkçe haline uyarlanması çalışmasında babaların algıladıkları bekçilik çeşitlerinden kendi eğitim seviyelerine göre değişmediği gözlemlenirken üniversite ve lisansüstü mezuniyete sahip eşi olan babaların eşleri tarafından algıladıkları teşvik seviyesi, ilkokul- ortaokul ve lise mezunu eşi olan babalardan daha yüksek olduğu bulunmuştur. Karabulut (2019) annelerin bildiriminden annelik bekçiliği: çeşitli değişkenler açısından incelenmesi çalışmasında babaların eğitim seviyesi ile annelerin göstermiş olduğu annelik bekçiliği davranışları arasında anlamlı farklılaşma görülmemiştir.

Araştırmada “aile yapısı” değişkeni ile Babasavar Annelik Ölçeği alt boyutlarından olan Babasavar Annelik puanları açısından anlamlı farklılaşma görülmüştür. Geniş aile

yapısı ile yaşayan ebeveynlerin çekirdek aile yapısıyla yaşayan ebeveynlere göre Babasavar Annelik puanları daha yüksek bulunmuştur. Bir başka değişle geniş ailede yaşayan ebeveynlerin babasavar tutumları daha yüksek bulunmuştur. Diğer boyutlarda anlamlı farklılaşma görülmemiştir. Bu duruma anne, baba, çocuk, büyükbaba, büyükanne, hala, teyze, amca gibi tüm aile bireylerinin bir arada yaşaması, geleneklerin getirmiş olduğu sorumluluklar, yaşça büyük olan aile bireylerinin çocuk yetiştirme ve eş ilişkilerine müdahil olma gibi birçok farklı nedenden kaynaklanabileceği düşünülmektedir.

Araştırmada “çocuk cinsiyeti” değişkeni ile Babasavar Annelik Ölçeği alt boyutları arasında herhangi bir farklılaşma gözlenmemektedir. Çocuğun kız veya erkek olması durumunun annenin ev içindeki tutumlarına herhangi bir olumlu veya olumsuz etki ettiği görülmemiştir. Bu duruma annenin sahip olduğu çocuk cinsiyeti tutumu etki edebileceği düşünülmektedir. Karabulut ve Şendil (2017) babaların çocuklara olan erişimini kısıtlayan anneleri değerlendirmek için Fagan ve Barnett 2003 tarafından geliştirilen “Annelik Bekçili Ölçeği ’nin (ABÖ)” Türkçe ’ye uyarlama çalışmasında çocuğun cinsiyeti ile annelerin sergilemiş olduğu annelik bekçiliğinde farklılaşma görülmemektedir. Bir diğer çalışma olan Akgöz Aktaş ve Aydın (2020) anne bekçiliği davranışlarını babalar açısından değerlendiren bir ölçeğin Türkçe haline uyarlanması çalışmasında babaların erkek çocukları için eşlerinden daha fazla teşvik aldıkları algısına ulaşılrken annelerin kız çocukları için babalar üzerinde daha fazla kontrol uyguladıkları tespit edilmiştir. Kurşun (2019) anne bekçiliği davranışları ve baba katılımının lise seviyesindeki çocukların algıladıkları baba kabul ve reddi arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmada çocuğun cinsiyeti ile anne bekçiliği davranışları ve baba katılımında farklılık göstermediği bulunmuştur.

Araştırmada “çocuk yaş” değişkeni ile Babasavar Annelik Ölçeği alt boyutlarından olan “Modern Annelik ve Aşırı Bağlı Annelik” puanları açısından anlamlı farklılaşma görülmektedir. 5 yaşında çocuğu bulunan anne babaların Modern Annelik algıları 3,4 ve 6 yaşında çocuğu bulunan anne babalara göre daha yüksektir. 6 yaşında çocuğu bulunan anne babaların Aşırı Bağlı Annelik algıları ise 3,4 ve 5 yaşında çocuğu bulunan anne

babalara göre daha yüksektir. Annenin kendini yetiştirme algısıyla ilgili olabileceği düşünülmektedir. Diğer boyutlarda anlamlı farklılaşmaya rastlanılmamıştır. Literatürde gözlemlenen De Luccie (1995) bozulmamış aile ortamında babaların çocuklarıyla ilgilenme derecesine etki ettiği varsayılan anne özellikleri modeli çalışmasında annelerin göstermiş olduğu babasavar davranışların çocuğun yaşı ile etkili olduğunu ve baba katılımına da katkı sağladığını bulmuştur. Akgöz Aktaş ve Aydın (2020) anne bekçiliği davranışlarını babalar açısından değerlendiren bir ölçeğin Türkçe haline uyarlanması çalışmasında çocukların yaşı büyüdükçe babaların teşvik algı seviyesi azalmakta, kontrol ve engel algılarıysa artış göstermektedir.

Araştırmada “çocuk sayısı” değişkeni ile Babasavar Annelik Ölçeği alt boyutlarından olan “Modern Annelik” puanlarında anlamlı farklılaşma görülmektedir. Alt boyut incelendiğinde 2 çocuğu bulunan ebeveynlerin tek çocuk ile 3 ve üzeri çocuğu bulunan ebeveynlere göre puanları daha yüksek bulunmuştur. 2 çocuğu bulunan annelerin babalara karşı çocuğun yetiştirilmesinde, bakımında ve çocuğu ile iletişim kurmasında bunun yanında ev işlerinde de teşvik edici, fırsat verici ve destekleyici tutum sergilediği gözlenmiştir. Annenin algısı, deneyim ve tecrübelerinin etki edebileceği düşünülmektedir. Diğer boyutlarda ise farklılaşma bulunmamıştır. Akgöz Aktaş (2017) baba katılımı ile çocuğun uyumu arasındaki ilişkide anne babaların evlilik uyumu ile anne bekçiliğinin etkisini incelediği çalışmada çocuk sayısı arttıkça babaların katılım düzeyinin düştüğünü ve anne bekçiliğini arttığını vurgulamıştır. Kulik ve Tsoref (2010) aile sistemleri yaklaşımına dayanarak, annenin cinsiyet rolü ideolojisi, kontrol isteği, eşinin çocuğun bakımına katılmasından duyduğu memnuniyeti, geniş aileden çocuk bakımında destek alma algısı, annenin çocuk ve çift ilişkisinde yer alan değişkenler ile babasavar annelik ilişkisini incelediği çalışmada çocuk sayısının çalışmada herhangi bir anlamlı korelasyon belirtmediği tespit edilmiştir. Bir farklı çalışma olan Akgöz Aktaş ve Aydın (2020) anne bekçiliği davranışlarını babalar açısından değerlendiren bir ölçeğin Türkçe haline uyarlanması çalışmasında babaların çocuk sayısı arttıkça ve yaş seviyesi büyük olan çocuklarında eşleri tarafından algıladıkları teşvik düzeyi daha yüksek bulunmuştur. Bu sonucu da babaların büyük çocuklarla ilgilenirken annelerin de küçük

çocukların bakımında rol almasıyla ebeveynlerin sorumlulukları paylaşması adına işlevsel olarak yorumlamıştır.

5.2. Ebeveyn-Çocuk İlişkisi (Baba Formu) Ölçeği İlişkin Bulguların Tartışılması

Araştırmada “anne yaşı” değişkeni ile Ebeveyn Çocuk İlişkisi (Baba Formu) Ölçeği alt boyutlarından Çatışma puanı açısından anlamlı farklılaşma görülmüştür. 35 ve altı yaşta olan annelerin Çatışma algısı diğer yaş grubuna göre daha yüksek bulunmuştur. Diğer alt boyutlarda farklılaşma görülmemektedir. Bu duruma annenin genç olmasıyla birlikte eğitim seviyesi, eşyle kurduğu ilişki, çevresel faktörler, ekonomik özgürlük gibi değişkenlerin etki edebileceği düşünülmektedir. Literatürde yer alan Saygı (2011) “Ebeveyn-Çocuk İlişkisi Ölçeği” nin Türkçe’ye uyarlayarak, Türkiye’de yaşayıp okul öncesi eğitimine devam eden 5-6 yaş çocukların üzerinde geçerlilik ve güvenirlik çalışmasında Ebeveyn Çocuk İlişkisi yaş değişkeninden çatışma alt boyutu ile toplam puanlarına etki ettiği bulunmuştur. Çatışma puanı yaş grupları arasında 25-30 yaş annelerin lehine olduğu gözlenmiştir. Bu çalışmaya göre yaşı genç olan annelerin çocukları ile olan ilişkisinin daha olumsuz sonuçlar gösterdiği tespit edilmiştir. Özkan (2019) okul öncesi eğitimine devam eden 5-6 yaş grubunda olan çocuklarda bağlanma ve anne-baba-çocuk ilişkisini incelediği çalışmada anne yaşı ile anne çocuk ilişkisi arasında anlamlı bir fark gözlenmemiştir. Anne yaşının artması veya azalması ile çocukla kurduğu ilişkide herhangi bir etkileşimin olup olmadığı görülmemiştir. Bir diğer çalışmada Gözübüyük (2020) okul öncesi dönem çocuğunun motivasyon seviyesi ile baba-çocuk ilişkisi ve bağlanma şekilleri arasında bulunan ilişkiyi incelediği çalışmada 48-72 aylık çocukların motivasyon seviyeleri ve bağlanma biçimlerinde anne yaşının olumlu veya olumsuz etkisi gözlenmemiştir. Özsoy Yanbak (2019) okul öncesi kurumlarında eğitim gören çocukların öz düzenleme yetkinliklerinin baba-çocuk ilişkisine olan etkisi çalışmasında annenin yaşı ilerledikçe çocuğun babası ile olan bağlanma düzeyinin arttığını fakat babanın olumlu ve çatışmalı ilişkisinde etkisinin olmadığı bulunmuştur. Wamboldt FS. (2000), Eğitim seviyesi yüksek olan baba ve annelerin ilgisi ve genel tutum puanlarına baktığında, annenin daha fazla olduğu bulmuştur. Baba ve annenin

eğitim seviyesi yükseldikçe, disiplin ve baskı boyutunda azalma olduğunu belirtmektedir. Böylece annelerin çocuklarıyla olan ilişkisinin babaya göre daha fazla olduğunu tespit etmiştir. Annenin yaşı arttıkça, çocuklarıyla olan ilişkisinin daha da arttığını bulmuştur.

Araştırmada “baba yaşı” değişkeni ile Ebeveyn Çocuk İlişkisi (Baba Formu) Ölçeği alt boyutlarından olan “Olumlu İlişkiler” puanı açısından anlamlı bulunmuştur. 35 ve altı yaşta olan babaların olumlu ilişkiler algısı diğer yaş grubuna göre daha yüksek bulunmuştur. Uyumsuzluk ve Çatışma boyutlarında farklılaşma bulunmamıştır. Babaların yaşı azaldıkça çocuklarıyla arasındaki yaş farkı da azalmakta buna bağlı olarak kuşak farklılıkları da azalmaktadır. Buna bağlı olarak da baba ile çocuk arasında kurulan olumlu ilişkilerin daha fazla olduğu düşünülmektedir. Uzun ve Baran (2019) okul öncesi dönem çocukları ile babalarının arasındaki ilişkinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi çalışmasında babanın yaşı değişkeni Çocuk Ebeveyn İlişkisi Baba Formu alt boyutlarından Uyumsuzluk ve Çatışma puanları için anlamlı farklılıklar gözlenmiştir. Güzel (2019) okul öncesi eğitime devamlılık gösteren 36-72 aylık çocukların babalarıyla olan ilişkisini demografik özelliklere göre incelenmesi araştırmasında baba çocuk ilişkisinde genç yaşta olan babaların çocukları ile daha fazla çatışma halinde olduğu saptanmıştır. Gözübüyük (2020) okul öncesi dönem çocuğunun motivasyon seviyesi ile baba-çocuk ilişkisi ve bağlanma şekilleri arasında bulunan ilişkiyi incelediği çalışmada 48-72 aylık çocukların motivasyon seviyeleri ve bağlanma biçimlerinde baba yaşı değişkeni açısından anlamlı farklılaşma gözlenmemiştir. Özsoy Yanbak (2019) okul öncesi kurumlarında eğitim gören çocukların öz düzenleme becerilerinin baba-çocuk ilişkisine olan etkisi çalışmasında babanın yaşı ilerledikçe çocuğun babaya olan bağlanmasında olumlu etki bulunmuştur. Olumlu ve çatışmalı ilişkilerinde ise babanın yaşının etkisi olmadığı tespit edilmiştir.

Araştırmada “anne eğitim düzeyi” değişkeni ile Ebeveyn Çocuk İlişkisi Baba Formu Ölçeği alt boyutu olan “Uyumsuzluk” puanında anlamlı farklılaşma bulunmuştur. Ortaokul ve altı eğitim düzeyine sahip annelerin uyumsuzluk algısı diğer eğitim düzeylerine göre daha yüksektir. Ortaokul ve altı eğitimden yüksek lisans-doktoraya doğru eğitim düzeyi arttıkça sahip olunan algı azalmaktadır. Annenin kendini yetiştirmesi

ile eğitim seviyesini arttırması annede çocuğa karşı yeterlilik, bakım, yetiştirme ve bunun gibi pek çok konuda gelişme sağlamaktadır. Anne geliştikçe çocuğa yönelik tutum ve tavırları da değişmektedir. Bu anlamda eğitim seviyesi arttıkça çocuk ile kurulan ilişkide uyumsuzluğun azaldığı düşünülmektedir. Diğer boyutlarda farklılık tespit edilmemiştir. Saygı (2011) ‘Ebeveyn-Çocuk İlişkisi Ölçeği’ nin Türkçe’ ye uyarlayarak, Türkiye’de yaşayıp okul öncesi eğitimine devam eden 5-6 yaş çocukların üzerinde geçerlilik ve güvenirlik çalışmasında Ebeveyn Çocuk İlişkisi öğrenin durumu değişkeni ile çatışma ve yakınlık alt boyutları etki ederken toplam puanda bir etki görülmemiştir. Çatışma ve yakınlık alt boyutlarında ilköğretim mezunu annelerin lehine sonuç bulunurken, eğitim seviyesi az olan annelerin çocukları ile ilişkisinin daha olumsuz yönde davranışlar geliştirdiği bulunmuştur. Bir diğer çalışmada Özkan (2019) okul öncesi eğitimine devam eden 5-6 yaş grubunda olan çocuklarda bağlanma ve anne-baba-çocuk ilişkisini incelediği çalışmada annelerin eğitim düzeyinin çocukla kurdukları ilişkiyi herhangi bir anlamlı etki gözlenmemiştir. Gözübüyük (2020) okul öncesi dönem çocuğunun motivasyon seviyesi ile baba-çocuk ilişkisi ve bağlanma şekilleri arasında bulunan ilişkiyi incelediği çalışmada 48-72 aylık çocukların motivasyon seviyeleri ve bağlanma biçimlerinde annenin eğitim seviyesi ile ilgili anlamlı farklılaşmaya rastlanılmamıştır. Yüksek eğitim veya düşük eğitim seviyesine sahip olmasının olumlu veya olumsuz etkisi görülmemektedir. Özsoy Yanbak (2019) okul öncesi kurumlarında eğitim alan çocukların öz düzenleme yetkinliklerinin baba-çocuk ilişkisine olan etkisi çalışmasında annenin eğitim düzeyi arttıkça baba çocuk bağlanmasının olumlu etkilendiği sonucuna varılmıştır. Fakat babanın çocuğu ile olan olumlu ve çatışmalı ilişkisinde annenin eğitim düzeyinden etkilenmediği tespit edilmiştir.

Araştırmada “baba eğitim düzeyi” değişkeni ile Ebeveyn Çocuk İlişkisi (Baba Formu) Ölçeği alt boyutları arasında anlamlı farklılaşma bulunmamıştır. Babanın eğitim seviyesi çocukla kurulan olumlu ilişkide, uyumsuzluk veya çatışma durumlarına herhangi bir etki göstermemektedir. Bu duruma babanın eğitim seviyesi fark etmeksizin devamlılık gösteren tutum ve davranışlarının etki edebileceği düşünülmektedir. Özkan (2019) okul öncesi eğitimine devamlılık gösteren 5-6 yaş grubunda olan çocuklarda bağlanma ve

anne-baba-çocuk ilişkisini incelediği çalışmada baba ile çocuk arasındaki ilişkide babanın eğitim seviyesinin kurdukları ilişki için anlamlı farklılık yaratmadığını tespit etmiştir. Literatürdeki farklı çalışmalarda yapılan çalışmanın sonucunu desteklemeyen çalışmalara da rastlanılmıştır. Uzun ve Baran (2019) okul öncesi dönem çocukları ile babalarının arasındaki ilişkinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi çalışmasında babanın öğrenim durumu değişkeni Çocuk Ebeveyn İlişkisi Baba Formu alt boyutlarında anlamlı farklılık göstermiştir. Bu formun olumlu İlişkiler ve çatışma alt boyutlarında lisansüstü eğitime sahip babalar ile ortaokul mezunu babalar arasında farklılaşmaya rastlanılmıştır. Bu durumda babaların eğitim düzeylerindeki artış çocukları ile olumlu ilişkiler kurdukları ve çatışmaların daha az görüldüğü saptanmıştır. Güzel (2019) okul öncesi eğitime devamlılık gösteren 36-72 aylık çocukların babalarıyla olan ilişkisini demografik özelliklere göre incelenmesi çalışmasında eğitim seviyesi yüksek olan babaların çocukları ile daha olumlu ilişkiler kurarken, eğitim seviyesi düşük babaların çocukları ile kurduğu ilişkinin daha çatışmalı olduğu bulunmuştur. Uyanık ve ark. (2015) okul öncesi eğitime devam etmekte olan çocuğu bulunan sosyoekonomik düzeyi düşük olan babaların baba-çocuk ilişkisini çeşitli değişkenlere göre inceledikleri çalışmada Çocuk Anababa Ölçeğinin çatışma, olumlu ilişkiler ve toplam puanlar açısından anlamlı farklılık bulunmamakla birlikte, toplam puanların sıra ortalamalarına göre lisans mezunu babaların ilköğretim ve lise mezunu babalara nazaran çocukları ile kurdukları ilişkinin daha olumlu yönde olduğu bulunmuştur. Güzel ve Tüfekçi (2021) 36-72 aylık çocuğu bulunan babaların babalık rolü algısı ile baba-çocuk ilişkisi arasındaki etkileşimi inceledikleri çalışmada babaların kendisinin veya eşinin öğrenim durumunun yüksek olması ile babalık rolü algısının yüksek olduğu ve baba çocuk arasında olumlu ve çatışmasız ilişki kurulduğu görülmüştür. Demoulin DF. (1998) Ebeveynlerin eğitim düzeyine göre, ebeveyn algıları da değişim göstermektedir. Genç yaştaki anne (20-30 yaş arası) ve babalar (36 yaş altı) ebeveynliğine daha çok ilgi duymaktadır. 36 ve üstü yaş grubundaki anneleri, 31 yaş sonrasındaki babalar ebeveynliklerin de daha çok doyum elde etmektedirler. 26 ile 30 yaş arasında ilk kez baba olanlar, kendilerini daha fazla yaş ilerledikçe babalıkla ilgili yeterliliklerinin duyguları daha yüksek olmaktadır. Yaşla beraber anne babaların ebeveynlikle ilgili doyum düzeylerinin artış göstermesi ve çocukla

olan olumlu iletişime geçmeleri, zamanla ebeveyn kabul seviyesi ve deneyiminin artış göstermesiyle ilgisinin olduğunu düşünmektedir. Eğitim seviyesi yüksek olan anne ve babaların çocukları ile çatışmalarının ve olumsuz iletişimlerinin daha fazla olduğunu tespit etmiştir.

Araştırmada “aile yapısı” değişkeni ile Ebeveyn Çocuk İlişkisi Baba Formu Ölçeği alt boyutları arasında herhangi bir farklılaşma bulunmamıştır. Anne ve babanın yaşadığı yerin geniş aile veya çekirdek aile şeklinde oluşum göstermesinin baba çocuk ilişkisi arasında etki ettiğine dair bir sonuca ulaşılmamıştır. Çevre etkisinin duygusal ve psikolojik yönden annelere etki ettiği kadar babalara etki etmediği düşüncesiyle farklılaşmanın bulunmadığı düşünülmektedir.

Araştırmada “çocuk cinsiyet” değişkeni ile Ebeveyn Çocuk İlişkisi (Baba Formu) Ölçeği alt boyutları arasında herhangi bir farklılaşma bulunmamıştır. Erkek veya kız çocuğa sahip olmanın baba çocuk olumlu ilişkiler, uyumsuzluk ve çatışma durumları açısından farklılaşma gözlenmemiştir. Bu duruma babaların çocuk cinsiyetçiliğine karşı bakış açısının değişmesinin etki ettiği düşünülmektedir. Literatürde taramasında yer alan çalışmalarla benzer sonuçların gözlemlendiği tespit edilmiştir. Gözübüyük (2020) okul öncesi dönem çocuğunun motivasyon seviyesi ile baba-çocuk ilişkisi ve bağlanma şekilleri arasında bulunan ilişkiyi incelediği çalışmada 48-72 aylık çocukların motivasyon düzeyleri ve bağlanma biçimlerinde çocuğun cinsiyetinin etkisi değişkeninde anlamlı farklılaşma görülmemiştir. Özsoy Yanbak (2019) okul öncesi kurumlarında eğitim alan çocukların öz düzenleme becerilerinin baba-çocuk ilişkisine olan etkisi adlı çalışmada çocuğun cinsiyetinin baba çocuk ilişkisinde anlamlı farklılık göstermediği bulunmuştur. Güzel (2019) okul öncesi eğitime devamlılık gösteren 36-72 aylık çocukların babalarıyla olan ilişkisini demografik özelliklere göre incelenmesi çalışmasında baba ve çocuk arasında kurulan ilişkide çocuğun cinsiyeti için anlamlı farklılaşmaya rastlanılmamıştır. Aydın Kılıç (2016) Ankara, Trabzon, Erzurum illerinde okul öncesi eğitime devamlılık gösteren çocukların babalarının, çocukların hayatına katılımı ve baba çocuk ilişkisine olan etkisin incelendiği araştırmada Olumlu ilişkiler boyutunda üç ilde de anlamlı farklılaşma görülmemiştir. Çatışma boyutunda Erzurum ve Trabzon illerinde anlamlı

farklılaşma görülürken Ankara ilinde farklılaşmaya rastlanılmamıştır. Bağlanma boyutunda ise Erzurum ve Trabzon illerinde anlamlı farklılaşma gözlemlenirken Ankara ilinde bulunmamaktadır. Buradan Ankara ilinde baba çocuk ilişkisinde cinsiyetin etkili olmadığı sonucuna ulaşılırken, Trabzon'da babaların kız çocukları ile Erzurum'da ise babaların erkek çocukları ile daha çok çatışma halinde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Uyanık ve ark. (2015) okul öncesi eğitime devam etmekte olan çocuğu bulunan sosyoekonomik düzeyi düşük olan babaların baba-çocuk ilişkisini çeşitli değişkenlere göre inceledikleri çalışmada Çocuk Anababa İlişki ölçeğinin Çatışma alt boyutu puanları ile toplam puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılaşma görülmemiştir. Olumlu ilişkiler boyutundaysa olumlu anlamlı farklılık bulunmuştur.

Araştırmada “çocuk yaş” değişkeni ile Ebeveyn Çocuk İlişkisi (Baba Formu) Ölçeği alt boyutu olan “Çatışma” puanı açısından farklılaşma görülmektedir. 4 yaş çocuğu bulunan ebeveynlerin çatışma algıları 3,5 ve 6 yaşında çocuğu bulunan ebeveynlere göre daha yüksek bulunmuştur. Bu durumun 4 yaş çocuğunun gelişimsel özellikleri ile ilgili olabileceği düşünülmektedir. Diğer boyutlarda farklılaşma görülmemiştir. Güzel (2019) okul öncesi eğitime devamlılık gösteren 36-72 aylık çocukların babalarıyla olan ilişkisini demografik özelliklere göre incelenmesi çalışmasında baba çocuk ilişkisinde çocuğun yaş değişkeni için anlamlı farklılaşma görülmemiştir. Bir başka çalışma olan Aydın Kılıç (2016) Ankara, Trabzon, Erzurum illerinde okul öncesi eğitime devamlılık gösteren çocukların babalarının, çocukların hayatına katılımı ve baba çocuk ilişkisine olan etkisin incelendiği çalışmada Olumlu İlişkiler alt boyutunda Ankara ve Erzurum'da anlamlı farklılık görülmezken, Trabzon ilinde farklılaşma tespit edilmiştir. Çatışma alt boyutunda Ankara ve Erzurum illerinde farklılaşma varken, Trabzon ilinde anlamlı farklılık görülmemektedir. Bağlanma boyutunda ise Trabzon ilinde anlamlı farklılık bulunmakta diğer iki ilde ise anlamlı farklılaşma görülmemiştir.

Araştırmada “çocuk sayısı” değişkeni ile Ebeveyn Çocuk İlişkisi (Baba Formu) Ölçeği alt boyutlarından olan “Olumlu İlişkiler ve Çatışma” puanlarında anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Tek çocuğu bulunan anne babaların Olumlu İlişkiler ve Çatışma algıları 2 çocuk, 3 ve üzeri çocuğa sahip ailelere göre daha yüksek bulunmuştur.

Uyumsuzluk puanında farklılaşma görülmemiştir. Bu duruma tek çocuğu bulunan ebeveynlerin çocukla geçirilen kaliteli vaktin daha fazla olması, tek çocuğa ayrılabilen maddi olanakların 2 ve üzeri çocuk sayısına göre daha fazla olması gibi çeşitli faktörlerin etki edebileceği düşünülmektedir. Saygı (2011) “Ebeveyn-Çocuk İlişkisi Ölçeği” nin Türkçe’ ye uyarlayarak, Türkiye’de yaşayıp okul öncesi eğitime devam eden 5-6 yaş çocukların üzerinde geçerlilik ve güvenirlik çalışmasında çocuk sayısı değişkeninde yakınlık alt boyutlarında anlamlı farklılık gözlemlenirken, çatışma ve ölçeğin toplam puanlarında farklılaşma görülmemiştir. Yakınlık alt boyutu incelendiğinde iki çocuğa sahip anneler tek çocuğa sahip annelere nazaran daha olumlu ilişki yaşadıkları tespit edilmiştir. Aydın Kılıç (2016) Ankara, Trabzon, Erzurum illerinde okul öncesi eğitime devamlılık gösteren çocukların babalarının, çocukların hayatına katılımı ve baba çocuk ilişkisine olan etkisin incelendiği çalışmada Çocuk Ebeveyn İlişkisinin olumlu ilişkiler boyutunda Ankara ve Erzurum illerinde anlamlı farklılaşma görülmezken, Trabzon ilinde anlamlı farklılaşmaya rastlanmıştır. Çatışma alt boyutunda üç ilde de anlamlı olarak farklılaşma görülmüştür. Bağlanma alt boyutunda ise Ankara hariç diğer iki ilde anlamlı farklılıklar ortaya çıkmıştır. Bu bağlamda bakıldığında Erzurum ve Trabzon illerinde çocuk sayısı arttıkça baba ile çocuk arasında kurulan ilişkide çatışmanın arttığı gözlenmektedir. Bir diğer çalışmada Uyanık ve ark. (2015) okul öncesi eğitime devam etmekte olan çocuğu bulunan sosyoekonomik düzeyi düşük olan babaların baba-çocuk ilişkisini çeşitli değişkenlere göre inceleme yaptıkları çalışmada Çocuk Anababa ilişki ölçeğinin olumlu ilişkiler alt boyutu ve toplam puanlarda anlamlı farklılık bulunmamıştır. İki çocuklu ailelerin çatışma puanı tek çocuklu ve 3 ve daha fazla çocuklu ailelerin puanlarına göre anlamlı seviyede düşüklük bulunmuştur. Alabay (2017) 48-72 aylık çocuğu bulunan ebeveynlerin, çocuk yetiştirmede gösterdikleri anne baba tutumlarının farklı değişkenler açısından incelediği çalışmada 2 çocuğa sahip ebeveynlerin 3 ve daha fazla çocuğa sahip olan anne babalara nazaran daha az izin verici tutum sergiledikleri görülmüştür. Güzel ve Tüfekçi (2021) 36-72 aylık çocuğu bulunan babaların babalık rolü algısı ile baba-çocuk ilişkisi arasındaki etkileşimi adlı çalışmalarında çocuk sayısı 1-2 olan babaların çocuklarıyla kurdukları ilişkide daha olumlu ve çatışmasız ilerlediği bulunmuştur.

5.3. Babasavar Annelik Ölçeği ile Ebeveyn-Çocuk İlişkisi (Baba Formu) Korelasyona İlişkin Bulguların Tartışılması

Araştırmada Babasavar Annelik Ölçeği ile Ebeveyn Çocuk İlişkisi (Baba Formu) korelasyonuna ilişkin Modern Annelik alt boyutu ile Olumlu İlişkiler alt boyutu puanı arasında pozitif yönde ilişki saptanmıştır. Modern annelik algısı artarken olumlu ilişkilerin de arttığı gözlenmiştir. Modern Annelik alt boyutu ile Uyumsuzluk ve Çatışma alt boyutlarının puanları arasında ise negatif ilişki bulunmuştur. Modern Annelik davranışları artarken uyumsuzluk ve çatışma davranışlarında azalmakta olduğu bulunmuştur. Bu duruma annelerin babalarında çocukların gelişimine katılması, sorumlulukların ortaklaşa yürütülmesi ve babalara daha fazla fırsat verici tutum geliştirmelerinin etkisi olabileceği düşünülmektedir. İki Kat Sorumlu Annelik alt boyutu puanı ile Olumlu İlişkiler alt boyut puanı arasında negatif yönde ilişki bulunmuştur. Annelerin sorumluluğu artarken olumlu ilişki kurmalarında azalmalar görülmüştür. İki Kat Sorumlu Annelik alt boyutu puanı ile Uyumsuzluk ve Çatışma alt boyutları puanları arasında pozitif yönde ilişki tespit edilmiştir. Annelerin sorumluluğu artarken uyumsuzluk ve çatışma davranışlarında da artış gözlenmiştir. Babaların geleneksel aile düşüncesi barındırması buna bağlı olarak ev ortamında sorumluluk almaktan kaçınması anneleri çocuk bakımında ve ev işlerinde olduğundan daha fazla sorumluluk üstlenmesine neden olmaktadır. Bu bağlamda annelerin sorumluluk almasıyla birlikte kurulan olumlu ilişki azalırken uyumsuzluk ve çatışma davranışlarının da attığı düşünülmektedir. Aşırı Bağlı Annelik alt boyutu puanı ile Olumlu İlişkiler ve Uyumsuzluk arasında pozitif yönde ilişki bulunmuştur. Aşırı bağıllık gösteren annelerde olumlu ilişkilerin ve uyumsuzluğun da arttığı gözlenmiştir. Bu duruma annenin kendini geliştirebileceği farklı ortamlarda bulunmamasının, ekonomik özgürlüğünün kısıtlı kalması gibi durumların etki edebileceği düşünülmektedir. Geleneksel Annelik alt boyut puanı ile Olumlu İlişkiler alt boyutu arasında negatif ilişki saptanmıştır. Geleneksel annelik rolleri baskın olan annelerde olumlu ilişkilerin azaldığı görülmüştür. Geleneksel Annelik alt boyutunun puanı ile Uyumsuzluk ve Çatışma alt boyutlarında ise pozitif ilişki bulunmuştur. Annelerde, geleneksel annelik rolleri artarken uyumsuzluk ve çatışma durumlarında da artış

gözlenmiştir. Bu duruma aktarılan kültürel faktörlerin etki edebileceği düşünülmektedir. Dolaylı Annelik alt boyutu puanı ile Olumlu İlişkiler arasında negatif yönde ilişki saptanmıştır. Uyumsuzluk ve Çatışma alt boyutlarında ise pozitif ilişki tespit edilmiştir. Annelerin dolaylı annelik özelliklerinde artış gözlenirken olumlu ilişkilerde azalma, uyumsuzluk ve çatışma özelliklerinde ise artış gözlenirken dolaylı annelik davranışlarında da artış olduğu bulunmuştur. Bu duruma annelerin eşlerinin yetersiz kendilerinin ise mükemmel olduğu düşüncesini benimsemelerinin etki ettiği düşünülmektedir. Babasavar Annelik alt boyutu puanı ile Olumlu İlişkiler alt boyutu arasında negatif, Uyumsuzluk ve Çatışma alt boyutlarında ise pozitif yönde ilişki bulunmuştur. Annelerdeki babasavar davranışlar artarken olumlu ilişkilerde azalma, uyumsuzluk ve çatışma davranışları arttığında ise babasavar annelik davranışlarında da artış olduğu görülmüştür. Bu duruma annelere yüklenen geleneksel kültür etkisi, eğitim ile kişisel gelişimin arttırılıp arttırılmadığı, çevresinde yer alan kişilerin yaşamına müdahalede bulunması gibi farklı faktörlerin etki edebileceği düşünülmektedir. Literatürde yer alan Kurşun (2019) Baba Katılımı Ve Annelik Bekçiliği Davranışının Algılanan Baba Kabul-Reddi İle İlişkinin İncelenmesi çalışmasında Baba katılımı ile annelik bekçiliği arasında anlamlı korelasyon tespit edilmemiştir. Annelik bekçiliği ile algılanan baba kabul/reddi arasında anlamlı korelasyon bulunmamıştır. Babanın katılma durumunda artış gözlenirken sıcaklık ve duygulanım, düşmanlık, umursamazlık ve ihmal, ayrışmamış red ve Ebeveyn Kabul Red Ölçeği (EKRO) toplam puanlarında azalma tespit edilmiştir. Gözübüyük (2020) Okul öncesi dönem çocuğunun motivasyon seviyesi ile baba-çocuk ilişkisi ve bağlanma şekilleri arasında bulunan ilişkiyi incelediği çalışmada Çocuk Ebeveyn İlişkisi Baba Formu ile Okul Öncesi Çocuklar için Motivasyon ölçeği arasında anlamlı negatif yönde ilişkinin olduğu bulunmuştur. Çocuk ebeveyn ilişki ölçeğinden alınan puan arttıkça baba çocuk arasında yaşanan problemlerde artış gözlenmiştir. Okul öncesi çocuklar için motivasyon ölçeğinden alınan puanlar azaldıkça motivasyon seviyesi azaldığı tespit edilmiştir. Özsoy Yanbak (2019) Okul öncesi kurumlarında eğitim alan çocukların öz düzenleme becerilerinin baba-çocuk ilişkisine olan etkisi çalışmasında çocukların öz düzenleme becerileri ile baba ve çocuk arasında ilişkide olumlu ilişkiler alt boyutunda pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. Bir başka

ifadeyle okul öncesi eğitime devam eden çocukların dikkat/ dürtü kontrolü, olumlu duygu ve toplam öz düzenleme becerisi arttıkça babaları ile olan ilişkinin de olumlu ilişkilerinin arttığını tespit etmiştir. Baba ile çocuk arasındaki bağlanma ilişkisinde ise dürtü kontrolü, olumlu duyguları ve toplam öz düzenleme becerisi açısından herhangi bir etkisi olmadığı bulunmuştur. Okul öncesi eğitime devam eden çocukların dikkat/dürtü kontrolü ve öz düzenleme becerileri artarken babaları ile olan çatışma durumlarında azalma bulunmuştur. Baba çocuk arasındaki çatışmanın olumlu duygular boyutuna farklılaşma gözlenmemiştir. Bununla birlikte öz düzenleme becerisi yüksek olan çocukların babaları ile daha az çatışma yaşadıkları düşünülmüştür. Bir diğer çalışma olan Güzel ve Tüfekçi (2021) 36-72 aylık çocuğu bulunan babaların babalık rolü algısı ile baba-çocuk ilişkisi arasındaki etkileşimi çalışmasında babaların babalık rolü algısı ve çocuk ebeveyn ilişkisinden aldıkları toplam puanlar arasında negatif ilişki tespit etmişlerdir. Babalık rolü algısı artarken çocuk ebeveyn ilişkisi puanının azaldığı görülmüş ve bu da olumlu olarak ifade edilmiştir. Bir başka ifadeyle babalık rolü algısı olumlu olan babaların çocukları ile kurduğu ilişkinin de olumlu olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Diğer alt boyutlarında ilişkin sonuçlarda ise babaların babalık rolü algısı olumlu olduğunda çocuklarıyla arasındaki ilişkinin de olumlu ve çatışmasız olduğu sonucuna ulaşılırken, babalık rolü algısı olumsuz olan babaların çocuklarıyla ilişkisinin de uyumsuz ve çatışmalı olduğu sonucuna varılmıştır. Gaunt (2007) anne bekçiliği, arka planındaki nedenleri, psikolojik etkilerini ve çocuk bakımında anne-babanın katılımını incelediği çalışmada psikolojik öncüller, arka planda yer alan değişkenler ve annelik bekçiliği boyutları ile orta düzeyde ilişki olduğu tespit edilmiştir. Arka plan değişkenlerinde çalışma saatleri ne kadar azsa işine o kadar az önem verdiği, gelir durumu ve eğitim seviyesi ne kadar düşükse babanın ev ortamındaki işlere katılmasında o kadar fazla direnç gösterdiği tespit edilmiştir.

5.4. Babasavar Annelik Ölçeği İle Ebeveyn-Çocuk İlişkisi (Baba Formu) Regresyon Modeli Sonuçlarına İlişki Bulguların Tartışılması

Araştırmada Babasavar Annelik Ölçeği ile Ebeveyn Çocuk İlişkisi (Baba Formu) regresyonuna ilişkin Olumlu İlişkiler alt boyutu ile Modern Annelik ve Aşırı Bağlı

Annelik alt boyutlarında pozitif istatistiksel anlam bulunurken İki Kat Sorumlu Annelik, Geleneksel Annelik ve Dolaylı Annelik alt boyutları açısından anlamlı değildir. Olumlu ilişkiler artarken modern annelik ve aşırı bağlı annelik davranışlarında artış görülmüştür. Model, Olumlu İlişkilerdeki değişimin %28,8'ini açıklamıştır. Uyumsuzluk alt boyutu ile İki Kat Sorumlu Annelik ve Aşırı Bağlı Annelik alt boyutlarında pozitif istatistiksel anlam saptanırken Modern Annelik, Geleneksel Annelik ve Dolaylı Annelik alt boyutlarında anlamlılık bulunmamıştır. Uyumsuzluk davranışları artarken iki kat sorumlu annelik ile aşırı annelik davranışlarında da artış gözlenmiştir. Model, Uyumsuzluktaki değişikliğin %20,7'sini açıklamıştır. Çatışma alt boyutu ile İki Kat Sorumlu Annelik ve Dolaylı Annelik boyutlarında pozitif istatistiksel anlamlılık bulunurken Modern Annelik, Aşırı Bağlı Annelik ve Geleneksel Annelik boyutları arasında anlamlılık bulunmamıştır. Model, Çatışmadaki değişikliğin %20,1'ini açıklamıştır. Tüm bu sonuçlara ebeveynlerin oluşturdukları algıları, geleneksel kültür etkisi, yaş, eğitim, çevre gibi pek çok faktörün etkileşiminin sebep olabileceği düşünülmektedir. Kurşun (2019) Baba Katılımı ve Annelik Bekçiliği Davranışının Algılanan Baba Kabul-Reddi İle İlişkisinin İncelenmesi çalışmasında Baba katılımı ile babanın algıladığı düşmanlık, ihmal ve umursamazlık, sıcaklık ve duygulanım reddi, ayrışmamış ret ve toplam ret alt boyutları arasında negatif yönde ilişki tespit edilmiştir. Bir başka ifadeyle baba katılımı artış gösterdiğinde algılanan alt boyutlarda azalma bulunmuştur. Baba katılımının puanları ile EKRÖ/K sıcaklık puanı ile pozitif, düşmanlık, ihmal, ayrışmamış ret puanları ve toplam EKRÖ/K puanları ile negatif yönde anlamlı yordadığı tespit edilmiştir. Baba katılımı puanı ile EKRÖ/K kontrol alt boyutu arasında anlamlı düzeyde yordamadığı bulunmuştur. Bir diğer çalışma olan Gözübüyük (2020) Okul öncesi dönem çocuğunun motivasyon seviyesi ile baba-çocuk ilişkisi ve bağlanma şekilleri arasında bulunan ilişkiyi incelediği çalışmada Çocuk Ebeveyn İlişkisi Baba Formu ile Okul Öncesi Çocuklar için Motivasyon ölçeği arasında anlamlı negatif yönde ilişkinin olduğu bulunmuştur. Çocuk ebeveyn ilişki ölçeğinden alınan puan azaldıkça baba çocuk arasında yaşanan problemlerde azalma gözlenmiştir. Okul öncesi çocuklar için motivasyon ölçeğinden alınan puanlar arttıkça motivasyon seviyesinin de arttığı bulunmuştur.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

6.1. SONUÇLAR

Bu bölümde “36-72 Ay Arası Çocuğu Olan Anne Babaların Etkileşim Davranışlarının Baba-Çocuk İlişisine Etkisinin İncelendiğı” bu araştırmada elde edilen sonuçlar yer almaktadır.

6.1.1. Babasavar Annelik Ölçeğine İlişkin Sonuçlar

- Çalışmaya katılan annelerin yaş değişkeni ile Babasavar Annelik Ölçeğın alt boyutları olan “İki Kat Sorumlu Annelik, Aşırı Bağlı Annelik, Geleneksel Annelik, Dolaylı Annelik, Babasavar Annelik” arasındaki puanlarda anlamlı bir farklılaşma görülmemektedir.
- Çalışmaya katılan babaların yaş değişkeni ile Babasavar Annelik Ölçeğı alt boyutlarından “Aşırı Bağlı Annelik” puanları açısından anlamlı fark görölmektedir. 35 ve altı yaşa sahip babaların Aşırı Bağlı Annelik alt boyutunun algı seviyesi diğer yaş grubuna göre daha yüksek olduğı tespit edilmiştir. Diğer alt boyutlar olan “Modern Annelik, İki Kat Sorumlu Annelik, Geleneksel Annelik, Dolaylı Annelik ve Babasavar Annelik” alt boyutları puanları için anlamlı farklılaşma görülmemektedir.
- Çalışmaya katılan annelerin eğitim durumları değişkeni ile Babasavar Annelik Ölçeğı alt boyutları olan “Aşırı Bağlı Annelik, Dolaylı Annelik, Babasavar Annelik” puanları istatistiksel olarak anlamlı farklılaşma görölmektedir. Ortaokul ve öncesi mezunu olan annelerde, lise, lisans ve yüksek lisans-doktora eğitim düzeyine göre Aşırı Bağlı Annelik algı seviyesi daha yüksek olduğı saptanmıştır. Dolaylı Annelik alt boyutu ortaokul ve öncesi eğitim seviyesinde, Babasavar Annelik alt boyutu ortaokul ve öncesi eğitim seviyesinde de algı düzeyleri diğer eğitim durumlarına göre en yüksek bulunmuştur. Eğitim düzeyi ortaokul ve öncesi

eğitimden yüksek lisans-doktora eğitim düzeyine göre arttıkça mevcut özelliklerdeki algı azalmaktadır. Diğer alt boyutlardan olan “Modern Annelik, İki Kat Sorumlu Annelik ve Geleneksel Annelik” puanları için anlamlı farklılaşma görülmemektedir.

- Çalışmaya katılan babaların öğrenim durumu değişkeni ile Babasavar Annelik Ölçeği alt boyutlarından olan “Modern Annelik, İki Kat Sorumlu Annelik, Aşırı Bağlı Annelik, Geleneksel Annelik, Dolaylı Annelik, Babasavar Annelik” puanları istatistiksel olarak anlamlı farklılaşma görülmektedir. Ortaokul ve öncesi mezunu olan babalarda İki Kat Sorumlu Annelik, Aşırı Bağlı Annelik, Geleneksel Annelik, Dolaylı Annelik, Babasavar Annelik algı düzeyleri diğer eğitim seviyelerine göre en yüksek, lisans mezunu babaların ise Modern Annelik algı düzeyi diğer eğitim düzeylerine göre en yüksek olduğu tespit edilmiştir. Modern Annelik dışında, eğitim düzeyi ortaokul ve öncesinden yüksek lisans-doktora düzeyine doğru arttıkça mevcut özelliklerdeki algı azaldığı sonucuna ulaşılmıştır.
- Ebeveynlerin aile yapısı değişkeni ile Babasavar Annelik Ölçeği alt boyutlarından olan “Babasavar Annelik” açısından istatistiksel olarak anlamlı fark tespit edilmiştir. Geniş aile yapısında yaşayan ebeveynlerin Babasavar Annelik algı düzeyi, çekirdek aile yapısıyla yaşayan ebeveynlerin Babasavar Annelik algı düzeyinden daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Diğer alt boyutlardan olan “Modern Annelik, İki Kat Sorumlu Annelik, Aşırı Bağlı Annelik, Geleneksel Annelik ve Dolaylı Annelik” puanları için anlamlı fark görülmemektedir.
- Çalışmada yer alan çocuk cinsiyeti değişkeni ile Babasavar Annelik Ölçeğinin alt boyutları arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılaşma görülmemektedir.
- Çalışmada yer alan çocuk yaş değişkeni ile Babasavar Annelik Ölçeği alt boyutlarından olan Modern Annelik ve Aşırı Bağlı Annelik puanları ile istatistiksel olarak anlamlı fark tespit edilmiştir. Çocuğu 5 yaşında olan ebeveynlerin Modern Annelik algısı, 3 yaş ve 4 yaş çocuğu bulunan ebeveynlere göre daha yüksek, 6 yaşında çocuğu bulunan ebeveynlerin Aşırı Bağlı Annelik algısı, 3 yaş, 4 yaş, 5 yaşında çocuğu bulunan ebeveynlere göre en yüksek olduğu tespit edilmiştir. Diğer alt boyutlar olan “İki Kat Sorumlu Annelik, Geleneksel

Annelik, Dolaylı Annelik, Babasavar Annelik” puanları açısından anlamlı farklılaşma görülmemektedir.

- Çalışmada yer alan çocuk sayısı değişkeni ile Babasavar Annelik Ölçeği alt boyutlarından olan Modern Annelik puanları için istatistiksel farklılaşma tespit edilmiştir. Buna göre 2 çocuklu ebeveynlerin Modern Annelik algı düzeyi en yüksektir. Diğer alt boyut olan “İki Kat Sorumlu Annelik, Aşırı Bağlı Annelik, Geleneksel Annelik, Dolaylı Annelik ve Babasavar Annelik” puanları açısından anlamlı farklılaşma görülmemektedir.

6.1.2. Ebeveyn-Çocuk İlişkisi (Baba Formu) Ölçeğine İlişkin Sonuçlar

- Çalışmaya katılan annelerin yaş değişkeni ile Ebeveyn Çocuk İlişkisi Baba Formu Ölçeği alt boyutlarından olan Çatışma puanı için istatistiksel olarak anlamlı farklılaşma tespit edilmiştir. 35 ve altı yaşa sahip annelerin Çatışma algısı, 36 ve üstü yaşa sahip annelerin algı düzeyine göre daha yüksek bulunmuştur. Diğer alt boyut olan “Olumlu İlişkiler ve Uyumsuzluk” puanları açısından anlamlı farklılaşma gözlenmemektedir.
- Çalışmaya katılan babaların yaş değişkeni ile Ebeveyn Çocuk İlişkisi (Baba Formu) Ölçeği alt boyutlarından olan Olumlu İlişkiler açısından incelendiğinde anlamlı farklılaşma görülmektedir. 35 ve altı yaşa sahip babaların Olumlu İlişkiler algısı, 36 ve üstü yaşa sahip babaların algı düzeylerine göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. Diğer alt boyut olan “Uyumsuzluk ve Çatışma” puanları açısından anlamlı farklılaşma görülmemektedir.
- Çalışmaya katılan annelerin eğitim durumları değişkeni ile Ebeveyn Çocuk İlişkisi (Baba Formu) Ölçeği Uyumsuzluk alt boyutu puanı için istatistiksel farklılaşma görülmüştür. Ortaokul ve öncesi mezunu olan annelerde Uyumsuzluk algı seviyesi, lise, lisans ve yüksek lisans- doktora eğitim düzeylerinde göre en yüksek olduğu bulunmuştur. Eğitim düzeyi arttıkça mevcut özelliklerdeki algı

düzeyi azaldığı tespit edilmiştir. Diğer alt boyutlar olan “Olumlu İlişkiler ve Çatışma” puanları açısından anlamlı farklılaşma görülmemektedir.

- Çalışmaya katılan babaların eğitim seviyeleri değişkeni ile Ebeveyn Çocuk İlişkisi Baba Formu Ölçeği alt boyutları arasında herhangi bir anlamlı farklılaşma tespit edilmemiştir.
- Çalışmaya katılan ebeveynlerin aile yapıları ile Ebeveyn Çocuk İlişkisi (Baba Formu) Ölçeği alt boyutları arasında herhangi bir anlamlı farklılaşma tespit edilmemiştir.
- Çalışmada bulunan çocuk cinsiyeti değişkeni ile Ebeveyn Çocuk İlişkisi Baba Formu Ölçeği alt boyutları arasında herhangi bir farklılaşma tespit edilmemiştir.
- Çalışmada bulunan çocuk yaş değişkeni ile Ebeveyn Çocuk İlişkisi (Baba Formu) Ölçeği alt boyutu olan Çatışma puanı için anlamlı fark bulunmuştur. Çocuğu 4 yaşında olan ebeveynlerde Çatışma algısı, 3 yaş, 5 yaş ve 6 yaşında çocuğu bulunan ebeveynlerin algı seviyelerine göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Diğer alt boyutlar olan “Olumlu İlişkiler ve Uyumsuzluk” puanları açısından anlamlı farklılaşma görülmemektedir.
- Çalışmada bulunan çocuk sayısı değişkeni ile Ebeveyn Çocuk İlişkisi (Baba Formu) Ölçeği alt boyutlarından olan Olumlu İlişkiler ve Çatışma puanları için istatistiksel olarak anlamlı farklılaşma tespit edilmiştir. Tek çocuğu bulunan ebeveynlerin Olumlu İlişkiler algısı, 2 çocuk ile 3 ve üzeri çocuğu bulunan ebeveynlere göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. Tek çocuğu bulunan ebeveynlerin Çatışma algısı, 2 çocuk ile 3 ve üzeri çocuğu bulunan ebeveynlerin algı düzeylerine göre daha yüksektir. Diğer alt boyut olan “Uyumsuzluk” puanları için anlamlı farklılaşma görülmemektedir.

6.1.3. Babasavar Annelik Ölçeği İle Ebeveyn-Çocuk İlişkisi (Baba Formu) Korelasyona İlişkin Sonuçlar

- Babasavar Annelik Ölçeğinde yer alan “Modern Annelik” alt boyut puanı ile Ebeveyn-Çocuk İlişkisi (Baba Formu) Ölçeği alt boyutu olan Olumlu İlişkiler

puanı arasında pozitif yönlü ilişki bulunmuştur. Uyumsuzluk ve Çatışma puanları arasında ise negatif yönlü, istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir.

- Babasavar Annelik Ölçeğinde yer alan “İki Kat Sorumlu Annelik” alt boyut puanı ile Ebeveyn-Çocuk İlişkisi (Baba Formu) Ölçeği alt boyutu olan “Olumlu İlişkiler” puanı arasında negatif yönlü ilişki bulunmuştur. Uyumsuzluk ve Çatışma puanları arasında ise pozitif yönlü, istatistiksel olarak anlamlı değişiklik bulunmuştur.
- Babasavar Annelik Ölçeğinde yer alan “Aşırı Bağlı Annelik” al boyut puanı ile Ebeveyn-Çocuk İlişkisi (Baba Formu) Ölçeği alt boyutu olan “Olumlu İlişkiler” ve “Uyumsuzluk” puanları arasında pozitif yönlü, istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur.
- Babasavar Annelik Ölçeğinde yer alan “Geleneksel Annelik” alt boyut puanı ile Ebeveyn-Çocuk İlişkisi (Baba Formu) Ölçeği alt boyutu olan “Olumlu İlişkiler” puanı arasında negatif yönlü ilişki bulunmuştur. Uyumsuzluk ve Çatışma puanları arasında ise pozitif yönlü, istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur.
- Babasavar Annelik Ölçeğinde yer alan “Dolaylı Annelik” alt boyut puanı ile Ebeveyn-Çocuk İlişkisi (Baba Formu) Ölçeği alt boyutu olan “Olumlu İlişkiler” puanı arasında negatif yönlü ilişki bulunmuştur. Uyumsuzluk ve Çatışma puanları arasında ise pozitif yönlü, istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur.
- Babasavar Annelik Ölçeğinde yer alan “Babasavar Annelik” alt boyut puanı ile Ebeveyn-Çocuk İlişkisi (Baba Formu) Ölçeği alt boyutu olan “Olumlu İlişkiler” puanı arasında negatif yönlü ilişki bulunmuştur. Uyumsuzluk ve Çatışma puanları arasında ise pozitif yönlü, istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur.

6.1.4. Babasavar Annelik Ölçeği İle Ebeveyn-Çocuk İlişkisi (Baba Formu) Regresyon Modeline İlişkin Sonuçlar

- Ebeveyn-Çocuk İlişkisi (Baba Formu) “Olumlu İlişkiler” boyutu üzerinde Babasavar Annelik Ölçeği “Modern Annelik” ve “Aşırı Bağlı Annelik” boyutları pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı şekilde etkilediği tespit edilmiştir. Diğer

alt boyutların etkisi için herhangi bir anlamlılık bulunmamıştır. Ebeveyn-Çocuk İlişkisi (Baba Formu) Olumlu İlişkilerdeki değişimin %28,8'ini model açıklamaktadır.

- Ebeveyn-Çocuk İlişkisi (Baba Formu) “Uyumsuzluk” alt boyutu üzerinde Babasavar Annelik Ölçeği “İki Kat Sorumlu Annelik ” ve “Aşırı Bağlı Annelik” boyutları ile pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı etkilediği tespit edilmiştir. Diğer alt boyutların etkisi için herhangi bir anlamlılık bulunamamıştır. Ebeveyn-Çocuk İlişkisi (Baba Formu) Uyumsuzluktaki değişimin %20,7'sini model açıklamaktadır.
- Ebeveyn-Çocuk İlişkisi (Baba Formu) “Çatışma” alt boyutu üzerinde Babasavar Annelik Ölçeği “İki Kat Sorumlu Annelik” ve “Dolaylı Annelik” alt boyutları pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı etkilediği tespit edilmiştir. Diğer alt boyutların etkisi için herhangi bir anlamlılık bulunamamıştır. Ebeveyn-Çocuk İlişkisi (Baba Formu) Çatışmadaki değişimin %20,1'ini model açıklamaktadır.

6.2. ÖNERİLER

Bu bölümde “36-72 Ay Arası Çocuğu Olan Anne Babaların Etkileşim Davranışlarının Baba-Çocuk İlişisine Etkisinin İncelendiği” bu araştırmada elde edilen sonuçlara yönelik öneriler yer almaktadır.

- Yapılan çalışma 36-72 aylık çocuğu bulunan anne ve babalardan oluşmaktadır. İlerleyen yaşlarda annelerin tutumunun değişip değişmediğine yönelik yeni yapılacak çalışmalarda farklı yaş grupları ile çalışmalar sağlanabilir.
- Yapılan çalışmada kullanılan ölçekle birlikte annelerin babasavar davranışları incelenmiştir. Yapılacak olan farklı çalışmalarda babaların anneler üzerindeki davranış ve tutumları incelenebilir.
- Yapılan çalışmada Covid19 Pandemi süreci sebebiyle ölçekler ebeveynlere internet ortamı aracılığı ile ulaştırılmıştır. Farklı zamanlarda yapılacak çalışmalarda kullanılan anne babaların davranışlarının da gözlenebilmesi adına

hem nitel hem de nicel çalışmalar şeklinde uygulanarak akademiye katkı sağlanabilir.

- Çalışmaya katılan annelerin öğrenim seviyesi dūřuk olanların daha fazla babasavar davranış geliştirdiği gözlenmiştir. Annelerin bu tutumlarını, kendilerinde farkındalık yaratmak için afişler, brořūrler, kitaplar dağıtılarak oluşturulabilir. Bunun birlikte var olan tutumunu değiştirmek için halk eğitim merkezlerinde kurslara katılmaları desteklenebilir.
- Babaların ocuk gelişiminde erkek çocukları kadar kız çocuklarının da kimlik gelişiminde önemli role sahiptir. Bu nedenle babalara ocuk gelişimi ile ilgili okullarda, iř yerlerinde konferanslarla, brořūrlerle bilgilendirici çalışmalar sağlanabilir.
- Yapılan çalışmada geniş aile yapısında yer alan ebeveynlerin çekirdek aile yapısında yer alan ebeveynlere göre daha fazla babasavar algı geliştirdikleri gözlenmiştir. Bu algının değiştirilebilmesi için her iki aile yapısında da yer alan tüm aile fertlerine aile eğitim programları, online veya yüz yüze eğitim seminerleri oluşturularak aile bireylerinin katılımı sağlanabilir.
- 4 yaş çocuğu bulunan ebeveynlerin çocukla ilişkisinde çatışma algısının yüksek olduğu gözlenmiştir. Bu duruma çocuğun gelişim özelliklerinin etki edebileceği düşünülmektedir. Bunun için anne ve babalara çocukların gelişim özelliklerine yönelik bilgilendirici kitapları edinmelerine destek olunabilir.
- Anne-baba ve ocuk arasında kurulan ilişkinin sağlıklı olması için annelerin eşleriyle rolleri eşit paylaşmaları adına verilecek anne baba eğitim programlarına ve seminerlere katılımları desteklenebilir.
- Anne baba arasında kurulan ilişkinin ocuk ile kurulan iletişimi etkilemesi nedeni ile anne ve babaların birlikte drama atölyelerinde anne babaların iletişim becerileri ve empatik bakış açılarının geliştirilmesi için ebeveynlerin katılması sağlanabilir.
- ocuk yetiştirilmesinde babaların katılımına yönelik aktivitelerin (oyunlar, sosyal faaliyetler, kitap okuma vb.) arttırılması sağlanabilir.

7. KAYNAKLAR

- Ahioğlu-Lindberg, E. N. (2011). Piaget ve Ergenlikte Bilişsel Gelişim. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 19(1), 1-10.
- Akbaş, İ. (2019). Okul Öncesi Dönemde Sosyal Beceriler. *Ayrıntı Dergisi*, 7(77), 25-29.
- Akgöz Aktaş, G. (2017). Baba Katılımı ve Çocuk Uyumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: Anne Bekçiliği ve Evlilik Uyumunun Etkisi. Yüksek Lisans Tezi. *Mersin Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü*.
- Aksoy, P. (2020). *Aile İçi İlişkiler ve İletişim. Aile Yaşam Dinamiği* içinde(69-103). Baran, G. (3.Baskı). Ankara: Pelikan.
- Aktaş, G. A. ve Aydın, A. (2020) Babaların Gözünden Anne Bekçiliği: Bir Ölçek Uyarlama Çalışması. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 16(29), 3565-3590.
- Alabay, E. (2017). Okul Öncesi Dönem Çocuğu Olan Ebeveynlerin Ebeveynlik Tutumlarının İncelenmesi. *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi*, 1(2), 156-174.
- Alisinanoğlu, F. (2003). Çocukların Denetim Odağı ile Algıladıkları Anne Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi (Çocukların Denetim Odağı İle Anne Tutumları). *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 1(1).
- Allen, S. M. ve Hawkins, A. J. (1999). Maternal Gatekeeping: Mothers' Beliefs and Behaviors That Inhibit Greater Father Involvement In Family Work. *Journal of Marriage and the Family*, 6(1), 199-212.
- Altıparmak Ercan, F. (2020). Aile Yapısının, Aile Tutumlarının ve Televizyonun 2-4 Yaş Arası Çocukların Dil Gelişimine Etkisinin İncelenmesi Muş İli Örneği. Yüksek Lisans Tezi. *Kastamonu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü*.
- Amato, P.R. (1994). Father-Child Relations, Mother-Child Relations, Andoffspring Psychological Well-Being In Early Adulthood. *Journal of Marriage and Family*, 56(4), 1031-1042.
- Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Ders Kitabı (2020). Aile Kavramı ve Aile Sosyolojisi. Aile Sosyolojisi (3-26) içinde. (1.Bölüm). Erişim Adresi: <https://ets.anadolu.edu.tr/storage/nfs/SOS305U/ebook/SOS305U-20V1S1-8-0-1-SV1-ebook.pdf>
- Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Ders Kitabı (2020). Aile Kuramları. Aile Sosyolojisi (61-78) içinde. (3.Bölüm). Erişim Adresi: <https://ets.anadolu.edu.tr/storage/nfs/SOS305U/ebook/SOS305U-20V1S1-8-0-1-SV1-ebook.pdf>
- Anne Çocuk Eğitim Vakfı (2017). Türkiye’de Babalığı Anlamak Serisi – I. Türkiye’de İlgili Babalık Ve Belirleyicileri. Özel Araştırma Raporu. Erişim Adresi: [https://ilkisbabalik.acev.org/wp-content/uploads/2017/06/ilgilibabalikyoneticiozeti.08.06.17.web .pdf](https://ilkisbabalik.acev.org/wp-content/uploads/2017/06/ilgilibabalikyoneticiozeti.08.06.17.web.pdf)
- Arabacı, N. (2011). Anne-Baba-Çocuk İletişimini Değerlendirme Aracı’nın (Abçıda) Geliştirilmesi Ve Anne-Baba-Çocuk İletişiminin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. Doktora Tezi. *Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü*.
- Aydın Kılıç, Z. N. (2016). Ankara-Trabzon-Erzurum Örnekleminde Babanın Çocuğun Hayatına Katılımı ve Baba-Çocuk İlişkisinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. *Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü*.

- Bakanlığı, M. E. (2011). Çocuk Gelişimi ve Eğitimi: Erken Çocukluk Eğitiminde Temel İlkeler. Ankara: TC Milli Eğitim Bakanlığı. Erişim Kaynağı: <http://www.megep.meb.gov.tr/>
- Baydar, N., Akçınar, B. ve İmer, N. (2017). Çevre, Sosyoekonomik Bağlam ve Ana Babalık. Ana Babalık Kuram ve Araştırmaları (81-127) içinde. (2.Baskı) Derleyen: Sayıl, M. ve Selçuk, B. İstanbul: Koç Üniversitesi Yayınları.
- Bell, J. (1993). Doing Your Research Project. Open University Press. Buckingham.
- Bornstein, L. ve Bornstein, M. H. (2007). Parenting Styles and Child Social Development. *Encyclopedia On Early Childhood Development*. Montreal: Centre of Excellence for Early Childhood Development and Strategic Knowledge Cluster on Early Child Development.
- Cabrera, N. J., Shannon, J. D. ve Tamis-LeMonda, C. (2007). Fathers' Influence On Their Children's Cognitive and Emotional Development: From Toddlers To Pre-K. *Applied Development Science*, 11(4), 208-213.
- Canatan, K. (2020). Geleneksel ve Modern Ailelerde Çocuk Yetiştirme Tutumları. *İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(16), 151-165.
- Canatan, K. ve Yıldırım, E. (2013). Aile Sosyolojisi (3.baskı). İstanbul: Açılım Kitap
- Cüceloğlu, D. (2021). İnsan ve Davranışı. (40.baskı). İstanbul: Remzi Kitapevi
- Cüceloğlu, D. (2021). Geliştiren Anne-Baba. (35.Baskı). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Çağdaş, A. (2020). Anne-Baba-Çocuk İletişimi. (4. Baskı). Ankara: Eğiten Kitap.
- Çağdaş, A. ve Seçer, Z. Ş. (2004). Anne-baba eğitimi. (1.Baskı). Konya: Eğitim Kitabevi.
- Çıkrıkçı, S. (1999). Ankara İl Merkezinde Resmi Banka Anaokullarına Devam Eden 5-6 Yaş Çocuklarının Okul Olgunluğu ile Aile Tutumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çiftçi, O. (1991). Çocuğun Sosyalleşmesinde Ailenin Rolü. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 1(2).
- Davashgil, Ü. (2020). Bebeklik Dönemi. Ana Baba Olma Okulu (15-42) içinde. İstanbul: Remzi Kitapevi.
- De Carlo, L.T. (1997), "On the Meaning and Use of Kurtosis", *Psychological Methods*, 2: 292-307.
- De Luccie, M. F. (1995). Mothers As Gatekeepers: A Model Of Maternal Mediators Of Father Involvement. *The Journal of Genetic Psychology*, 156(1), 115-131.
- Demoulin DF. (1998), Addressing Self-Concept and Reading Needs of Elementary Children. *Journal Of Risk Issues*, 98:34-41.
- Dervişoğlu, S. (2020). Ebeveyn Tutumlarının İlköğretim Düzeyindeki Çocukların Sosyalleşme Becerilerine Etkisi. Yüksek Lisans Tezi. Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Dixon, S.D., Yogman, M., Tronick, E., Adamson, L., Als, H., & Brazelton, T.B. (1981). Early Infant Social Interaction With Parents and Strangers. *Journal Of The American Academy Of Child Psychiatry*, 20(1), 32-52
- Doğan, O. (2013). Araştırma Konularının Seçimi. Araştırma Yöntemleri ve Teknikleri (13-30) içinde. Edt. Kaya, Z. ve Şahin, M. (2. Baskı). Konya: Eğitim Yayınevi.
- Dönmez, Ö. (2019). Babasavar Annelik Ölçeği 'nin Geliştirilmesi ve Okul Öncesi Çağda Çocuğu Olan Anne-Babaların Etkileşim Davranışlarının İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

- Erürker, B. (2007). Aileye ve Parçalanmış Aileye Sahip 5-6 Yaş Çocuklarının Bilişsel İşlevlerinin Karşılaştırılması. Yüksek Lisans Tezi. *Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü*.
- Gander, M.J. ve Gardiner, H.W. (2015). *Çocuk ve Ergen Gelişimi*. (Çev. Dönmez, A., Çelen, H.N. ve Onur, B.). (8.Baskı). Ankara: İmge Kitapevi
- Gaunt, R. (2008). Maternal Gatekeeping: Antecedents and Consequences. *Journal Of Family Issues*, 29(3), 373-395.
- Gözübüyük, A. (2020). Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Motivasyon Düzeyleri ile Baba-Çocuk İlişkisi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. *Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü*.
- Güngörmüş Özkardeş, O. (2020). *Baba Olmak. Ana Baba Okulu* (128-141) içinde. İstanbul: Remzi Kitapevi.
- Gürbüz, E. (2017). Annelerin Tutumlarına Göre Ana Sınıflarına Devam Eden Çocukların Sosyal Beceri Düzeylerinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. *Çağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü*.
- Gürşimşek, I., Harmanlı, Z., Girgin, G. ve Ekinci, D. (2002). Çocuğun Eğitiminde Aile Katılımının Önemi Bir Pilot Çalışma. *Erken Çocukluk Gelişimi ve Eğitimi Sempozyumu "Geleceğe Bakış" Bildiriler içinde*(262-275). Ankara: Kök Yayıncılık
- Gürşimşek, İ., Sara, Kefi., ve Girgin, G. (2007). Okulöncesi Eğitime Babaların Katılım Düzeyi ile İlişkili Değişkenlerin İncelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33(33), 181-191.
- Güzel, H. ve Tüfekçi Akcan, A. (2019). 3-6 Yaş Çocuğu Olan Babaların Çocuklarıyla İlişkilerinin İncelenmesi (Gaziantep Örnelemi). *Educational Sciences Proceeding Book*, 245-255.
- Güzel, H. ve Tüfekçi, A. (2021). Okul Öncesi Dönemde Çocuğu Olan Babaların Baba Çocuk İlişkileri ve Babalık Rolü Algıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: Gaziantep İli Örneği. *Kalem Eğitim ve İnsan Bilimleri Dergisi*, 11(2), 439-465
- Hall, E., Lamb, M. and Perlmuter, M. (1996). Child Psychology Today. *Journal Of Paediatrics*. Random House Press. New York, USA.
- Groeneveld, R.A. and Meeden, G. (1984), "Measuring Skewness and Kurtosis", *The Statistician*, 33: 391-399.
- Hopkins, K.D. and Weeks, D.L. (1990), "Tests for Normality and Measures of Skewness and Kurtosis: Their Place in Research Reporting", *Educational and Psychological Measurement*, 50: 717-729.
- Seçer, Z. (2021). *Anne Baba Çocuk İlişkisi. Anne Baba Eğitimi İçinde*. Erişim Adresi: https://cdnacikogretim.istanbul.edu.tr/auzecontent/20_21_Guz/anne_baba_egitimi/5/index.html#konusu-7
- Kabaklı Çimen, L. (2008). *Türk Töresinde Kadın ve Aile*. (1.baskı). İstanbul: IQ Kültür Sanat Yayıncılık.
- Kandır, A. ve Alpan, Y. (2008). Okul Öncesi Dönemde Sosyal-Duygusal Gelişime Anne-Baba Davranışlarının Etkisi. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 14(14), 33-38.
- Kansu, N. ve Beceren, E. (2002). *Erken Çocukluk Döneminde Duygusal Zekâ. Erken Çocukluk Gelişimi ve Eğitimi Sempozyumu "Geleceğe Bakış"* (175-198) içinde. Ankara: Kök yayıncılık.
- Karabulut, H. (2019). Annelerin Bildiriminden Annelik Bekçiliği: Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi Examining Maternal Gatekeeping by Mothers' Reports in Terms of Various Variables. *2nd International Congress On New Horizons In Education And Social Sciences (ICES-2019)*. 355-360.

- Karabulut, H. ve Şendil, G. (2017). Annelik Bekçiliği Ölçeği'nin (Abö) Türkçe'ye Uyarlanması. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(61), 686-699.
- Karacan, E. (2000). Bebeklerde ve Çocuklarda Dil Gelişimi. *Klinik Psikiyatri*, 3(4), 263-268.
- Karataş, K. (2001). Toplumsal Değişme ve Aile. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 12(2), 89-98.
- Kaya, A., Balay, R. ve Göçen, A. (2012). The Level Of Teachers' Knowing, Application and Training Need On Alternative Assessment and Evaluation Techniques. *Journal Of Human Sciences*, 9(2), 1229-1259
- Kaya, A., Bozaslan, H. ve Genç, G. (2012). Üniversite Öğrencilerinin Anne-Baba Tutumlarının Problem Çözme Becerilerine, Sosyal Kaygı Düzeylerine ve Akademik Başarılarına Etkisi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, (18), 208-225.
- Kaya, M. (1997). Ailede Anne-Baba Tutumlarının Çocuğun Kişilik ve Benlik Gelişimindeki Rolü. *On Dokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 9(9), 193-204.
- Kazan, H. ve Sarısoy, S. (2021). Anne-Çocuk İlişkisi Bağlamında Okul Öncesi Dönemde İletişim Becerileri Üzerine Bir Araştırma. *İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(2), 441-472.
- Kozak, M. (2017). *Bilimsel Araştırma: Tasarım, Yazım ve Yayın Teknikleri*. Ankara: Detay Yayıncılık, 118.
- Kılıç, S. (2013). Örnekleme Yöntemleri. *Journal of Mood Disorders*, 3(1), 44-46.
- Kırık, A. M. (2014). Aile ve Çocuk İlişkisinde İnternetin Yeri: Nitel Bir Araştırma. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi Journal of Research in Education and Teaching*, 3(1), 337-347.
- Kromelow, S., Harding, C., & Touris, M. (1990). The Role Of The Fatherin The Development Of Stranger Sociability During The Second Year. *American Journal Of Orthopsychiatry*, 60(4), 521-530.
- Kulik, L. ve Tsoref, H. (2010). The Entrance To The Maternal Garden: Environmental and Personal Variables That Explain Maternal Gatekeeping. *Journal Of Gender Studies*, 19(3), 263-277.
- Kurşun, G. (2019). Baba Katılımı ve Annelik Bekçiliği Davranışının Algılanan Baba Kabul-Reddi İle İlişkisinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. *Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü*.
- Kuzgun, Y. ve Eldeleklioğlu, J. (1999). Ana baba tutum ölçeğinin geliştirilmesi. *Uludağ üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(1), 69-77
- Kuzucu, Y. (1999). Babalarıyla Çatışma Düzeyi Yüksek ve Düşük Olan Ergenlerin ve Babalarının Babalık Rolüne İlişkin Algılarının Karşılaştırılması. Yüksek Lisans Tezi. *Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü*.
- Lindeberg, E.N. (2012). Childhood History in Turkey in Terms Of Child-Rearing. *Pamukkale University Journal of Education*, 31 (1); 41-52.
- Mihalec-Adkins B. (2020) Parent-Child Relationships. In: Zeigler-Hill V., Shackelford T.K. (eds) Encyclopedia of Personality and Individual Differences. Springer, Cham. https://link.springer.com/referenceworkentry/10.1007%2F978-3-319-24612-3_1866#howtocite Erişim tarihi:21.08.2021
- Moors, J. J. A. (1986), "The Meaning of Kurtosis: Darlington Reexamined", *The American Statistician*, 40: 283-284.
- Navaro, L. (1989). Aşırı Koruyuculuğun Çocuk Eğitimine Etkileri. *Ya-Pa 6.Okul Öncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri* (120-125) içinde. (1.Baskı). İstanbul: Ya-Pa Yayınları

- Nelms, B. C. (2004). Fathering: Supporting and Celebrating It. *Journal of Pediatric Health Care*, 18(3), 113-114.
- Öngider, N. (2013). Anne-Baba ile Okul Öncesi Çocuk Arasındaki İlişki. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 5(4), 420-440.
- Özkan, K. (2019). Okul Öncesi Eğitimine Devam Eden 5-6 Yaş Grubu Çocuklarda Bağlanma ve Anne-Baba-Çocuk İlişkisi. Yüksek Lisans Tezi. *Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü*.
- Özsoy Yanbak, M. (2019) Okul Öncesine Devam Eden Çocukların Öz Düzenleme Becerileri ile Baba Çocuk İlişkisinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. *Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü*.
- Özyürek, A. ve Tezel Şahin, F. (2005). 5-6 Yaş Grubunda Çocuğu Olan Ebeveynlerin Tutumlarının İncelenmesi. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(2), 19-34.
- Palmer, S. (2019). *Zehirlenen Çocukluk*. (7.Basım). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Pancsofar, N., Vernon-Feagans, L., ve Family Life Project Investigators. (2010). Fathers' Early Contributions To Children's Language Development In Families From Low-Income Rural Communities. *Early Childhood Research Quarterly*, 25(4), 450-463.
- Panther-Brick, C., Burgess, A., Eggerman, M., Mcallister, F., Pruett, K., & Leckman, J.F. (2014). Practitioner Review: Engaging Fathers—Recommendations For A Game Change In Parenting Interventions Basedon A Systematic Review Of The Global Evidence. *Journal Of Child Psy-Chology and Psychiatry and Allied Disciplines*, 55(11), 1187–1212.
- Parke, R. D. ve Clarke-Stewart, K. A. (2010). Social Development. New York: Wiley.
- Pesen, A. (2015). Metaphors That Parents Assing To The Concept Of“Child” *Turkish Studies International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 10 (15), 731-748.
- Paquette, D. Ve Bigras, M. (2010). The Risky Situation: A Procedure Forassessing The Father–Child Activation Relationship. *Early Child Devel-Opment and Care*, 180(1–2), 33–50
- Pulat, B. (2018). İlkokul Sürecinde Parçalanmış Ailelerin Çocuklarında Görülen İstenmeyen Davranışların İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. *Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü*.
- Radin, N. (1986). The İnfluence Of Fathers On Their Sons and Daughters. *Children & Schools*, 8(2), 77-91.
- Reed, C. (2009). Correlates Of Prenatal Coparenting And Maternal Gatekeeping. Doctoral Dissertation. The Ohio State University. ABD.
- Saçkes, M. (2013). Erken Çocukluk Eğitiminde Önem Verilmesi Gereken Gelişimsel Alanlar: Anne-Baba ve Öğretmen Önceliklerinin Karşılaştırılması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 13(3), 1675-1690.
- Sargın, N. (2012). *Çocuklarda Ruh Sağlığı*. (2.Baskı). Konya: Eğitim Yayınevi.
- Saygı, D. (2011). Ebeveyn – Çocuk İlişkisi Ölçeği'nin Türkçe 'ye Uyarlanması ve Anne–Çocuk İlişkisinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi (İstanbul Örnekleme). Yüksek Lisans Tezi. *Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü*.
- Saygılı, S. ve Çankırılı, A. (2020). *Baba Olma Sanatı*. (9.baskı). İstanbul: Uğur Böceği Yayınları
- Sayın, Ö. (2020). *Aile Sosyolojisi*. Ankara: Doğu Batı Yayınları.
- Seçkin, Ş. ve Oral, G. (2020). *Bana Hazır Mısın Baba*. (1.Baskı). İstanbul: Remzi Kitapevi

- Sevgili, S. (2021). Okul Öncesi Dönem Çocuklarında Ebeveyn Tutumu ile Duyusal Profilin İlişkisinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. *Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü*.
- Stekel, W. (2006). *Bir Anneye Mektuplar*. İstanbul: Timaş Yayınlar
- Şahin, S. ve Aral, N. (2012). Aile İçi İletişim Communication Within The Family. *Ankara Sağlık Bilimleri Dergisi*, 1(3), 55-66.
- Şalcı, O. (2020). Baba Destek Eğitim Programının Babalık Rolü Algısına ve Okul Öncesi Eğitim Alan Çocukların Oyun Becerilerinin Gelişimine Etkisinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. *Karabük Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü*.
- Tamis-LeMonda, C. S., Shannon, J. D., Cabrera, N. J. ve Lamb, M. E. (2004). Fathers And Mothers At Play With Their 2-And 3-Year-Olds: Contributions To Language And Cognitive Development. *Child Development*, 75(6), 1806-1820.
- Tatlıhoğlu, K. (2012). Okul Öncesi Dönemde Anne-Baba Tutumunun Çocuğun Kişilik Gelişimine Etkisi. *Turan Stratejik Araştırmalar Merkezi Dergisi*, 4(15), 83-91.
- Telli, A.A. (2014). 3-6 Yaş Grubu Çocuğu Olan Babaların Babalık Rolü Algısı ve Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi. Yüksek Lisans Tezi. *Atatürk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü*.
- Tezel Şahin, F. ve Cevher, F. N. (2007). Türk Toplumunda Aile-Çocuk İlişkilerine Genel Bir Bakış.
- Tuzcuoğlu, N. (2005). *Anne Baba Olmanın Altın Kuralları*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları
- Türkdoğan, O. (2003). *Çağdaş Türk Sosyolojisi: Araştırma, Yöntem Ve Teknikler* (39. Baskı). İstanbul: IQ Kültür Sanat Yayıncılık.
- Uludağlı, N. P. (2017). Baba Katılımında Etkili Faktörler ve Baba Katılımının Baba, Anne ve Çocuk Açısından Yararları. *Türk Psikoloji Yazıları*, 20(39), 70-92.
- Uyanık, Ö., Kaya, Ü. Ü., İnal Kızıltepe, G. ve Yaşar, M. C. (2015). Çocuğu Okul Öncesi Eğitim Kurumuna Devam Eden Babaların Çocukları ile Olan İlişkilerinin İncelenmesi. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 9(4), 515-531.
- Uzun, H. ve Baran, G. (2015). Çocuk Ebeveyn İlişki Ölçeği'nin Okul Öncesi Dönemde Çocuğu Olan Babalar İçin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(3), 30-40.
- Uzun, H. ve Baran, G. (2019). Babaların Okul Öncesi Dönemdeki Çocuklarıyla İlişkisinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1), 47-60.
- Uzunel A. (2016). Lise Öğrencilerinin Anne- Baba Tutumları ile Mükemmeliyetçi Öz Sunum Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Kocaeli İli Örneği. Yüksek Lisans Tezi. *Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü*.
- Ünüvar, P. (2008). Babaların 3-6 Yaş Grubu Çocuklarıyla Geçirdikleri Zamanın Niteliğini Belirleme ve Geliştirme. Doktora Tezi. *Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü*.
- Vaughn, B. E., J. H. Block and J. Block. (1988). Parental Agreement on Child Rearing During Early Childhood and the Psychological Characteristics of Adolescents
- Wamboldt FS. (2000), Role Of The Family In The Onset And Outcome Of Childhood Disorders: Selected Research Findings. *Journal Of Child Adolescent Psychiatry*, 39:1212-1219.
- Yaşar, M. (2014). İstatistiğe Yönelik Tutum Ölçeği: Geçerlik Ve Güvenirlik Çalışması. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(36), 59-75.

- Yavuzer, H. (2018). *Çocuğu Tanımak ve Anlamak*. (15.baskı). İstanbul: Remzi Kitapevi
- Yavuzer, H. (2018). *Çocuk Eğitimi* El kitabı. (38. Basım). İstanbul: Remzi Kitapevi
- Yavuzer, H. (2020). *Ana-Baba ve Çocuk*. (29.Baskı). İstanbul: Remzi Kitapevi.
- Yavuzer, H. (2020). *Çocuk ve Ergenlerde Cinsel Gelişim ve Eğitim. Ana Baba Olma Okulu* (98-114) içinde. İstanbul: Remzi Kitapevi.
- Yavuzer, H. (2020). *Çocuk Yetiştirmede Farklı Ebeveyn Tutumları. Ana Baba Okulu* (115-127) içinde. (24.baskı) İstanbul: Remzi Kitapevi.
- Yavuzer, H. (1982). *Çocuk ve Suç*. (4.Baskı). İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.
- Yavuzer, H. (2012). *Çocuk Psikolojisi*. (34.Basım). İstanbul: Remzi Kitapevi.
- Yıldız, Ö. (2019).Okul Öncesi Eğitim Kurumuna Devam Eden 5-6 Yaşında Çocuğu Olan Babaların Babalık Rolü Algıları ile Empatik Eğilimlerinin Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. *Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü*.
- Yılmaz, Y. (2020). 5-6 Yaş Grubu Çocuklarının Sahip Oldukları Öz Düzenleme Becerileri ile Anne-Baba Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. *Bursa Uludağ Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü*.
- Yörükoğlu, A. (1980). *Çocuk Ruh Sağlığı*. (3.Baskı). Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları
- Yurteri Tiryaki, A. (2020). *Aile Yaşam Döngüsü. Aile Yaşam Dinamiği* içinde (3-24). Baran, G. (3.Baskı). Ankara: Pelikan.
- Yüksek Usta, S. (2014). Okul Öncesi Dönem Çocuklarda Davranış Problemlerinin Anne-Çocuk ve Öğretmen Çocuk İlişkileri Açısından İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. *Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü*.
- Zvara, B. J., Schoppe-Sullivan, S. J. ve Dush, C. K. (2013). Fathers' Involvement In Child Health Care: Associations With Prenatal Involvement, Parents' Beliefs, And Maternal Gatekeeping. *Family Relations*, 62(4), 649-661.

EKLER

EK1. KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Kişisel Bilgi Formu

“36-72 Ay Arası Çocuğu Olan Anne-Babaların Etkileşim Davranışlarının Baba-Çocuk İlişisine Etkisinin İncelenmesi” adlı çalışmada yer almak için davet edilmiş bulunmaktasınız. Bu çalışma Üsküdar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Çocuk Gelişimi Yüksek Lisans Programı kapsamında; Hamidiye Sağlık Bilimleri Fakültesi Çocuk Gelişimi Anabilim Dalı görevlisi, Dr. Öğr. Üyesi Esin SEZGİN ve Üsküdar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Çocuk Gelişimi Anabilim Dalı yüksek lisans öğrencisi Betül YILDIZ’ ın sorumluluğundadır. Araştırmaya katılmak tamamen gönüllük esasına dayanmaktadır. İstedığınız zaman araştırmaya katılmayı reddedebilir ve çekilebilirsiniz. Araştırma sonucunda verdiğiniz bilgiler kimliğiniz belirtilmeden sadece çalışma kapsamında kullanılacaktır. Araştırmaya anne ve babanın birlikte katılması gerekmektedir. "Babasavar Annelik Ölçeğini" annelerin, "Ebeveyn Çocuk İlişki Formunu" babaların doldurması gerekmektedir.

Annenin Yaşı () 18-25 () 26-35 () 36-45 () 46-55 () 55 ve üstü

Babanın Yaşı () 18-25 () 26-35 () 36-45 () 46-55 () 55 ve üstü

Medeni Durumunuz Nedir? () Evli () Bekâr () Birlikte Yaşıyor () Ayrı Yaşıyor

Annenin Öğrenim Düzeyi Nedir?

() Sadece okuryazar () İlkokul () Ortaokul () Lise () Lisans () Yüksek Lisans () Doktora

Babanın Öğrenim Düzeyi Nedir?

() Sadece okuryazar () İlkokul () Ortaokul () Lise () Lisans () Yüksek Lisans () Doktora

Anne Çalışıyor Mu? ()Evet ()Hayır

Annenin Mesleği Nedir?.....

Baba Çalışıyor Mu? ()Evet () Hayır

Babanın Mesleği Nedir?.....

Toplam Gelir Durumunuz Nedir?

()1000 TL ve altı ()1000-3000 TL ()3001-6000 TL ()6001-9000 TL ()9001 TL ve üstü

Aile Yapınız Nedir? () Çekirdek Aile ()Geniş Aile () Tek Ebeveyn

Çocuğunuzun Cinsiyeti Nedir? ()Kız ()Erkek

Çocuğunuzun Yaşı Nedir? ()3 ()4 ()5 ()6

Çocuğunuz Bir Eğitim Kurumuna Gidiyor Mu? ()Evet ()Hayır

Kaç Çocuğunuz Var? ()1 ()2 ()3 ()4 ve üzeri

EK2. ETİK KURUL ONAYI

Etik Kurul Onayı

Evrak Tarih ve Sayısı: 15.01.2021-2735

T.C.
SAĞLIK BİLİMLERİ ÜNİVERSİTESİ
Hamidiye Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu

Sayı : E-46418926-050.01.04--2735
Konu : Araştırma Projesi Değerlendirme Raporu
(21/21)

Sayın Dr. Öğr. Üyesi Esin SEZGİN

Kurulumuza değerlendirilmek üzere sunulan, 21/21 kayıt numaralı "**3-6 Yaş Arası Çocuğu Olan Ebeveynlerin Etkileşimli Davranışlarının Baba- Çocuk İlişisine Etkisinin İncelenmesi**" başlıklı proje önerisi kurulumuzun 08.01.2021 tarihli toplantısında değerlendirilmiş ve etik açıdan uygun bulunmuştur. İlgili kurul kararı Ek'te sunulmuştur.

Bilgilerinize rica ederim.

Prof. Dr. Fatih GÜLTEKİN
Başkan

Ek:Kurul Kararı

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu : *BE8R48U57* Pin Kodu : 80091
Adres: Mekteb-i Tıbbiye-i Şahane Kampüsü, Tıbbiye Cad. No:38 Selimiye
Telefon: 0216 346 36 38 Faks: 0216 346 36 40
Web: <http://sbu.edu.tr>
Kep Adresi: sbu@hs01.kep.tr

Belge Takip Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/sbu-ebys>

Bilgi için: Ayşe OKUTAN
Unvanı: Mühendis

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

T.C.
SAĞLIK BİLİMLERİ ÜNİVERSİTESİ
HAMİDİYE BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU

Toplantı Tarihi : 08.01.2021
Toplantı Sayısı : 2021/1
Karar Sayısı : 1/50

Kurulumuza değerlendirilmek üzere sunulan, Dr. Öğr. Üyesi Esin SEZGİN'in sorumlu araştırmacı ve Betül YILDIZ'ın yardımcı araştırmacı olduğu 21/21 kayıt numaralı "**3-6 Yaş Arası Çocuğu Olan Ebeveynlerin Etkileşimli Davranışlarının Baba-Çocuk İlişkisine Etkisinin İncelenmesi**" başlıklı proje önerisi kurulumuzun 08.01.2021 tarihli toplantısında değerlendirilmiş ve etik açıdan uygun bulunmuştur.

Aslı Gibidir
e-imzalıdır
Prof. Dr. Fatih GÜLTEKİN
Başkan

Prof. Dr. Günseli GÜVEN POLAT Başkan Yardımcısı	Prof. Dr. Kadriye ÖNEŞ Etik Kurul Üyesi
Prof. Dr. Nesrin KARAMUSTAFALIOĞLU Etik Kurul Üyesi	Prof. Dr. Mahfuz ELMASTAŞ Etik Kurul Üyesi
Prof. Dr. Hüseyin Avni BALCIOĞLU Etik Kurul Üyesi	Doç.Dr. Papatya KELEŞ Etik Kurul Üyesi
Dr. Öğr. Üyesi Arzu Kader HARMANCI SEREN Etik Kurul Üyesi	Doç.Dr. Yasemin AYDIN KARTAL Etik Kurul Üyesi
Dr. Öğr. Üyesi Faruk Berat AKÇEŞME Etik Kurul Üyesi	Dr. Öğr. Üyesi Banu BAYRAM Etik Kurul Üyesi
Dr. Öğr. Üyesi Elif GÜLTEKİN Etik Kurul Üyesi	

11.01.2021 Mühendis

Ayşe OKUTAN

Evrakı Doğrulamak İçin : <https://www.turkiye.gov.tr/sbu-ebys?V=BE8448RY1>

Bu belge 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5. Maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

T.C.
SAĞLIK BİLİMLERİ ÜNİVERSİTESİ
HAMİDİYE BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU

Evrakı Doğrulamak İçin : <https://www.turkiye.gov.tr/sbu-ebys?V=BE8448RY1>